

270-32

9

ห้องขจร

อ

294.32213

พ322ต

2477

ตำราพิธีพระญวน

พระครูคณานัมมสมาจารย์ (ปี่)

กับ หลวงอานันท์สังฆการ (เหวี่ยงตื้น)

ช่วยกันเรียบเรียง

พิมพ์แจกในงานฌาปนกิจศพ

นายหัง โพิพิตต์

ณ วัดมกุฏกษัตริย์

วันที่ ๘ เมษายน พ.ศ. ๒๔๗๓

คำนำ

เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๘ พระครูคณานัมสมณาจารย์ (ปี่) กับหลวง
อานัมสังฆการ (หงวน เทวียงตัน) ได้เรียบเรียงตำราพิธิพระญวน
ถวายแก่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และพระโสภณอักษรกิจ เจ้าของ
โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากรได้รับพิมพ์ทุกเล่ม ๗ ถวายสำหรับพระ
ราชทานแจกในงานทรงบำเพ็ญพระราชกุศลหน้าพระบรมศพรัชกาลที่ ๖
ครบ ๑๐๐ วัน ต่อมาเมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๓ พระครูคณานัมสมณาจารย์
(ปี่) ถึงมรณภาพ เจ้าภาพได้ขอให้ราชบัณฑิตยสถานจัดพิมพ์ตำรา
พิธิพระญวนให้พิมพ์ในงานปลงศพพระครูที่กล่าวแล้ว พิมพ์คราวนั้น
สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาตำราพระราชาณาภิไธยทรงพระนิพนธ์
เรื่องตำนานพระญวนและสืบตำแหน่ง พระครูญวนและฐานานุกรมก็เพิ่มเติม
ลงไว้ด้วย

บัดนี้บุตรและธิดา นายหึ่ง โพธิทัต ได้มาขออนุญาตตำราพิธิพระญวน
พิมพ์ในงานปลงศพ นายหึ่ง โพธิทัต ผู้เป็นบิดาอีกครั้งหนึ่ง และได้ขอ
ให้เสฐียรโกเศศ กับ นาคะประทีปช่วยเรียบเรียงภาคผนวกเพิ่มเติมเข้าอีก
ด้วย หนังสือเรื่องนี้แม้ได้เคยพิมพ์มาแล้วก็ยังให้ประโยชน์ความรู้
แปลกออกไปได้ทุกครั้ง หอสมุดขอขอบคุณเสฐียรโกเศศและนาคะประทีป
ที่ได้ช่วยให้ความรู้เพิ่มพูนขึ้นในหนังสือนี้ และขออนุโมทนาในกุศล

บุญวาทย์แห่งเจ้าภาพงานศพ นายหงษ์ โพธิ์ทัก ซึ่งได้ขำเพ็ญเป็นข้าทิตานมัย
บุญกิริยาวัดตุ้มกัญญกตเวทีธรรมเป็นท่ง ขอผลแห่งกุศลนี้จงสำเร็จ
เป็นอุปถัมภ์ภกกรรมแก่ผู้มรณะตามควรแก่ฐานะนั้น ๆ เทอญ

หอสมุดสำหรับพระนคร

วันที่ ๒๗ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๗๖

นายห้วย โพธิ์ทิต

ชวितะ ๒๔๐๗ มฤตะ ๒๔๗๕

ประวัติ

นายหัง โพธิ์ทัก เป็นบุตรนายเต็ก นางหริ่ม โพธิ์ทัก เกิดที่บ้าน
ตำบลคลองสาน อำเภอคลองสาน จังหวัดธนบุรี เมื่อวันเสาร์ขึ้น ๒ ค่ำ
เดือน ๓ ปีชวด จุลศักราช ๑๒๒๖ ตรงกับวันที่ ๒๘ มกราคม พุทธ
ศักราช ๒๔๐๗ เมื่อน้อยได้เรียนวิชาหนังสือไทยและจีนที่บ้าน มีความ
รู้พอสมควรแก่สมัย และเมื่อ พ.ศ. ๒๔๒๗ มีอายุครบ ๒๑ ปี จึงได้
อุปสมบทในพระพุทธศาสนา ณ วัดทองนพคุณ ตำบลคลองสาน อำเภอ
คลองสาน จังหวัดธนบุรี แล้วมาจำพรรษาอยู่ ณ วัดราชบูรณะ อำเภอ
พระนคร จังหวัดพระนคร เมื่อลาสิกขาบทแล้วจึงได้ประกอบอาชีพ
โดยทางการค้าขาย ต่อมาเมื่อ พ.ศ. ๒๔๒๕ ได้ทำการสมรสกับ
นางเมี่ยม เกิดบุตรและธิดาด้วยกันซึ่งมีชีวิตอยู่ในเวลานี้รวม ๕ คน กับ
เกิดบุตรด้วยนางเริบบ อนุภรรยาอีก ๑ คน

นายหัง โพธิ์ทัก ได้ป่วยเป็นโรคเนืองอกในกะเพาะปัสสาวะ ตั้งแต่
ตอนค่ำวันที่ ๒๘ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๗๔ มีอาการทรงกับทรุดมาโดย
ลำดับ ได้จัดแพทย์ผู้สามารถหลายนายมาตรวจและรักษา แต่อาการ
ก็หาทเลาขึ้นไม่ จนถึงวันที่ ๑๑ มกราคม พ.ศ. ๒๔๗๕ เวลา ๑๓
นาฬิกา ๓๐ นาที จึงถึงแก่กรรมลงด้วยโรคนี้ ณ ที่บ้านตำบลถนน
รองเมือง ซอย ๒ เลขที่ ๑๕๐๐ อำเภอปทุมวัน จังหวัดพระนคร รวม
เวลาป่วยจนถึงแก่กรรม ๕ เดือน ๑๔ วันด้วยกัน คำนวณอายุได้ ๖๗ ปี
๑๑ เดือน ๑๔ วัน

บรรดาบุตรและหลาน ตลอดจนผู้อยู่ในความปกครองร่วมกัน รู้สึก
เศร้าสลดใจเป็นอย่างยิ่ง

สารบัญ

	หน้า (๑)
เรื่องตำนานพระอวตาร	
ตำราทำพิธีงเต็ก	๑
พิธีชุมนุมเทพดา	๔
พิธีชักธงประกาศ	๗
พิธีเชิญวิญญาณ	๘
พิธีเจริญพระพุทธรูป	๑๐
พิธีประกาศสวดพระพุทธรูป	๑๑
คำสวดพระพุทธรูป	๑๔
พิธีปลุกพระนั่งเวียนเทียน	๑๘
พิธีสังเว	๑๙
พิธีประชุม (กึ่งหนึ่ง)	๒๔
พิธีข้ามสะพาน	๒๘
พิธีลอยกระทง	๓๒
พิธี (ทรายทั้ง) ถวายข้าวสังข์	๓๓
พิธีทวงกระดก	๓๕
พิธีเผาศพ	๔๔
ว่าด้วยรายการและเครื่องใช้ในพิธีทำงเต็ก	๕๑
ว่าด้วยพิธีทำงเต็กครบ ๕๐ วัน	๕๒

ว่าด้วยพิธีทำทรงเตี๊ยกครบ ๑๐๐ วัน	หน้า ๕๒
คำสวดคอนสกับปรภณ	,, ๕๓
คำสวดกงเตี๊ยกครั้งพระบรมศพสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิรุณหิศ	,, ๕๕
คำสวดในพิธีกฐินของพระสงฆ์อาณานิกาย	,, ๖๖
ภาคผนวก	หน้า ก ถึง ญ

พระครูคณานัมสมาจารย์ (ปี่)

เรื่องตำนานพระญวน สมเด็จพระบวรราชราชนาถ ทรงพระนิพนธ์

เรื่องที่พวกญวนมาอยู่ในประเทศสยามนี้ จะเป็นมาอย่างไรในสมัยเมืองศรีอยุธยาเป็นราชธานีข้าพเจ้ายังไม่ไ้สืบสวนขึ้นไปถึง เคยสืบแต่เรื่องพงศาวดารของพวกญวนที่อยู่ในกรุงเทพฯ นี้ ไ้ไ้ความว่าเมื่อราว พ.ศ. ๒๓๑๖ เกิดกบฏขึ้นที่เมืองเวินเป็นราชธานีของประเทศญวน พวกกบฏชิงไ้เมืองแล้วฆ่าฟันเจ้านายเสียเป็นอันมาก พวกราชวงศ์ญวนที่รอกอยู่ไ้พากันหนีพวกกบฏลงมาทางเมืองไซ่ง่อนหลายองค์ ของเชียงซุนราชบุตรที่ ๔ ของเจ้าเมืองเวิน มาอาศัยอยู่ที่เมืองซาเคียน ซึ่งต่อแดนเขมรมณฑลบันทายมาศของเขมร พวกกบฏยกกองทัพมาติดตามเจ้าเมืองซาเคียน เห็นเหลือกำลังที่จะต่อสู้ ก็อพยพครอบครัวพาของเชียงซุนเข้ามายังกรุงธนบุรี เมื่อราววอก พ.ศ. ๒๓๑๕ พระเจ้ากรุงธนบุรีโปรดฯ ให้รับไว้แล้วพระราชทานให้ญวนพวกของเชียงซุนตั้งบ้านเรือนอยู่นอกพระนครทางฝั่งตะวันออก คือ ตรงที่แถวถนนพาทริกทุกวันนี้ จึงเรียกกันว่าย่านญวนมาจนสร้างถนนพาทริก อยู่มาของเชียงซุนพยายามหนี พระเจ้ากรุงธนบุรี จึงมีรับสั่งให้ประหารชีวิตเสีย (๑) พวกของเชียงซุนเป็นญวนพวกแรกที่อพยพเข้ามาตั้งภูมิลำเนาอยู่ในประเทศนี้เมื่อภายหลังเสียกรุงศรีอยุธยาแก่พม่าข้าศึก

(๑) กล่าวกันอีกนัยหนึ่งว่า เมื่อพระเจ้ากรุงธนบุรี มีสัญญาวิปลาสเกิดอุปาทานว่ามีแก้วอยู่ในท้องของเชียงซุน จึงให้ประหารชีวิต เพื่อจะค้นหาแก้ว

(๒)

ต่อมาถึงชั้นกรรรัตนโกสินทร์ เมื่อรัชกาลที่ ๑ มีราชันกาท
ของเจ้าเมืองเว อิกองค์ ๑ ชื่อองเชียงสือ เติมนั้นพวกกบฏมาอาศัยอยู่
ที่เมืองไช้่งฮั่น พวกญวนที่เมืองไช้่งฮั่นนั้นขัดแย้งยกย่องให้ครองเมือง
แต่รักษาเมืองต่อสู้ศัตรูไม่ไหว จึงหนีมาอาศัยอยู่ที่เกาะกระบือในแดน
เขมร พระยาชลบุรีคุมเรือรบไทยไปลาดตระเวนทางทะเล ไปพบ อง
เชียงสือ ๆ จึงพาครอบครัวโดยสรว เรือ พระยาชลบุรี เข้ามา ขอพึ่งพระ
บารมีอยู่ณกรุงเทพ ฯ เมื่อปีเถาะ พ. ศ. ๒๓๒๖ อันเป็นปี ที่ ๒ ในรัชกาล
ที่ ๑ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก ทรงพระกรุณาฯ รับ
บ้านร้างและพระราชทานที่ให้ญวนพวก องเชียงสือ ตั้งบ้านเรือน อยู่ริมแม่น้ำ
ฝั่งตะวันออกที่ตำบลคอกกระบือ คือ ทรงให้ตั้งสถานทูตไปรเทศทุก
วันนั้น พวกญวนที่หนีมาของเชียงสือมีมาก ครั้นรู้ว่า องเชียงสือได้มา
พึ่งพระบารมีเป็นหลักแหล่งอยู่ในกรุงเทพ ฯ ก็พากันอพยพครอบครัวติดตาม
เข้ามาอีกเนื่อง ๆ จำนวนญวนที่เข้ามาในคราว องเชียงสือ เห็นระมาก
ด้วยกัน จึงปรากฏว่า องเชียงสือได้ควบคุมพวกญวนไปตามเสด็จใน
การทำสงครามกับพม่าหลายครั้ง องเชียงสืออยู่ในกรุงเทพ ฯ ๔ ปี
ครั้นถึงขมมะเมีย พ. ศ. ๒๓๒๘ องเชียงสือเขียนหนังสือทูลลาว่าไว้ที่ ๆ
บูชาแล้วลอบลงเรือหนีไปกับคนสนิท เนื้อความในหนังสือนั้นว่า ตั้งแต่
เข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภาร ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ทำนุบำรุง
เป็นอนุเคราะห์ประการ ถึงให้กองทัพไทยไปช่วยตีเมืองไช้่งฮั่นพระราชทานก็
ครั้งหนึ่ง แต่การยังไม่สำเร็จเพราะเกรงเทพ ฯ ดิกลทำสงครามอยู่กับ
พม่า จะรุดต่อไปก็เกรงว่าพรรคพวกทางเมืองญวนจะรวนเรไปเสีย ครั้น

(๓)

จะกราบถวายบังคมลาโดยเบ็ดเสร็จเกรงจะมีเหตุขัดข้องจึงไต่หน้ไป เพื่อ
จะไปปักอ่านคี่เอาเมืองไฉ่ฮั่นคืน ถ้าขัดข้องประการใดขอพระบารมีเป็น
ที่พึ่งทรงออกหนุนด้วย เมื่อไต่เมืองแล้วจะมาเป็นข้าขอบขัณฑสีมาสยไป
ของเชียงลือหนีไปพักอยู่ที่เกาะกุก เมื่อข่าวที่ของเชียงลือหนีทราบถึงพระ
กรรณ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกไม่ทรงถือโทษ แต่กรม
พระราชวังบรมมหาสุรสิงหนาททรงขัดเคืองของเชียงลือ ในครั้งนั้นจึง
โปรดให้ญวนพวกของเชียงลือย้ายขึ้นไปตั้งบ้านเรือนอยู่เสียที่บางโพธิ์ ยี่
มีเชื้อสายสืบมาจนทุกวันนี้

มีพวกญวนที่อพยพเข้ามาอยู่ เมืองไทย ภายหลัง ครั้น องค์เชียงลือ
มาเมื่อในรัชกาลที่ ๓ อีก ๓ คราว คือ เมื่อขมมะเมียบ พ.ศ. ๒๓๗๗
พระเจ้าแผ่นดินญวนมินมวง ประกาศ ห้ามมิให้ พวกญวน ถือ ศาสนาคริสต์
และจับพวกญวนที่เข้ารีตทำโทษต่าง ๆ จึงมีพวกญวนเข้ารีตอพยพครอบครัว
หนีภัยเข้ามาพึ่งพระบารมีอยู่ในประเทศนี้ มาอยู่ที่เมืองจันทบุรีโดย
มาก ที่เข้ามาอยู่ในกรุงเทพ ฯ ก็เห็นจะมีบ้าง ะรอยจะมาอยู่ที่บ้าน
โปรตุเกสเข้ารีตซึ่งอพยพเข้ามาจากเมืองเขมร และโปรตุเก ฯ พระ
ราชทานที่ให้อยู่ที่สามเสนนั้น ภายหลังจึงโปรดให้ญวนเข้ารีตไปอยู่ที่
ตำบลนั้นต่อมาอีก ก็ปรากฏต่อไปข้างหน้า

ญวนอพยพมาอีกคราว ๑ เมื่อครั้ง เจ้าพระยาบดินทรเดชา
(สิงห์ สิงหเสนี) ไปตีเมืองญวนเมื่อขมมะเมียบ พ.ศ. ๒๓๗๖ ได้ครัวญวน
ส่งเข้ามาถึงกรุงเทพ ฯ เมื่อปลายขมมะเมียบ พ.ศ. ๒๓๗๗ ครัวญวนที่เข้า
มาคราวนั้น ๒ พวก คือ เป็นพวกถือพระพุทธศาสนาพวก ๑ เป็น

(৫)

พวกถือศาสนาคริสต์ทั้งพวก ๑ พวกญวนที่ถือพระพุทธศาสนานั้นโปรก ๖
ให้ไปตั้งบ้านเรือนอยู่ที่เมืองกาญจนบุรี สำหรับรักษาข้อมเมืองใหม่
ซึ่งทรงสร้างขึ้นที่ปากแพรก แต่พวกญวนที่ถือศาสนาคริสต์นั้นเห็น
จะเป็นเพราะมีญวนเข้ารีตอยู่ที่สามเสนมาแต่ก่อนบ้างแล้ว จึงโปรก ๖
ให้ตั้งบ้านเรือนอยู่ที่ตำบลสามเสนในกรุงเทพ ๖ คัดต่อกับบ้านพวกคริสต์
ทั้งเซอโปรตเกศ ซึ่งอพยพเข้ามาจากเมืองเขมร และโปรก ๖ ให้
ขึ้นอยู่กับพระบาทสมเด็จพระที่นั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อยังดำรงพระยศเป็น
สมเด็จพระเจ้าฟากกรมขุนอิศเรศรังสรรค์ ทรงผูกหัดเป็นทหารปืนใหญ่

ฉนวน ๒ พวกทักล้าวมาน ^๕ ถึงรัชชกาลที่ ๔ พวกฉนวนคริสต์งัยย
ลักคักไปเป็นทหารชั้นใหญ่ฝ่ายพระบรมราชวัง (คือ ฉนวนพวกพระยา
บันญาสิงหนาท) พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงทราบ
ว่าพวกฉนวนที่อยู๋เมืองกาญจนบุรี ^๖ โดยมากอยากจะมาอยู่ในกรุงเทพ ฯ
เหมือนกัฉนวนพวกอื่น ^๗ จึงพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้เข้ามา
ตั้งบ้านเรือนอยู่ทั่วริมคลองผดุงกรุงเกษม ^๘ ซึ่งไค้โปรก ๑ ให้ชุกใหม่
นั้น แล้วให้จัดเป็นทหารชั้นใหญ่ฝ่ายวังหลวงสืบมา ^๙ ที่เมืองกาญจนบุรี
ยังมีฉนวนและมื่อชื้อตำบล ^{๑๐} เช่นเรียกว่า “ชุกยายฉนวน” ปรากฏ
อยู่จนทุกวันนี้ ^{๑๑} เชื้อสายพวกฉนวนที่ไม่อพยพเข้ามากรุงเทพ ฯ ^{๑๒} ยังคง
อยู่กัเมืองกาญจนบุรีก็เห็นจะมีบ้าง ^{๑๓}

๔
๕
๖
๗
๘
๙
๑๐
๑๑
๑๒
๑๓
๑๔
๑๕
๑๖
๑๗
๑๘
๑๙
๒๐
๒๑
๒๒
๒๓
๒๔
๒๕
๒๖
๒๗
๒๘
๒๙
๓๐
๓๑
๓๒
๓๓
๓๔
๓๕
๓๖
๓๗
๓๘
๓๙
๔๐
๔๑
๔๒
๔๓
๔๔
๔๕
๔๖
๔๗
๔๘
๔๙
๕๐
๕๑
๕๒
๕๓
๕๔
๕๕
๕๖
๕๗
๕๘
๕๙
๖๐
๖๑
๖๒
๖๓
๖๔
๖๕
๖๖
๖๗
๖๘
๖๙
๗๐
๗๑
๗๒
๗๓
๗๔
๗๕
๗๖
๗๗
๗๘
๗๙
๘๐
๘๑
๘๒
๘๓
๘๔
๘๕
๘๖
๘๗
๘๘
๘๙
๙๐
๙๑
๙๒
๙๓
๙๔
๙๕
๙๖
๙๗
๙๘
๙๙
๑๐๐

(๕)

กองทัพญวนถูกล้อมอยู่หลายแห่ง เผลอญเกิดความใช้ชั้นในค่ายญวน
พวกญวนหนีความใช้ออกมาหาเขมรประมาณ ๑,๐๐๐ คนเศษ เจ้าพระยา
บดินทรเดชา ยอกส่งเข้ามากรุงเทพฯ พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว
โปรดให้ญวนพวกนี้ไปอยู่ที่บางโพธิ์เข็ญสายญวนพวก องเชียงสือ

พวกญวนที่มาอยู่ในประเทศสยาม มีทั้งที่ถือพระพุทธศาสนา
และที่ถือศาสนาคริสต์ พวกญวนที่ถือพระพุทธศาสนา มาตั้งภูมิลำเนา
อยู่แห่งใดก็นิมนต์พระญวนมา สร้างวัดเป็นที่บำเพ็ญการกุศลของพวก
ญวนซึ่งอยู่ณที่แห่งนั้น พวกญวนที่ถือศาสนาคริสต์ก็อาศัยฝรั่งยาก
หลวงเป็นผู้ควบคุมแต่ครั้งยังอยู่ในเมืองเขมร เมื่อมาอยู่ในประเทศ
สยามนี้ พวกฝรั่งยากหลวงก็สร้างวัดและดูแลควบคุมพวกญวนคริสต์
ทำนองเดียวกัน จะกล่าวในตำนานนี้แต่ด้วยเรื่องวัดญวนและพระญวน
ในพระพุทธศาสนา

ในบรรดาศาสนาไม่เลือกว่าศาสนาใด เมื่อท่านผู้ตั้งศาสนาแล้วลง
ไปแล้ว นานมาผู้ใดเลื่อมใสศานานั้นก็เกิดถือลัทธิต่างกัน เช่น
ศาสนาคริสต์ก็เกิดถือต่างกันเป็นลัทธิคริสต์ ลัทธิโรมันคาทอลิกและ
ลัทธิโปรเตสแตนต์ ศาสนาอิสลามก็เกิดถือต่างกันเป็นลัทธิสุหนี่และลัทธิ
ชีอะ (คือแขกเจ้าเซ็น) พระพุทธศาสนาก็เกิดถือต่างกันเป็น ๒ ลัทธิ
มาตั้งแต่ชาวอินเดียนับถือพระพุทธศาสนากันอยู่แพร่หลาย ลัทธิเก่าซึ่ง
เกิดขึ้นในมคธราชูทางฝ่ายใต้ไค้ไค้นามว่า ลัทธิ “หินยาน” ลัทธิใหม่
ซึ่งเกิดขึ้นในคันธารราชูทางฝ่ายเหนือ ไค้ไค้นามว่า ลัทธิ “มหายาน”

(๖)

เมื่อพระพุทธศาสนาแพร่หลายไปยังนานาประเทศ พวกชาวอินเดียที่ถือ
ลัทธิหินยาน เชิญพระพุทธศาสนาทางทะเลเที่ยวสั่งสอนในลังกาทวีป
และประเทศพม่ามอญไทยเขมร จึงถือพระพุทธศาสนาตามลัทธิหินยาน
มาจนทุกวันนี้ พวกชาวอินเดียที่ถือลัทธิมหายานเชิญพระพุทธศาสนาไป
ทางบก เที่ยวสั่งสอนในประเทศทิเบต ประเทศอาหรับตอนกลางตลอด
ไปจนประเทศจีนและญี่ปุ่น ประเทศญวนรับลัทธิพระพุทธศาสนาอย่าง
มหายานมาจากจีน พวกญวนจึงบวชเรียนและประพฤติกิจในศาสนา
ฝึกกัมมัฏฐาน เพราะฉะนั้นเมื่อพวกญวนมาสร้างวัดและมีพระญวนขึ้นใน
ประเทศนั้น ชนเคื้อมักมีผู้นับถือและอุทิศทุนแต่พวกญวน แต่ในสมัยนั้น
ยังไม่มีวัดพระจีนในประเทศนั้น พวกจีนก็มักไปทำบุญที่วัดญวนด้วย
เพราะลัทธิศาสนาของญวนกับจีนเหมือนกัน และทำพิธีต่าง ๆ เช่น
กบฏเป็นต้น อย่างเดียวกัน ส่วนไทยแม้ไม่ผู้นับถือก็ไม่เกลียดชัง
พวกญวน เพราะเห็นว่านับถือพระพุทธเจ้าองค์เดียวกัน

วัดญวนที่มาสร้างขึ้นในประเทศนั้น ก่อนโดยตามเรื่องพวกญวน
เข้ามาอยู่ในประเทศสยาม คือ ญวนพวกที่มากับองเชียงสือครั้งกรุง
ธนบุรีมาสร้างวัดขึ้นที่บ้านหม้อ ๒ วัด คือ

๑ วัดกามโล้ชื่อ (วัดทิพยวารีวิหาร) (๑) ยังอยู่ที่หลังตลาด
บ้านหม้อ ในพระนคร แต่เดิมนับเป็นวัดพระจีน

(๑) ชื่อวัดญวนที่เรียกอย่างไทย แต่งความตามชื่อภาษาญวนพระราชทานใน
รัชกาลที่ ๕ แห่งนั้น

(๗)

๒ วัดโห้ยกันคือ (วัดมงคลสมาคม) เกิมอยู่ที่บ้านญวนข้าง
หลังวังบูรพาภิรมย์ ครั้นระกัตถนนพาหุรั้วกันนั้นก็กั้นถนน พระบาท
สมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงโปรดฯ ให้กระทำผาติกรรมอย่างวัดไทย
คือ พระราชทานที่ดินและให้สร้างวัดขึ้นใหม่แลกวัดเกิม ย้ายไปที่ริม
ถนนแปลงนามในอำเภอสัมพันธวงศ์

ญวนพวกที่มากับของเชียงสี่เมื่อรัชกาลที่ ๑ สร้างวัดญวน ๒ วัด คือ

๓ วัดคันเวียงคือ (วัดอุภัยราชบำรุง) ที่หลังตลาดน้อย (ริม
ถนนเจริญกรุง) ในอำเภอสัมพันธวงศ์

๔ วัดกว้างเพือกคือ (วัดอานันทกายาราม) ที่บางโพธิ์ เรียก
กันเป็นสามัญว่าวัดบางโพธิ์

ญวนพวกที่มาเมื่อรัชกาลที่ ๓ สร้างวัดญวน ๓ วัด คือ

๕ วัดเพือกคือ (วัดดาวรรวราม) อยู่ในเมืองกาญจนบุรี
เมื่อญวนพวกนั้นย้ายเข้ามาอยู่ในกรุงเทพฯ มาสร้างอีกวัดหนึ่ง คือ

๖ วัดเกียงเพือกคือ (วัดสมณานัมมวิหาร) อยู่ที่ริมคลองผดุง
กรุงเกษม ในอำเภอสลิต

๗ วัดเพือกเกียนคือ (ไทยเรียกกันแต่ว่าวัดญวน) อยู่ที่เมือง
จันทบุรี

มีวัดญวน ซึ่งพวกญวนและพวกจีนช่วยกันสร้างขึ้นภายหลังมาอีก

๔ วัด คือ

๘ วัดโผเพือกคือ (วัดกุศลสมากร) อยู่ในอำเภอสัมพันธวงศ์
ใกล้ถนนราชวงศ์

(๘)

๙ วัดกู่หลานก่อ (วัดชัยภูมิการาม) อยู่ในอำเภอสัมพันธวงศ์
ที่ตรอกเจ็ดแฉก

๑๐ วัดเขื่อนเพือกก่อ (วัดบำเพ็ญเงินพรต) อยู่ในอำเภอ
สัมพันธวงศ์ ใกล้ถนนเขาวราช เกยวันเป็นวัดพระจีนครอง

๑๑ วัดก้อเต็กก่อ (วัดโลกานุเคราะห์) อยู่ในอำเภอสัมพันธวงศ์
ใกล้ถนนเขาวราช

วัดพระจีนในประเทศนี้ยังมีขึ้นในรัชกาลที่ ๕ ครั้งหนึ่งมี
หลวงจีนองค์หนึ่งชื่อส่วง เข้ามาจากเมืองจีน มีผู้คนเลื่อมใสมาก
จึงช่วยกันสร้างวัดขึ้นที่ริมถนนเจริญกรุง (คือ วัดมังกรกมลาวาส)
แล้วให้หลวงจีนส่วงปกครอง ก็เกิดมีคณะสงฆ์จีนแต่นั้นมา วัดจีน
เกยวันมี ๕ วัด คือ

๑ วัดเล่งเน่ยยี่ (วัดมังกรกมลาวาส) อยู่ริมถนนเจริญกรุง
ในอำเภอย่อมปราบศัตรูพ่าย

๒ วัดกามโลยี่ (วัดทิพยวารีวิหาร) เดิมเป็นวัดญวนอยู่หลัง
ตลาดบ้านหม้อในพระนคร

๓ วัดทางชกยี่ (วัดบำเพ็ญเงินพรต) เดิมเป็นวัดญวน อยู่ใกล้
ถนนเขาวราช ในอำเภอสัมพันธวงศ์

๔ วัดเซ่งจียี่ อยู่ที่ยี่อพรานล่างเหนือ ใกล้บริเวณพระพุทธรบาท

๕ วัดเล่งชกยี่ อยู่ที่ยี่เมืองละเซ่งเทรา

รวมจำนวนวัดญวนที่มีอยู่ในกรุงเทพฯ ๖ วัด อยู่หัวเมือง ๒ วัด
รวมทั้งสิ้นเป็น ๘ วัดด้วยกัน

(๕)

วัดจันมีอยู่ในกรุงเทพ ฯ ๓ วัด อยู่หัวเมือง ๒ วัด รวมทั้งสิ้น
เป็น ๕ วัดด้วยกัน

พระญวนในประเทศสยาม ชั้นแรกก็คงบวชเรียนมาจาก เมืองญวน
แต่เห็นจะมีเช่นนั้นเพียงในรัชกาลที่ ๑ ก่อนจะมาเมืองญวนกับไทย
เกิดเป็นอริกันมาตลอดรัชกาลที่ ๒ และรัชกาลที่ ๓ ชาวประเทศ
ทั้งสองฝ่ายมิได้ไปมาหากันอย่างปกติ พระญวนในประเทศนี้ก็มีแต่
บวชเรียนในประเทศนี้เอง แต่ยังมีที่เข่นญวนนอกลงมาเพียงพระครู
คณานัมสมาจารย์ (ชิง) และพระครูคณานัมสมาจารย์ (กร่วม)
ท่านทั้ง ๒ นี้เมื่อยังเป็นเด็ก ตามบิดามารดาเข้ามาในรัชกาลที่ ๓
แล้วมาบวชในกรุงเทพ ฯ นี้ ชั้นต่อมาเข่นญวนเกิดและบวชในประเทศ
นี้ทั้งนั้น ถึงรัชกาลที่ ๔ และรัชกาลที่ ๕ เมืองญวนกับไทยมิได้
เป็นอริกัน ปรากฏว่ามีพระญวนในประเทศนี้ได้พยายามไปสืบศาสนา
ในเมืองญวน แต่การที่ไม่ได้สะดวกด้วยเมืองญวนตกอยู่ในอำนาจ
ฝรั่งเศส พระญวนในประเทศสยามกับพระญวนในประเทศญวนก็มีได้
ติดต่อกัน ทางฝ่ายทางก็ถือคติตามประเทศที่ตนอยู่ พระญวนที่มา
อยู่ในประเทศสยามมาแก้ไขคติหันมาตามพระสงฆ์ไทยหลายอย่าง เป็นต้น
ว่ามาถือสิกขาบทวิกาลโภชนไม่กินข้าวเย็น ครองผ้าสี่เหลี่ยมแต่สี่เดี๋ยว
ไม่ใช่ท่งสี่ ไม่ใส่เกือกและถุงเท้าเหมือนเช่นพระในเมืองจีนเมืองญวน
แต่ส่วนข้อวัตรปฏิบัติอย่างอื่นตลอดจนกิจพิธี คงทำตามแบบในเมือง
ญวนมาจนในรัชกาลที่ ๕ เมื่อพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
ทรงพระกรุณาโปรด ฯ ให้มีสมณฐานันดรศักดิ์ และโปรด ฯ ให้มีมณฑ

(๑๐)

มาทำพิธีงัดเท็กเป็นการหลวงน้อย ๆ จึงแก้ไขเพิ่มเติมพิธีคล้ายกับ
พระไทยยังขึ้นอีกหลายอย่าง

มูลเหตุที่พระญวนจะได้รับความยกย่องในราชการนั้น ได้ยินเล่า
กันมาว่าเมื่อพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงผนวชอยู่ใน
รัชกาลที่ ๓ ใครจะทรงทราบลัทธิของพระญวน ทรงสอบถาม องค์
(ซึ่งได้เป็นพระครูคุณานันต์สมณารักษ์องค์แรกเมื่อรัชกาลที่ ๕) จึง
ไปทรงค้นเคยชอบพระราชอัธยาศัยมาแต่ครั้งนั้น ครั้นเสด็จเถลิงถวัลย
ราชสมบัติแล้ว องค์ได้เป็นอธิการวัดญวนที่ตลาดน้อย พระบาทสมเด็จพระ
จอมเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงทรงพระกรุณาโปรดฯ ช่วยปฏิสังขรณ์ (ต่อมา
ถึงรัชกาลที่ ๕ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงช่วยอีก
จึงเป็นเหตุให้พระราชทานนามวัดนั้นว่า วัดอุภัยราชบำรุง) พระญวนได้มี
โอกาสเข้าเฝ้าแทนได้ตั้งแต่ในรัชกาลที่ ๔ เป็นต้นมา ซ่อนฟังเห็นได้
ในงานเฉลิมพระชันษา พระญวนยังเข้าไปถวายอุปัชฌาย์และกิมฮวย
ซึ่งทวยอยู่ทุกขานขึ้นกัน ส่วนพิธีงัดเท็กที่ได้ทำเป็นงานหลวงนั้น ปรากฏว่า
พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดฯ ให้ทำเป็นครั้งแรก
เมื่อวันพระศกสมเด็จพระเทพศิรินทราวรมราชินี เมื่อประภา พ. ศ. ๒๔๐๔
ก่อนนั้นมา เมื่อพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จสวรรคตในปีฉลู
พ. ศ. ๒๔๐๘ โปรดฯ ให้ทำพิธีงัดเท็กที่ในพระบรมราชวังอีกครั้งหนึ่ง
ก่อนนั้นถึงงานพระศกกรมหมื่นมเหศวรศิววิลาศ ก็โปรดฯ ให้มีพิธีงัด
ถาวรพิธีงัดเท็กจึงได้เข้าไปในระเบียบงานพระศกซึ่งเป็นการใหญ่

(๑๑)

ถึงรัชกาลที่ ๕ ทำพิธีงเต็กในงานพระบรมศพ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเป็นครั้งแรก ก่อนนั้นก็มาทำในงานพระศพสมเด็จพระนางเจ้าสุนันทากุมารรัตน เมื่อมะโรง พ.ศ. ๒๔๒๓ และงานพระศพอื่นซึ่งเป็นงานใหญ่เป็นประเพณีสืบมา

แต่การงเต็กที่ทำเมื่อครั้ง พระศพสมเด็จพระนางเจ้าสุนันทากุมารรัตนนี้เป็นต้นประเพณีที่เกิดขึ้น และมีสืบมาจนทุกวันนี้ ๒ อย่าง คืออย่างแรก ๑ วิธีทำบุญหน้าศพ ตามประเพณีจีนและญวนนั้น ญาติวงศ์ผู้มรณภาพย่อมทำบุญหน้าศพทุก ๆ วัน นับตั้งแต่วันมรณะไปจนครบ ๗ วัน เมื่อครบ ๗ วันแล้วเท่านั้น ทำบุญ ๗ วันครั้ง ๑ ไปอีก ๗ ครั้งครบ ๕๐ วัน แล้วหยุดงานพิธีไปจนถึง ๑๐๐ วัน (สันนิษฐานว่าเมื่อจะฝังหรือเผาศพ) ทำพิธีเป็นการใหญ่ครั้งสุดท้าย พิธีงเต็กในงานพระศพก็ทำเช่นนั้น เป็นต้นแบบที่ทำบุญหน้าศพซึ่งเรียกว่า สัปตมวาร ขันธยา สมวาร และ สตมาหะ ที่ทำกันอยู่ทั่วไปไม่เกี่ยวข้องกับแก่งเต็กจนทุกวันนี้ อีกอย่างหนึ่งนั้น พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระราชปรารภถึงความภักดีของพระญวนและพระจีนที่มาทำพิธีถวายในครั้งนั้น ทรงพระราชดำริว่าพวกญวนทั้งพระและคฤหัสถ์ซึ่งมีอยู่ในพระราชอาณาเขตต์ในเวลานั้น ตกมาถึงชั้นนั้นเป็นญวนเกิดในพระราชอาณาเขตต์เป็นแต่เชื้อสายญวนที่เข้ามาแต่เมืองญวน เช่นเดียวกับพวกมอญ สมเด็จพระเจ้าแผ่นดินแต่ก่อนได้ทรงพระกรุณาโปรดฯ ตั้งพระสงฆ์มอญให้มีสมณศักดิ์เหมือนอย่างพระสงฆ์ไทยฉันใด สมควรจะทรงตั้งพระสงฆ์ญวนให้มีสมณศักดิ์เช่นบ้าง แต่พระสงฆ์ญวนถือลัทธิมหายานจะเข้า

(๑๒)

ทำกิจพิธีร่วมกับพระสงฆ์ไทยไม่ได้เหมือนอย่างพระมอญ จึงทรงพระราช
ดำริให้มีทำเนียบสมณศักดิ์สำหรับพระญวนชั้นต่างหาก ทรงพระกรุณา
โปรดฯ ให้มีสมณศักดิ์สำหรับพระจีนก๊วยในคราวเดียวกัน และทรง
เลือกสรรพระญวนที่เป็นคณาจารย์ทั้งเป็นตำแหน่งพระครู พระปลัด
รองปลัด (เทียบก๊วยสมุทร) ผู้ช่วย (เทียบก๊วยใบฎีกา) ส่วนพระจีน
นั้นหัวหน้าเป็นตำแหน่งพระอาจารย์ (เทียบก๊วยพระครูวิมลสนา) และ
มีฐานานุกรมเป็นปลัดเลขาธิการเช่นเดียวกันกับพระญวน พระราชทาน
สัญญาบัตรมีราชทินนามกับศักยซึ่งจำลองแบบพิภพไทย แต่ทำให้
เป็นชนากย่อมนลง ใ้สักรายนามและตำแหน่งพระญวนกับทั้งพระจีน
บรรดาซึ่งได้รับพระราชทานสัญญาบัตรมาพิมพ์ไว้ต่อไป

พระญวนที่ได้รับพระราชทานสัญญาบัตร

๑. พระครูคุณานันต์สมาจารย์ (ชิง) วัดอุภัยราชบำรุง เป็น
องค์แรกที่มีสมณศักดิ์ในพระสงฆ์ภานิกาย ในระบณัย์ไม่มีตำแหน่ง
ฐานานุกรม.

๒. พระครูคุณานันท์ ๑ (กร่วม) วัดบางโพธิ์ เก็บเป็นพระครู
บริหารอานันท์พรก มีฐานานุกรม คือ

ปลัดขวา องสรภาณมธุรส (ชื้อกา) วัดโลกานุเคราะห์
มรณภาพแล้ว.

ปลัดซ้าย องสทกยทวรว (ว่าง) วัดไชยภูมิ มรณภาพ
แล้ว.

(๑๓)

รองปลัดขวา องสรพจนสุนทร (จีหัลย์) วัคสมณานัมบริหาร
ต่อมา เป็น พระครูบริหาร แล้ว เป็น พระครูคณา

นัม (๓)

รองปลัดซ้าย องพจนกรโกศล (เหล) วัคกุลสสมากร
มรณภาพ.

กลาง องอนนคัสร์ภัญ (ทันเคียก) วัคอุภยราชขำรุง
แล้วเลื่อนเป็น องสรภานมธรรส ปลัดขวาของ
พระครูคณานัม ฯ (จีหัลย์ ๓) แล้วเลื่อนเป็น
พระครูบริหาร แล้วเป็นพระครูคณานัม ฯ (๔)

๓. พระครูคณานัม ฯ (จีหัลย์) วัคสมณานัมบริหาร มีฐานา

นุกรม คือ

ปลัดขวา องสรภานมธรรส (ทันเคียก)

ปลัดซ้าย องสุตยทพวร (กรุงเอื่อง) วัคบางโพธิ์ลาสิกขา

รองปลัดขวา องสรพจนสุนทร ยังไม่ไ้ตั้ง.

รองปลัดซ้าย องพจนกรโกศล (เจิงเวียง) วัคสมณานัม
บริหาร แล้วเลื่อนเป็นองพจนสุนทรที่ว่างอยู่
ต่อมาลาสิกขาบท (คือ หลวงชานัมสังฆการ
ทวงนเคียวน).

กลาง องอนนคัสร์ภัญ (เซียงกลั่น) วัคไชยภุมิ-
การวาศ ลาสิกขาบท.

(๑๔)

๔. พระครูคณานัม ฯ (ทันเกียต) วัดอุภัยราชบำรุง มีฐานานุกรม คือ

ปลัดขวา ของสภามณฑล (เหมิกโงน เรียกกันว่า ขี้) วัดมงคลสมาคม ต่อมาได้เป็นพระครูคณานัม ฯ (๕).

ปลัดซ้าย ของสุโขทัย (เวียงหมาง) วัดกุศลสมากร ต่อมาเลื่อนเป็นพระครูบริหารอานัมพรตแล้วเป็นพระครูคณานัม ฯ (๖).

รองปลัดขวา ของสวนสุนทร (เพื่องเกียน) วัดสมณานัมบริหาร มรณภาพ.

รองปลัดซ้าย ของพนกรโกศล (แท้ย) วัดไชยภูมิการวาส มรณภาพ

กลาง ของอนนต์สรณัญ (ทีลิน) วัดบางโพธิ์ มรณภาพ.

๕. พระครูสมณานัม ฯ (เหมิกโงน) วัดมงคลสมาคม มีฐานานุกรม คือ

ปลัดขวา ของสภามณฑล (อานาน) วัดอุภัยราชบำรุง มรณภาพ.

ปลัดซ้าย ของสุโขทัย (ว่างเอียด) วัดบางโพธิ์ มรณภาพ.

รองปลัดขวา ของสวนสุนทร (เจิงกรุง) วัดสมณานัมบริหาร มรณภาพ.

(๑๕)

รองปลัดซ้าย องพจนกรโกศล (เหี้ยมวัล) วัดโลกานุเคราะห์
แล้วเลื่อนเป็นองสรภาณมธุรส ปลัดขวาพระ
ครูคณานัม ฯ (๖).

กลาง ของอนันต์สรภัญญ์ (สุกกวั) วัดไชยภูมิการวาศ
บัยอยู่

๖. พระครูคณานัม ฯ (เวียงหมาง) วัดกุศลสมากร มีฐานานุ-
กรม คือ

ปลัดขวา ของสรภาณมธุรส (เหี้ยมวัล) วัดโลกานุเคราะห์
มรณภาพ

ปลัดซ้าย ของสุทธบทบรร (ทองมิน) วัดมงคลสมาคม

รองปลัดขวา (ยังไม่มีตัว)

รองปลัดซ้าย (ยังไม่มีตัว)

กลาง ของอนันต์สรภัญญ์ (สุกกวั) วัดไชยภูมิการวาศ

พระจีนที่ได้รับพระราชทานสัญญาบัตร

๑. พระอาจารย์เงินวังสมาธิวัตร (สุเฮ่ง) วัดมังกรกมลาวาศ
มีฐานานุกรม ๑ รูป คือ

ปลัดขวา หลวงจีนคณาธักจีนพรท (องหลาย)
วัดป่าเพญจีนพรท.

๒. พระอาจารย์เงินวังสมาธิวัตร (ทองโหวง) วัดมังกรกมลาวาศ
มีฐานานุกรม ๒ รูป คือ

(๑๖)

ปลัดขวา หลวงจินคณาณัติจันทพรท (โล่ง) วัคทิพยวารี
วิหาร ต่อมาเลื่อนเป็นพระอาจารย์จันทวังสาฯ (๓)

ปลัดซ้าย หลวงจันทรรมรตจันทศาสนา (ไผ่ขัน) วัคทิพย-
วารีวิหาร มรณภาพ จึงตั้งหลวงจัน
จรรมรตจันทสน (ยวดชู) แทน.

๓. พระอาจารย์จันทวังสมาธิวัตร (โล่ง) วัคมังกรกมลวาศ มี
ฐานานุกรม ๒ รูป คือ

ปลัดขวา หลวงจินคณาณัติจันทพรท (ทับบูน) วัคทิพย
วารีวิหาร.

ปลัดซ้าย หลวงจันทรรมรตจันทศาสนา (ยวดชู) วัคยาเพ็ญ
จันทพรท.

ตั้งแต่พระญวนได้สมณฐานันดรศักดิ์และได้รับนิมนต์เข้ารับราชการ
ในงานพิธีหลวงครั้งกล่าวมา คณาจารย์ที่เป็นผู้ใหญ่ก็คิดระเบียบ
การพิธีเพิ่มเติมคล้ายกับพระสงฆ์ไทยขึ้นอีกหลายอย่าง เช่นสวดมาติกา
สวดสัจยปกรณ์และสวดอนโมทนา ขณาสัพพะเป็นต้น ตลอดจนพิธีการ
ทาน เช่นกรณากฐิน เป็นต้นสวดในภาษาญวน เรื่องนี้พระญวนชแวง
ว่า ในคัมภีร์ญวนก็มีทั้ง ๓ บัญญัติเหมือนกับคัมภีร์ของพระไทย เป็นต้น
พระสงฆ์ในเมืองญวน เมืองจีน เลือกรูปพระพุทธรูปที่เหมาะแก่ภูมิประเทศ
ครั้นมาอยู่ในประเทศสยามนี้ เมื่อเห็นสมควรจะมีกิจพิธีเพิ่มเติมขึ้น
ก็ไปค้นเอามาจากคัมภีร์ของญวนหาได้มากคึกขึ้นใหม่ไม่ แต่มีพระญวน
บางองค์ได้พยายามศึกษาพระธรรมวินัยของพระสงฆ์ไทย เช่นพระครู

(๑๗)

คณานัมสมาจารย์ (หลัก) วัดสมาถัมบริหาร ซึ่งยกย่องเกียรติคุณ
กันมาแต่ก่อนว่า เป็นผู้ประพาศิเคร่งครัด ก็ปรากฏว่าได้ไปศึกษาพระ
วินัยต่อสมเด็จพระวันรัต (ทัต) วัดโสมนัสวิหาร ซึ่งอยู่ใกล้ ๆ กันกับวัด
สมาถัมบริหาร ความชอบยังมีสืบมาเหมือนอย่างพระครูคณานัมสมา
จารย์ (สี) ที่ถึงมรณภาพเป็นผู้คุ้นเคยกับข้าพเจ้ามาก ได้สนทนากัน
ถึงเรื่องพระธรรมวินัย ข้าพเจ้าก็สังเกตเห็นว่าได้ศึกษามากทั้งพระธรรม
วินัยตามลัทธิญวนและลัทธิไทย ทั้งตั้งใจปฏิบัติกิจในศาสนาโดยซื่อ จึง
เป็นผู้ซึ่งข้าพเจ้านับถือตั้งแต่ได้คุ้นเคยกันมาจนตลอดอายุของท่าน.

ตำราทำพิธีงเต็ก

ของพระสงฆ์อานัมนิกาย

บทนี้จะไต่กล่าวต้นเหตุที่เกิดการพิธีงเต็ก ตามอรรถที่มีมาใน
พระสูตร ว่า (ข้อดีหลายอย่างยกที่เผือกคาย ช้ำเหี่ยวเหว็ก กัดอเก็บโก
ตกเยื้องหยื่อ ค่ายคั้แคว้ง ที่บางอย่าตามกัน หุ้กเทียบค้อ
โกยจ้อเทียบคั้งจั้ง กรัดอเชื่องวา ทำข้างเผื่อง กุ้งเหลบ้ายเผือกตุ๊ก เก
ท่นขวงพาย) ดังนั้นเป็นอาทิ กำหนดความว่าสมัยครั้งหนึ่ง องค์สมเด็จพระ
ผู้ทรงพระภาคเจ้าเสด็จประทับอยู่ที่เขตวนวิหารกรุงสาวัตถี พร้อม
ด้วยพระภิกษุเผ่าห้อมล้อมคอยสักับพระสังฆกรรมเทศนา ครั้นเวลา
ปัจฉิมยามมีเทพบุตรองค์หนึ่งพร้อมด้วยบริวาร นำเครื่องสักการบูชา
เทาะลอยลงมายังสำนักพระพุทธองค์ แล้วตรงเข้าไปนมัสการแทบ
พระบาท ถวายเครื่องสักการบูชา คอยสักับพระสังฆกรรมเทศนา เมื่อ
พระพุทธองค์ทอดพระเนตรเห็นเทพบุตรนั้นแล้ว พระองค์ก็ทรงทราบ
กำเนิดเทพบุตรนั้นด้วยพระญาณอันแจ่มแจ้ง จึงมีพระพุทธปฏิภาตรัสแก่
ภิกษุทั้งหลาย ว่าดูกรภิกษุทั้งหลายจงรู้เถิด เทพบุตรนี้เดิมเป็นบุตร
เศรษฐีอยู่ที่เมืองสาวัตถี เธอได้เข้ามาบรรพชาจนถึงแก่กรรม แล้วกล่ว
ภยันจะมาถึงตนจึงได้หนีไปอุปสมบทเป็นพระภิกษุ เมื่อเธอได้อุปสมบท
แล้วเธอก็อุทิศส่ำที่เล่าเรียนศึกษาธรรมวินัยเคร่งครัด ปราศจากความ

เกียรติยศที่รักษาชีวิตปฏิบัติไม่ต่างพร้อย ต่อมาก็ได้เป็น
 พระมหาเถรและเป็นอุปัชฌายาจารย์ขึ้น เธอยิ่งหมั่นสั่งสอนภิกษุสาม-
 เพรเสมอ ๆ ทั้งมีความเมตตาแก่ผู้ท่อนาถาจากจน บริจาคทานโดยไม่
 ปราศจากความตระหนี่เหนียวแน่น ครั้นต่อมามิช้านานเธอก็ถึงแก่
 มรณภาพ กรรมที่เธอเป็นคนออกตัญญูฆ่ามารคาเธอ ในชาตินั้นนำ
 ให้เธอไปเสวยทุกข์ใน (อาถิเกียหฤก) นรกอเวจี ส่วนศิษย์ของเธอ
 ทั้งหลายนั้นได้พร้อมกันจัดการฌาปนกิจฉลงคุณอาจารย์ ในหมู่ศิษย์
 ของเธอนั้นมีรูปหนึ่งได้ฉานสมาบัติอันแก่กล้า จึงเข้าทรรพในทางฉาน
 ทวทั้งชั้นฟ้าดาวกิงส์ ทั้งมนุษย์และสัตว์เดิรฉานก็ไม่เห็นพระอาจารย์
 จึงทรรพตลอดถึงรอยาภมิกิไ้เห็น พระอาจารย์เสวยทุกข์อยู่ในนรก อเวจี
 จึงออกจากฉานแล้วเล่าเรื่องให้ภิกษุทั้งหลายฟัง สำนัศิษย์ทั้งหลาย
 ก็มีความสรวลพระอาจารย์ จึงพร้อมกันทำพิธีงเต็ก คือการกุศล
 อุทิศผลไปให้พระอาจารย์ ฝ่ายพระอาจารย์เมื่อได้รับผลกุศลที่สำนัศิษย์
 อุทิศให้ และประภอยกับผลฉานสงส์ที่เธอได้อุปสมบทเป็นพระภิกษุรักษา
 สิกขาบทโดยบริสุทธิ์ ประกอบทั้งอำนาจแห่งผลศีลฉานฉานซึ่งเธอได้สร้าง
 ไว้แต่ปางก่อน กระทำให้เธอปราศจากความมืดมัว ระลึกถึงคุณ
 พระรัตนตรัย ผลนั้นนำให้เธอพ้นทุกข์ไ้เสวยสุขในสวรรค์ จึงไ้
 นำเครื่องสักการบูชาพาเทพยดาวิวารมาฉนการเวทฉานคณกาลฉน แล้ว
 พระองค์จึงแสดพระสัทธิธรรมเทศนา (คือเกัญเยียนฟ้า โขทัย
 ฌหิยภกาว) คือ อริยสัจ ๔ โปรภะทพบุกร (โศภะ) ว่าด้วยทุกข์ ๔

ประการ คือ ชาติทุกข์ ๖ ชราทุกข์ พยาธิทุกข์ มรณทุกข์ ทุกข์ที่ไม่ได้
 สมประสงค์ ทุกข์ที่ไถ่พลัดพรากจากสิ่งทรง ทุกข์ที่ประสบเหตุที่
 ทร้ายเกลียดชัง ชั้นที่ ๕ เป็นทุกข์ (เด็ยเก้) เหตุให้ทุกข์เกิดมี
 ๑๒ ประการ อวิชชานำให้เกิดสังขาร เพราะมีสังขารเป็นปัจจัยจึงให้
 ยังเกิดมีวิญญาณ เพราะมีวิญญาณเป็นปัจจัยจึงยังเกิดมีรูปมีนามขึ้น
 เพราะมีรูปมีนามเป็นปัจจัยจึงยังเกิด (หลุกกั) อายตนะภายใน ๖ ๆ
 มาสัมผัสกับ (หลุกเกร็ง) อายตนะภายนอก ๖ จึงยังเกิดเวทนา ๆ
 ให้ยังเกิดตัณหา ๆ ให้ยังเกิดอุปาทาน (ความถ้อยมั่น) ๆ ให้ยังเกิดภพ ๆ
 ให้ยังเกิดมีชาติ ๆ ให้ยังเกิดชรา พยาธิ มรณ และทุกข์โศกทั้งหลาย
 (เหี้ยมเค้) อวิชชาภัย สังขารภัย วิญญาณภัย นามรูปภัย อายตนะ
 ภายในภายนอกภัย ผัสสะภัย เวทนาภัย ตัณหาภัย ความถ้อยมั่นภัย
 ภพภัย ชาติ ชรา พยาธิ มรณ ภายนอกภายในภัย สิ่งทั้งหลายภัยสิ้น
 (ท้าวเก้) มรรคมีองค์ ๘ ประการ (จันเกียน) คือ ปัญญาอันเห็นชอบ
 (จันเห็นน) ดำริชอบ (จันหังอ) เจรจาชอบ (จันเหียงย) ทำ
 การงานชอบ (จันหม่าง) เลี้ยงชีวิตชอบ (จันคินเต็ง) ทำความเพียรชอบ
 (จันค้อย) ระลึกชอบ (จันคิน) ตั้งใจไว้ชอบ เมื่อพระพุทธองค์แสดง
 อริยสัจโดยสังเขปดังนี้แล้ว เทพบุตรนั้นก็ไต่บรรลุโสดา จึงนมัสการ
 ทูลลาพาบริวารไปเสวยสุขยังชนฟ้าดาวกิงส์ (สูตรที่แสดงมานี้เป็นแต่
 เล่าเหตุที่จะเกิดมีพื้งงเต็ก มิได้ใช้สวทในเวลาเริ่มพื้ง ใช้สวทใน
 เวลาเจริญพระพุทธมนต์เป็นครั้งเป็นคราวบ้าง)

พิธีชุมนุมเทพดา

การพระราชพิธีทรงเต็กและทรงเต็กได้มีสืบเนื่องมาจาก พระสุทรทรง
ครั้นกาลต่อมาท่านเจ้าอาวาสได้จัดระเบียบการทรงเต็ก ให้มีโรงพิธี
สันนิบาตพุทธจักรให้เป็นที่ยึดถือ แล้วตั้งเครื่องสักการบูชาประกับ
ประกาศแก่กัน คือ มีโต๊ะพระพุทธรูป พระธรรมเจ้า พระสงฆ์เจ้า และ
โต๊ะเทพดา พระอินทร์ พระพรหมพร้อม จึงสวดพิธีต่อไป เวลาที่จะ
ลงมือสวดพิธีนั้น ต้องให้เจ้าภาพเรียกก่อน แล้วจึงอ่านคำประกาศ
ชุมนุมเทพดา ซึ่งเขียนมาในกระดาษแผ่นหนึ่งดังต่อไปนี้ (เวลาอ่าน
ประกาศนี้สงฆ์ต้องยืนพร้อมกัน แล้วอธิษฐานซึ่งคุณเขาลงข้างครึ่ง
เมื่อออกนามพระรัตนตรัย)

คำประกาศชุมนุมเทพดา

(ถ่ายทันตาม้าย้ายข้อขอลาย

(เอมเขียรช้อยหาโตอันลิน)

(เหมิกเลี่ยนห่วยกวาร้องเชิงทัน)

(กั้นเกวียนภนเผื่องข้อยลายยาว)

(เขตุกุงเกวียงเขียรฐัน)

คำแปล

พระผู้ซึ่งมีพระคุณอันใหญ่ยิ่ง สอง
สว่างทั่วในพิภพทั้งสาม

เทวทูตอันศักดิ์สิทธิ์อยู่ในมนุษยโลก
และขยายภูมิ

เมื่อได้ทราบการพระราชพิธีนี้แล้ว
จงนอบน้อมคำนับรับพระพุทธรูป
โดยความกตัญญูเลื่อมใสแห่งเจ้า
ภาพ

คำประกาศชุมนุมเทวดา
(เทียบหญิงของโชน่าย่างพ้อ)

(บั้งค้อเผือกหลักชุกชุมิน)

(ถ่ายชั่งเก็บหวงช่อว่างค่างบันทิกกา
ย้อยลายย้อยยาวยาตร์ รุชชัณพ่ายสอ)
(เชี่ยมลาเกวีกขางก้อกทันก้อกรู)

(เผื่องเผือกทวยราชค้อเทียนต่งกินโค
ย้อยก้เชียว)

(กิมเชียวว่างเทเชียวชัณเท่งจุ)

(เทียบจ้อโหน่ยหงว้ายกุงจั้งคั้ง)

(ตามข่าวผไท่โก่งย้ามเทียบโก่ ผูกวิ
ย้อยจันเทียนเทียนดินเท่ง โชน เวิง
หม่างชัณญเนียนหงวาก หยิกที่
เผื่องถ่อเต้ก่ายห่างอ้อ เนียนหงวาก
หยิกที่ขี้จั้ง)

คำแปล

จงนำพระวิญญาณและวิญญาณมา
ประชุมในการพิธีนี้
ด้วยอำนาจแห่งพระรัตนตรัย ของ
ปราศจากความมีคมัว คำอรรถ
พุทธิภาว่า

และพระพุทธิภาที่สันนิบาตพุทธิจักร
นี้ ด้วยในการพระราชพิธีและพิธี
ณประเทศสยาม หรือประเทศใด

ตำบลใด

ขอจงนอบน้อมกระทำพุทธิบูชา ขรรณ
บูชา สังฆบูชา อุทิศผลกุศลถึงผู้ที่
ล่วงลับไปแล้วนั้นจงได้ไปสู่สุคติ

ออกพระนามและนามเจ้าภาพ

พร้อม ด้วยพระบรม วงศานุ วงศ์ฝ่าย
หน้า ฝ่ายใน หรือวงศ์ญาติทั้งหลาย

ขอ พระขรรมิชนิหาร แห่ง พระรัตน
ตรัยทั้งสามประการ จงโปรดนำ
พระวิญญาณ หรือวิญญาณผู้ ที่ล่วง
ลับไปแล้วนั้น (ลงพระนามหรือนาม
ผู้ตาย ประสูติหรือ เกิดปี เดือน วัน

คำประกาศขมุนมเทวดา

(โอ โฮ โฮ่งกวักอสู พักว่า ไ้ยง
 ค่าย ทั้งเกร้มเหลืองโหล่ นานมีน
 คือกี้เกียวกี้เขียวโหหาย)

(คือกี้เกียวกี้มึงวักทักหัก งามเลิม
 จักัน จันทร โคนผ เด่เกียน มีนเยือง
 อ่างเคียวเจียวโหย)

(ยอดเกรองหม่างเทียนทั้ง พั้งคั่ง
 ค่ายเทอ เขียวเคียนโตนกิน)

(เกือบคันทันเหมง วยนกี้เขียวไ้)

คำแปล

เวลา พระชนมายุหรืออายุได้เท่านั้น
 พรรษาหรือปี ครั้นถึง ปี เดือน วัน
 เวลานั้นเสด็จสวรรคตหรือดับไปด้วย
 ธรรมชาติไม่เที่ยง)

อนิจาพระวิญญาณหรือวิญญาณซึ่ง
 ล่วงลับไปสู่ปรโลกแล้ว ส่วนเทภู
 ก็แปรผันยังไม่ทราบว่าจะต้องไปสู่สุ
 ทกข์ประการใด เพราะฉะนั้นเจ้าภาพ
 ทั้งหลายจึงพร้อมใจกัน บำเพ็ญพระ
 ราชกุศลหรืออกุศลทุกทิศถวายหรือส่ง
 ให้เขตนพวงแห่งผู้ล่วงลับไปแล้วนั้น
 ขอจงได้ข้ามพ้นจากทะเลทุกข์โดย
 อำนาจแห่งพระรัตนตรัยทั้งสาม
 เกื่อนนวันนั้นบรรจบสปีดาทะที่เท่านั้น
 เป็นหน้าทนายนิรยบาลที่เท่านั้น

จึงได้อำราธนาพระภิกษุสงฆ์ เจริญ
 พระพทธมนต์

ขอนอบน้อมพระรัตนตรัยเป็นที่พึ่ง
 อุทิศผลกุศลอันถึงผู้ล่วงลับไป
 แล้วนั้น จงได้ถึงสุคติโดยเร็ว

คำประกาศชุมนุมเทวดา
(กิมศักดิ์วาล้างเชอชาย หยอ
เคียนโศวียังตามบ่าวยามตรี)
(เนียนหวากหยกที่ตาก่าบ จัง
มิน)

(ล้องหมายเขยนเอมคั)

เมื่ออ่านประกาศชุมนุมเทวดาแล้ว จังเฝ้าแผ่นกระดาศที่เขยน
พุทธุฎกาคำประกาศกับรูปม้าเทวทูตอันจะนำไปทางพื้นแผ่นดิน และกระดาศ
เงินกระดาศทองเป็นเสร็จการชุมนุมเทวดา

พิธีชักธงประกาศ

เมื่อเสร็จพิธีชุมนุมเทวดาแล้ว จังทำพิธีชักธงประกาศเป็นเครื่อง
หมายอธิษฐานเชิญพระรัตนตรัยและเทพคา ยืนสวดคำอธิษฐานดังต่อไปนี้

คำแปล

พระพุทธุฎกาเริ่มตั้งพิธีประชุมเทวดา
คณะนี้ (ลงนามอธิษฐานตั้งเป็น
ประธาน)
และบัดนี้วันเวลาอันขอเทพคาจงเป็น
ทิพพะยาน และเทวทูตอันศักดิ์สิทธิ์
จง นำ พุทธุฎกา คณะนี้ไป ยัง ขยาย
ภูมิ รับ พระ วิญญาณ หรือ วิญญาณ
เสด็จมาสู่สันนิบาตนี้ โดยพระบารมี
อภินิหารแห่งพระรัตนตรัยทั้งสาม
เทวทูต ขี่ม้ามังกร ซึ่ง เบิกพระเนตร
ให้แล้ววัน จังเร็วพลันเหมือนดัง
จิตต์เจตสิกที่นึกหมาย ไปในที่ใด ๆ
ขออย่าได้ชักช้า

คำสวดอธิษฐาน

เวลาชักธงประกาศ

(นามโมเทง ชื่อโค้งเขียนพ้ายซ้าย
กว่าคอกเขียนท้ายหยาบ ตามเท
หยาบคอกเขียนซ้าย พ้ายทั้งตามยาว
ยี่เหวียนข้างพ้อเฮืองข้างจึงมินกง
กัก)

(กุงจินตามซ้ายทั้งข้าง คือกหว่าง
ลินไต่พ้ายคอกเขียน เกียบคอกเขียน
เยือง ย่าล่ำมเงินเต่ ยักเทียค
กวางข้างเฮืองข้างโค้งว ทยามกัก)

คำแปล

ข้าพเจ้าทั้งใจนอบน้อมนมัสการตลอด
ทั่วทั้งสยทิดี พระพุทธเจ้า พระธรรม
เจ้า พระสงฆ์เจ้าทั้งอดีตปัจจุบันและ
อนาคต จงเสด็จมาเป็นองค์พระยาน
ในการพิชิตของข้าพเจ้าซึ่งเป็นผู้ทั้งใจ
กลัวความสยทิดีเลื่อมใส

ข้าพเจ้าทั้งใจอัญเชิญเทพดา ซึ่ง
สถิตอยู่ทั่วทั้งพิภพจักรวาล ของ
เสด็จญาณทราบในการพิชิตของข้าพเจ้า
นี้ด้วย

จบพิธีชักธงประกาศ

พิธีเชิญวิญญาณ

เมื่อชักธงประกาศเสร็จแล้ว
วิญญาณทั้งต่อไป

คณะสงฆ์จึงขึ้นสวดประกาศเชิญ

คำประกาศเชิญวิญญาณ

(เฮียว ชัน เต่ง ภู เกียน ทั้น เทล ตาม
ซ้าย)

คำแปล

เจ้าภาพจงทั้งใจนมัสการพระรัตน
ครัยสามหน

คำประกาศเจตจำนง
(ยกเลิกเมืองดิน ภาษีอากร (๑)
เงินพดด้วง)

(เทียบข้างใบคำ (๒) เหนือช่อง
ลาย)

(เมืองเชียงใหม่ ทั่วรายทั้งกินได้
ยั้งกเขี้ยว)

(กิมเขี้ยวว่างเคี้ยวขึ้นทั้งห้า
จอโหน่งหวายกึ่งทั้ง)

คำแปล

ขอ พึ่ง พระ บรม อภินิหาร แห่ง พระ
อรหันตพุทธเจ้า จงโปรดนำพระ
เจตนาและเจตนา สัตว์หรือมา
ประสิทธิ์ อยู่ใน ซึ่ง ได้ สมมติ ต่าง
พระรูป และรูปที่จารึกพระนามหรือ
นามไว้ ในเครื่องอันนี้ด้วยแล้ว

ขอ พึ่ง พระ บรม อภินิหาร แห่ง พระ
มัลลยเดวเจ้า จงโปรดนำพระ
วิญญานหรือวิญญาน สัตว์และ
มาสติ อยู่ใน พระรูปและรูป ซึ่ง ได้
สมมติไว้แล้วด้วย

ข้าพเจ้า ซึ่งเป็น ผู้อยู่ใน มนุษย์โลกนี้
ตั้งใจอาราธนาพระภิกษุสงฆ์ มา
เจริญพระพุทธมนต์ เพื่อบูชาพระ
กุศล ถวายหรือถึงท่านทูลวงลับไป
แล้วนั้น ขอจงได้ไปสู่สุคติ

ประกาศ พระ นาม และ นาม เจ้าภาพ
พร้อม ด้วย พระ บรมวงศานวงศ์ฝ่าย
หน้าฝ่ายใน หรือวงศ์ญาติทั้งหลาย
ซึ่ง เป็น ผู้มีความ กตัญญู ผลของ คุณ

(๑) จุฬาลงกรณ์

(๒) จุฬาลงกรณ์ ๒

คำประกาศเชิฐวิญญาณ

คำแปล

เชอว์	เชอว์	ขอ อัญเชิญ พระ วิญญาณ หรือ วิญ-
เศียบเกรียว ต่าย	ชูนเชียง ต่าย	ญาณสามครั้ง จงเสด็จหรือมาสถิต
คาม	คาม	อยู่ในพระรูปหรือรูปซึ่งสมมติอยู่นั้น
เทิงเกรียวดิน	ผุกย็ยงจันเทียน	โดยพึง พระขารมี อภินิหาร แห่ง พระ
เทียนดินเทิงโซ่น)		รัตนตรัยทั้งสาม

จบพิธีเชิฐพระวิญญาณหรือวิญญาณ

พิธีเจริญพระพุทธรูป

เมื่อเชิฐวิญญาณมาสถิตแล้ว ก่อนที่จะส่งขันธ์จึงสวดพิธีพรมน้ำ
พระพุทธรูป และนำวิญญาณมาทำขมากรรม ให้วิญญาณขอขมาไทย
พระรัตนตรัยเสียก่อน แล้วจะได้ฟังสวดพระพุทธรูปต่อไป พิธีขอขมา
นั้น คือให้เจ้าภาพวิญญาณโยกไปโยกมา แล้วพระสงฆ์อื่น (บางที
หัวหน้าคุกเข่า) สวดขอขมาแทนวิญญาณทั้งต่อไปนี้

คำสวดขอขมา

คำแปล

(ข้องโซ่นกันเทเลฝ้ายทั้งสามข่าว	(ข้าพเจ้า) พระวิญญาณ หรือ
โก้วข้ามโซ้ย	วิญญาณทั้งใจ นอบ น้อม นมัสการ
เทิงตามเขาคือ	ขมากรรมต่อพระพุทธรูป พระธรรม
คามอักเทิงยงคังเตียวกรือ)	เจ้า พระสงฆ์เจ้า ที่ข้าพเจ้าได้ดวง

คำสวดขอขมา

คำแปล

แล้วแต่อดีตกาล หรือปัจจุบันและ
อนาคตด้วยกายวาจาใจก็ดี ทั้งแต่
วันนี้อาพเจ้าจะไม่ล่วงต่อไป

พิธีประกาศสวดพระพุทธมนต์

เมื่อให้วิญญูณขอขมาพระรัตนตรัยแล้ว ก่อนหน้าที่พระสงฆ์จะ
เจริญพระพุทธมนต์ จึงสวดประกาศซึ่งเขียนมาในกระดากแผ่นหนึ่งต่าง
หากทั้งต่อไปนี้

คำประกาศเจริญพระพุทธมนต์

คำแปล

(ข้าวเดียนยึกกาย ถ้เบียงเทียมจัน
โหล่ ถินยังคายเสียน ยี่โซหายจี
ก่อหาง)

พุทธภูิกาสั่ง พระผู้มีพระภาคทรง
แสดงไว้ในโลกนี้ อาสาสามารถนำ
ให้เทพคามาณุษย์และ สัตว์ทั้งหลาย
ข้ามพ้นจากทะเลทุกข์ได้

(เซื้อวเซียมลาเกวัก ขางก้อกทัน
ก้อกรู๋ ผ่องเผือกทวยรายต้อเคียน
กุงกินโตย้องก้เซียว)

ด้วย ประเทศ สยาม หรือ ประเทศใด
ตำบลใด ๆ กระทำการพิธีกุศล ทั้ง
เครื่องสักการบูชา พระรัตนตรัย ทั้ง
สาม อุทิศถวายเป็นอุทิศถึงท่าน
ผู้ล่วงลับไปยังปรโลกแล้วนั้น

(กิมเซียวว่างเค้เซียวซันเท่งจูเทียบ
จือโหน่งหวายกงจุกังคักยักหมุก)

ขอพระนามและนามเจ้าภาพพร้อม
กับพระบรมวงศานุวงศ์ฝ่ายหน้า ฝ่าย

คำประกาศเจริญพระพุทธมนต์

บุญนิยมเชื่อง เกียนทันเค้ายายหม่าว
กาง กิมเคื่องกวางกรง ผู้ใดเคยบ
ไต่ผูกขี้ย่องเงินเคียนเคียนลิน)

(เวียงหม่างชัน บูญเนยन्ह่วงวากหยักท
ถ่อชันเทื่องถ่อเต้ ค่ายห่างอ้อเนยเน
ห้วงวากหยักทขี้รุง)

(โอโฮ ยักลินเอี่ยมว่า ท้อค่ายกว
ค้อง ยักกรค้อโหล่งเงิงคางเกร่อ
หยางชันจิกว่า)

(ท้อหยากิมหรง วากถ่หยักงาเลิมจ
คุ่นจันกรโคณผูกเก๋เกียนมินเอื่องฮ้าง

คำแปล

ใน ค่ายกาลวันนั้น ข้าพเจ้าทั้งหลาย
ตั้งใจโดยความบริสุทธิ์ นมัสการ
นำเครื่องสักการบูชาขึ้นถวาย ขอ
พระผู้ทรง พระภาคเจ้าได้โปรดนำ
พระวิญญาณหรือวิญญาณเสกข์และ
มาสู่พิธีสันนิบาตนี้ ออกพระนาม
หรืออนามผู้ภัย

คือ ขี้เคียน วัน เวลา ประสูติหรือ เกิด
พระชนมายุได้เท่านั้น พรรษา หรือ ขี้
ครนถึงขี้เคียนวันเวลานั้น ๆ จึงเสกข์
สรวรรคหรือภัยไป

อนิจจาทวยพระวิญญาณหรือวิญญาณ
ซึ่งภัยไปแล้ว ยังส่วนซากทั้ง ๔
หรือ กี่จัก แยก แยกไป เป็น ส่วน ๆ
แต่ยังหาทราบว่า พระวิญญาณจะไป
สู่แห่งใดไม่ ฉะนั้นจึงได้บำเพ็ญพระ
ราชกุศลอุทิศถวาย เพื่อจะได้รับ
ผลสุขยังภพหน้า

ขี้เคียนวันนั้น ถึงสัปดาห์ที่เท่านั้น
เป็นหน้าค่านายนิรยบาลที่เท่านั้น ฉะนั้น

คำประกาศเจริญพระพุทธมนต์

เที่ยงเจียวโหย่ ยอดเกรงหม่าง
 เทียนตั้ง พุ่มตุงค่ายเทอ พายบัว
 โทนกิน เทียบถือนมินเหงวยนิก
 ย่องหยาก้าวหวางชั้นเฟื่อง เถือง
 เค้าเผือกเอ็ง ท่ากั้เขี้ยวโก)

(กิมกักกู่เหลียนเคื่องวา คายกิน
 เซอวังว่านามบ้ายเต้า)

(นามโมกรงเทียนเตียวเหงอ โปน
 ซื่อทิกคามูนึงเล็ก จิงมินกิมเลี่ยน
 คำท่า)

(นามโตโตเฟื่องเทียบโตค่าย ท่า
 ซื่อฮายคำเผือก จิงมินกิมเลี่ยนคำท่า)

(นามโมมินย้าวกู๊โช โปนโทน กู
 บ้ายตามโตค่าย ทนเคี้ยงต้างเอื่องโย
 คากมาฮากาก จิงมินกิมเลี่ยน
 คำท่า)

(กุงยิตามบ้ายทั้นจุง ทอผุหย่างลิน
 ชักเทียบเคเลี่ยนเท่ง กวางย้างเอื่อง
 ก้างจิงมินกัก)

คำแปล

จึงได้ อาราธนา พระ ภิกษุ สงฆ์ เจริญ
 พระพุทธมนต์อภิศักสวนกุศลอันนี้ขอ
 ให้ผู้ที่ล่องลอยไปยังปรโลกแล้วนั้นจง
 ไปสู่สุคติ และขออนอบน้อมคุณพระ
 รัตนตรัยเป็นตัพพะ

มีนจกทั้ง เกรง สักการบูชาในการ
 พระราชพิธี หรือพิธีเจริญพระพุทธ
 มนต์ และอ่านพระพุทธานุญาตวาท
 ขอนอบน้อมนมัสการ องค์สมเด็จพระ
 สักยมุนีพุทธเจ้าจงเป็นประธาน

ขอนอบน้อมนมัสการ องค์พระอรหันต
 สัมมาสัมพุทธเจ้าจงเป็นประธาน

ขอนอบน้อมนมัสการ องค์พระมาลัย
 เถรเจ้า ซึ่งเป็นผู้โปรดสัตว์ในอบาย
 ภูมิจงมาเป็นประธาน

ขอ อัญเชิญ เทพดาทั้งหลาย จง มา
 เป็นทิพพยานในการพระราชพิธีและ
 พินิตวายุ

คำประกาศเจริญพระพุทธมนต์

(กนิเภาคันผู้โหมว เทกโตกัเวียง
หลิกค้ายโตงเทง หลุกคาวค้อชัน
ยายท่นเงินยาก)

(แห่งองการเล็กค้อจ่มิน เอ็งชา
เก็งเชอเคทอ เนนหงวากหยิกท
เคค้อเพ็งเชอง เค้ายายเอ็งเชอ)

คำแปล

ขออุทิศพระราชกุศลและกุศลอื่น
ถวายหรือพระราชทานแก่สมเด็จพระ
บรมวงศานุวงศ์ผู้ใหญ่ผู้น้อยที่เสด็จ
คัมภีร์ไปแล้วนั้น ของไท่เสด็จ
เสวยสุคติ และแม่พระราชกุศล
และกุศลทั่วหมู่สัตว์ทั้งหลาย
ขบเคือนเวลานั้น ขอพึ่งพระบารมี
อภิหาร แห่ง พระรัตนตรัย ทั้งสาม
ประการจงบันดาลให้เทวดา ซึ่งเบิก
พระเนตรแล้วนั้น นำพระพุทธรูป
ละขันธ์ถึง พระผู้ใหญ่ยิ่งในสากล
โลก (ลงนามอธิบถิสงฆ์เป็นประ
ธาน)

คำสวดพระพุทธมนต์

เมื่ออ่านประกาศจบแล้วจึงเอากระดาษที่เขียนคำประกาศ และนก
ซึ่งเป็นเทวดาทักขิกระดาษเงินกระดาษเผา แล้วหว่านน้ำจึงคุกเข่าลง
เจริญพระพุทธมนต์ดังต่อไปนี้

คำสวดพระพุทธมนต์

(นามโมคคัลลิกคากทาโต ย่าคาया

คำแปล

ขอนอบน้อมนมัสการ พระผู้ไกลจาก

คำสวดพระพุทธมนต์
 อาราชาเตี ตามหม่าวตามเผิกคำ
 ท้า) (อาราชา)

(ตามหม่าวตามเผิกคำ)

(เบ่ชาย้ารานาตามขางโน)

(คู้ย้าคำ)
 (โหล่ดักยี้)

(อาโหน่วการา)
 (พุเล่ชาค้ำหม่าวซ้ากาถี้)

(เก้ย้ามาโน้วซ้าเหมิม)

(เผิกคำ)

คำแปล

กิเลส เครื่องเศร้าหมองมิไคมีใน
 สันดานของพระองค์ ๆ เป็นผู้พร้อม
 บริบูรณ์ด้วยพระญาณ คุงเคียวกัน
 กับพระพุทธเจ้าทั้งหลาย และพระ
 องค์ควร รัย เครื่อง สักการบูชา เป็น
 พิเศษของเทพดาและมนุษย์
 พระองค์ เป็นสัพพัญญู ผู้ตรัสรู้ พร้อม
 ทั้งสิ้นแต่ลำพังพระองค์เอง
 พระองค์ ถึง พร้อม บริบูรณ์ แล้ว ด้วย
 วิชา
 พระองค์เป็นผู้ดำเนินไปกัแล้ว
 พระองค์รู้แจ้งโลกไม่ตกอยู่ในยาง
 ตัณหาข้ามพ้นโลกกัแล้ว
 ไม่มีใครในโลกยิ่งกว่าพระองค์
 พระองค์ทรมานขมขื่นที่ควรทรมาน
 เทศนาสั่งสอนให้สัตว์ละพยศ อันร้าย
 ทจจวิตและกิเลส
 พระ องค์ เป็น คาสถา ผู้สั่ง สอน ของ
 เทพดาและมนุษย์ทั้งหลาย
 พระ องค์ เป็น ผู้ เบิก ยาน แล้ว เติม ที่
 ด้วยตรัสรู้สัจของจริงด้วยพระองค์
 เอง

คำสวดพระพุทธมนต์
(ที่กล่าวมาแล้ว)

(ฟ้าย้ายเหมี่ยวนานเลื่อง ย้อยลาย
กิมกิมไฉวเตียนเอื่อง กร่ามเยียน
เงินเหี้ยบว้ายากเดิมเทิมเถิบหยักคำ
ลา)

(ทั้งขาวเขิกค้องี เท่งพิคตามเทเียงอ
คามทักเอียงเทียนกงกักกู เถิบ
เพื่องว่าเหี้ยบอ้งเงินทั้ง)

คำแปล

พระองค์เป็นผู้มีพระภาคอันลือท่วงทั้ง
เทพคาและมนุญทั้งหลาย เพราะ
พระองค์อุดมด้วยกุศลธรรม มีศีล
ทานเป็นต้น และพระองค์ทรงแจก
ธรรมเป็นแผนก จนถึงโลกุตรมรรค
ผล พระนิพพานเป็นที่สุด

คุณพระธรรมนั้น มีประเภทเป็นสาม
ในประเภทสาม นั้น จำแนก ออก เป็น
๑๒ แผนก ล้วนแต่พุทธวจนะคำ
สั่งสอนของ พระผู้มีพระภาคเจ้าพระ
องค์ไค้ ทรัส เทศนา สั่ง สอน เวไนย
สรวพสัทว้ พระธรรมนั้นย่อมมีคุณ
คือ กระทำให้บริบูรณ์ด้วย ศีลสมาธิ
ปัญญา อาจกระทำให้กายวาจาใจ
บริสุทธิ์ จนไค้บรรลุดังมรรคผล
นิพพาน พระธรรมนี้มีคุณต่อผู้ปฏิบัติ
อย่างยิ่ง

พระอริยสงฆ์และสงฆ์นั้นท่านย่อมมี
คุณแก่สัทว้ เพราะท่านเป็นผู้ปฏิบัติ
รักษา พระธรรม ของ พระพุทธเจ้าไว้

คำสวดพระพุทธรูป

คำแปล

เป็นหมวกหมี่ มีให้กระจัดกระจาย
จน ถึง ไก่ จารึก จกจำ เป็น ลำคัย ๆ
ต่อมา เพื่อประโยชน์แก่ ผู้ศึกษาเล่า
เรียน และ สักยให้รู้จัก พุทธวจนะคำ
สั่งสอน คือ เป็นบุญบาปเหตุผล
ทุกข้อ ชะนิจงข้อว่าพระสงฆ์เป็น
ผู้มีคุณแก่สัตว์ และท่านเป็นผู้
บริบูรณ์ด้วยมรรคผล เป็นเนนา
บุญของสัตว์ในโลก เพราะท่านอาจ
จะทำให้มีผลอันใหญ่ยิ่งตามประสงค์
ได้ เหตุฉะนั้นจึงข้อว่าพระสงฆ์เป็น
ผู้มีคุณแก่สัตว์ทั้งหลาย

พระพุทธรูปบิณฑิการะการะพระพุทธรูป พระธรรมคุณ พระสังฆคุณ
จะสวดธรรมคัมภีร์อะไรอื่น ๆ ก็ได้ แต่โดยมากที่สวดกันนั้นสวดแต่สังเขป
เพราะต้องการเวลาไปทำพิธีปลุกพระมิ่งต่อไป

จบพิธีเจริญพระพุทธรูป

พิธีปลุกพระมั่งเวียนเทียน

พิธีปลุกพระมั่งคือพระมั่งประกาศให้ไต่ยินไปทั่วโลกเป็นการเชิญ
มาฟังพระธรรมที่จะสวด หัวหน้าไปยืนแถวแล้วพระมั่งเป็นการนำหน้า
ก่อนแล้วมอขให้้องคือนักต่อไป

คำเสกเมื่อพระมั่ง

(โธ่งจงเซอโคว บาวเก๋กาวเอิม
เถียงเกรียกเทียนค่างห้าไทงเคียญ
อุมินย้าวู เตียค่างเยี่ยงโย่ตาก)

(เข้าคหยักเทียคเหี้ยบ เจื่องกั๋บโชน
กักซัน คินโค่คัารัน)

คำแปล

ขอ นอบน้อม พึง พระ บารมี อภินิหาร
แห่ง พระ มาลัยเถรเจ้า ซึ่งเป็น ผู้กับ
ทุกขแห่งสัตว์ทั้งหลาย จงบันดาล
เสียงกังวานแห่งพระมั่งนี้ ให้ไต่ยิน
ตลอดทั่วถึงชั้นพรหมโลก และ
มนษยสัตว์ทั้งหลาย ตลอดถึง ขยาย
ภูมิ โดยอำนาจแห่งพระมาลัยเถร
เจ้า ก็จักได้ มีสติระลึกถึงคุณพระ
รัตนตรัยทั้งสาม

พระ คาถา บทนี้ อาจ ให้ ปลด ปล้อง
กรรม เวร ของ สัตว์ ทั้ง หลาย ได้ ถึง
สุคติ

เมื่อบริกรรมด้วยพระคาถานี้แล้วพระมั่งไปใหญ่เป็นระยะไปแล้วเวียน
เทียน ๓ รอบ แล้วสวดอธิกรรมเป็นจบ ๆ ไปจนสว่าง แต่องค์พระ
พระมั่งผลึกเปลี่ยนยืนข้างหนึ่งข้าง

จบพิธีปลุกพระมั่งเวียนเทียน

พิธีสังเวย

พิธีสังเวยคือเช่นศพก็มีคำประกาศเชิญ คณะสงฆ์เขียนหนังสือ
คำเชิญแล้วเจ้าภาพยกเครื่องสังเวยไปไว้ที่หน้าศพ สังฆจึงอ่านประกาศ
ถวายเครื่องสังเวยคงต่อไปนี้

คำประกาศเช่นเครื่องสังเวย	คำแปล
(เข้าขันจุ่มเหลตามซ้าย)	ข้าพเจ้าขอเชิญพระบาททรงกราบ ถวายบังคมสามหน
(หยิบถือเงี่ยงดินเท็งเกรียวดิน)	ณกาลนี้ตั้งใจเชิญเชิญเสด็จ
(ยื่นโขนเข็กหม่วยเย็บยังตรั)	พระวิญญาณ หรือ วิญญาณซึ่งปราศ จากความมีคมวิทวงทวาย หรือทวาย
(เกลือกเทือกตามขว้างหลักยกกรั)	โดย พัง พระบาร มีอภินิหาร แห่งพระ ไตรรัตนทั้งสาม
(ถือหยักกิมที่ลายข้างพ้อ)	ด้วยใน วาระ วันนี้ เวลานั้น ขอจง เสก มาประทับบนพระราชอาสน์
(นามโมโหโห้ไต่หรี ย่าหรีคำหรี ทักคำทักยา)	พระพทมนต์บทนี้ สวด สามหน ด้วย อำนาจอำนาจเสกตั้งมาโดยตรง
(ยื่นโขนยื่นเกรียวยื่นเกรียวดิน ลายเลิม)	สวด พระ คาถา บทนี้ สามหน คือ ขอ เชิญ ขอเชิญ ขอเชิญ จงเสกตั้งมา รับเครื่อง สักการบูชา และ เสวยพระ กระบะอาหารอันประณีต

คำประกาศเช่นเครื่องสังเว

(อีกเติมเกรียวดิน อายคำเผ็กเงิน
พทิจ เกียต่างโยคากเหยิงโฮ่นลาย
เผองยเยอองเท่ คุตรรายเทกจัน
ค่งกินโคยอองกิเชียว)

(กิมเขียวว่างเตเขียวชุนจู เทียบ
จอกงโหน่งหวายจุก)

(เสอรุเฮียนดักเจงโง่นนามโมคัก
ผ่าคักทางคักผ่าโล่เก้ อุ่มตาม
บาทราตามบาทราโฮ่ง)

(ลินเคียงบ้ายกล่าส่าง เป็กเกียน
กุ่มยั้งยั้ง เขียวจุกกล่าเจิมตามเคียน
เหลลตามบ้าย)

คำแปล

ขอนอบน้อม ทวงจิตต์อัน แน่วแน่ถึง
พระอรหันตพทธเจ้า และพระมาลัย
เถรเจ้า ซึ่งเป็นพระผู้ประเสริฐ
ด้วย ที่ มนุษย์โลก ทำกอง การ กุศล
อัน เป็น วาระ ครอบ สัปดาหะ ที่ เท่านั้น
แห่งผู้ที่ล่วงลับไปครั้งนี้ ขอพึง
อำนาจพระ บารมีแห่งพระ ผู้ทรงพระ
ภาคเจ้า ได้ โปรดนำพระวิญญาน
หรือวิญญานพระเจตภู หรือเจตภู
เสด็จและมารับส่วนกุศลอันนี้ด้วย

คือ พระเจ้าอยู่หัว และ เจ้าภาพพร้อม
ด้วย พระบรม วงศา นวงศ์ ฝ่าย หน้า
ฝ่ายใน เป็นผู้ กตัญญู ถลอง พระคุณ
สวคพระคาถานสามหน อำนาจพระ
พุทธมนต์นี้ อาจจะทำให้ โภชนา
อาหารบริบูรณ์และบริสุทธิ์
ข้าทูลละของอุลิตพระบาท จงตั้งใจ ทูล
เกล้าฯ ถวายพระสุคนธรส

คำประกาศเช่นเครื่องสังเว

(ชักเชื่องหมี่ห้อยเขียนดินเขียน โผ
ลื้อย่องโชน่ยายบัวหมาง)

(เสอหฺเทียบดินย่องโชน่หมักเขียน
ดินทั้น)

(ย้ายกว้างบัวค่าง วัจฺคั้นเจียวกือ
เขียนมลาเกวียกขางกือทั้นกือกร)

(เผอญเล็กคตรายคฺเตียน ทุ้งกิน
ไต่ย่องกฺเจียว)

(กิมเขี้ยวว่างเคฺเขี้ยวชนฺเจียวจือ
โหน่ยหฺงว้ายกุงจฺงคฺง)

(ทังเห่นยวคฺยอญ ฐินเตียนเห่น
ว่างดินเท่งโชน่เว้งหม่างชนฺยเห่น
หฺงวากยิกทึ ถ่อชนฺเหื่องถ่อเต้ค้าย
หฺงอญเนี่ยนหฺงวากยิกทฺยจฺง)

คำแปล

เครื่อง ลัก การ สังเว อัน ประณีต นั้น

ของเสวยโดยบริบูรณ์

บัดนี้ จัก อ่าน ไย ประ กาศ เชิญ พระ

วิญญาณ และ วิญญาณ ฆ ทรง สดับ

และฟัง

ด้วย ที่ สันนิบาต นั้น บำ เพ็ญ พระ ราช

กุศลศรัทธาที่เท้านั้น ณประเทศ

สยามหรือประเทศใดก็ตามใด

ขอ นอบ น้อม ฟัง พระ บารมี พระ รัตน

ตรัย ทรงบำเพ็ญพระราชกุศลอุทิศ

ถวาย ขอจงเสด็จสู่สุคติ

ออกพระนามและนาม เจ้าภาพพร้อม

พระบรมวงศานุวงศ์ฝ่ายหน้า ฝ่ายใน

ด้วยเจ้าภาพมีความระลึกถึง พระคุณ

ท่าน ผู้ที่ล่วงลับไปยังปรโลกแล้วนั้น

ออกพระนามหรือนามผู้ค้ำนี้ ประสูติ

และเกิดขีเือนวันเวลานั้นพระชนมายุ

ได้เท้านั้นพรรษาหรือปี ครั้นถึงปี

เดือนวันเวลานั้น จึงเสด็จสวรรคต

หรือค้ำไป

คำประกาศเช่นเครื่องสังเว

(โอโฮ โส่งกัฏฐิณพัทว่า เตียงค้าย
ทังเกร้มเทื่องโหล่นามิน ค้อ
เตียนกัเชียวโซหาย)

(ค้อหยากิมทงวาก ถ้อยกิงาเลม
จัน จันกรโคณผุ เก่เตียนมินเอื่อง
ฮ้างเตียงเจียวโฮย)

(ยอดเกรื่อง หม่าง เตียนตัง พังตัง
ค้ายเทื่อ พ้ายบ่าวโตนกินเตียบถือ
ค้อมิน เหววณกัของหย่า ท้าว
หังวางชัน !เพื่องเลื่องโค้วเผ็กเอ็ง
ทักกัเชียวโค)

(กิมตักกัท้าวกล้างเชอซาบ เตียบ
เกรียวฮ้องโฮ่นเหยงพัทวาเบียน อ
หยักต่ำ ยีเหววณโคตชัคยัคณจ
เหวหยัก เตียนเหยียวหงายจียัก้า
เหววณเทพัทวาเฮ่ตักท้าว จีเดิม
เตียนเหนยม โต้นคักทามเชิงช
ยักพายโก้งเพื่องเตียนเบียนคัก คิน
ตักกัไถลายกักหลากเอ็ง)

คำแปล

อนิจจาพระวิญญาณจะเสด็จไปอยู่ณที่
ใด ๆ ก็ยังหาทราบไม่ เพราะฉะนั้น
จึงต้องบำเพ็ญพระราชกุศลหรือกุศล
อุทกศีลถวาย เพื่อจะได้ข้ามพ้นจาก
ทะเลทุกข์ไปสู่สุคติ

บัดนี้ถึงวันอันถึงสัปดาห์ที่เท่านี้
เป็นหนาทนายนิรยบาลที่เท่านี้

เหตุฉะนั้นจึงอาราธนาพระสงฆ์เจริญ
พระพุทธรูป ขอสัพเพตพุทธรัตน
ตรัยทั้งสาม จงบันดาลให้พระ
วิญญาณหรือวิญญาณเสด็จไปสู่สุคติ

บัดนี้ พระสงฆ์ประชุมเจริญพระพุท
ธมน์ นำพระวิญญาณหรือวิญญาณ
เสด็จมาประทับยังทรงพนันแล้ว ขอ
จงปลดปล่อยดวงจิตให้สว่าง ทั้ง
แสงพระอาทิตย์ จักได้สัพเพต
สัมพุทธมุนีอันประเสริฐนี้ แล้ว
จงพิจารณาสังขารไม่เที่ยง ย่อมแปร
ปรวนแตกดับเป็นธรรมดา และจง

คำประกาศเช่นเครื่องสังเว

(ข้าพเจ้า เทียบหย้า เทียบดินยั้งโฮ่น
เบกหม่วยยามกักลายเดิมเท่งโฮ่น
โหวเจบ เท่ทอเนี่ยนหังวักหยักที่
กุงยี่ นามโมกข์ข้าคตามโก้ เกีย
ต่างเยื่องโข่คัก ๆ ค่ายงมื่นเทียบ
ยักย้อลายเดิม)

(ข้าพเจ้า เทียบหย้า เทียบดินยั้งโฮ่น
กักชั่น คิ่นโก้คัรวานี่)
(เข้าชั่นจุ่เหลกเก็กค้อยาย)

คำแปล

ทั้งใจระลึกถึงกองการกุศล เพื่อกับ
โลก โกรธ หลง อย่าให้มีใน
สันดาน มนุษย์เกิดในโลกนี้ อุปไมย
เหมือนผ้าอ้ายอยู่ชั่วคราว ของ
หมื่นระลึกถึงทางพระโพธิญาณ ซึ่ง
เป็นทางบรมสุข

ประกาศพระขันธ์ ขอเชิญเชิญพระ
วิญญานหรือวิญญาน ซึ่งปราศจาก
ความมืดมัว ของแสงและมารย
ส่วนกุศลทั้งในประกาศเชิญพระขันธ์
โดยเร็วความกำหนดขึ้นก่อนวันเวลาน
ขอ นอบน้อม นมัสการ ฟัง พระ บารมี
อภิหาร แห่ง พระมาลัยเถรเจ้าเป็น
ประธานในการพระราชกุศลหรือกุศล
นี้โดยแน่วและมั่นใจทั้งประกาศเชิญ
พระขันธ์ (ลงนามอธิษฐานสงฆ์ขึ้น
ประธาน)

คือ สวด พระ พุทธ มนต์บทนี้ แล้ว พระ
ราชกุศลถวายและให้
ข้าทูลละอองธุลีพระบาททรงกราบ
ถวายบังคมสั่น

คำประกาศ เช่นเครื่องสังเวย	คำแปล
(วาคายเกียนเผ็กโงะโยชัน เบ็ก โทยโย่ตากยัชน์เหลือ)	แม่ จิตต์ เบ็ก ขาน ชั่วครู่ จาก กิเลส เครื่องข่มใจแล้ว ก็จักได้สำเร็จ ทางโพธิญาณ เมื่อถึงทางโพธิญาณ แล้ว ก็จักไม่ต้อง เวียนว่าย ทายเกิด อยู่ในวัฏฏสงสารต่อไป

คือเมื่ออ่านประกาศแล้วเผาหนังสือที่อ่านและกระชายเงินทองเป็นจบพิธี

พิธีประชุม (กึ่งห่อ)

(คือถวายเครื่องกระยาหารเป็นพุทธบูชาในเวลากลางวัน)

พิธีทำในเวลากลางวัน คือจักสักการและเครื่องขบฉันตามสมควร
แล้ว คณะสงฆ์พร้อมกัน แต่หัวหน้าต้องคุกเข่าอ่านประกาศคำถวาย
ดังต่อไปนี้

ประกาศคำถวาย	คำแปล
(โหม่วเหยขนามคา หยินกัชฺฌมิน จ้โหล่ไคว่ทันไต่ยเกรือก เหง วยน ท้ชฺชเหยงจ้เบ็ง)	อุปไมยทั้งบุคคลนิมิตรเห็นไปยังอภัย ครันตนชน ก็ให้หวนหวนทสะกึ่งกลัว จึงพิจารณาเชื่อนั่นว่า วงศ์ญาติที่ล่วง ลับไปแล้วนั้น คงจะไม่พ้นอภัย ทั้งที่มีนิมิตรเห็น จึงได้ตั้งใจขบฉัน นมัสการพระพุทธเจ้ายังทิศตะวันตก*

ประกาศคำถวาย

คำแปล

(เชื้อ ยี่ เชื้อ ม ลา เกวีก ยาง ก้อ ก้น
ก้อ กู้ ฝ่อง ฝัก ตู รวย เทอ เตียน
ค่ง กิน โค ย้อง กี่ เชื้อ ว)

(กิม เชื้อ วว่าง เก เชื้อ ชัน เท่ง ฟู
เหียบ จือ โท นย ห่ง ว่าย กง จ้ง ตั้ง ตัก
หยุก หมก ถู เนียม เชื่อง เกียน ทน
โค้ว บ่าย หม่า วกาง กิม เตื่อง กวาง
กรง ฝู เตียบ โท ฝูก ย้อง ฟู
เตียน เหียน ถิน)

ขอได้ โปรดนำ พระ วิญ ญาณ หรือ
วิญ ญาณ ไปสู่ ที่ชอบ

ด้วย เจ้า ภาพ อยู่ใน กรุง สยาม หรือ
ตำบลใด ๆ จัก เครื่อง กระยาบวช
สักการบูชา พระรัตนตรัย ทั้งสาม และ
ทรงบำเพ็ญ พระราชกุศล หรือ กุศล
อุททิศถวาย หรือ อุทิศ ถึง ท่าน ผู้ที่
ล่วงลับไปแล้วนั้น

ออกพระนาม และ นาม เจ้า ภาพ พร้อม
ด้วย พระ บรม วงศา นวงศ์ ฝ่าย หน้า
ฝ่าย ใน ด้วย กาลวันนั้น ข้าพเจ้า
ทั้ง หลาย ตั้ง ใจ โดย ความ บริสุทธิ์
นมัสการ นำ เครื่อง กระยาบวช
สักการบูชา ถวาย ขอพระผู้ มีพระ
ภาค เจ้า ได้ โปรดนำ พระ วิญ ญาณ
หรือ วิญ ญาณ เสก จมาสู่ พินิ สันนิบาต
พุทธจักรนี้ (ลงพระนาม และ นาม
ผู้ศรัทธา)

ประกาศคำถวาย

(เวียงหม่าง ชนย เนียนหงวากหยิกท
ถ่อเต๋ก่ายท่าง อ้อเนียน หงวาก ยักท
ยี่ง)

(โอโฮยักลินเอี่ยม ว่าถ่อท่ายกว
ไค้งหยักรักค้อโหลจ้เงิง ทางเกร่อ
หย่างชนจักว่า)

(ค้อหยากิมหงวากถักหยิก งาเดิม
จัตันจันกรโคณผ เตเคียนมินเอียง
อ้างเตยงเจียวโห้ย ยอดเกร่องหม่าง
เทียนตังฟ่งต่งค้ายเทอพายบ่าวโตน
กิน เตยถ่อตอมิน เห่งวียนกียอง
หยยา ท้าวหวางชนเผื่อง เตื่อง
โคว้เผ็กเอ็ง ห่ากั้เซียวโค้)

คำแปล

๔/๕ ขเดือนวันเวลาประสูติและเกิด พระ
ชนมายุได้เท่านั้นพรรษาและปี ครั้น
๕ ๔/๕ ถึงขเดือนวัน เวลานั้นเสด็จสวรรคต
และทวยไป

อนิจจาทวยพระวิญญาณ หรือ
วิญญาณทวยไปแล้ว ส่วนธาตุ
ทั้ง ๔ หรือก็แปรผันไป ยังหาทราบ
ว่าวิญญาณจะไปสู่ที่ไหน ฉะนั้น
จึงได้บำเพ็ญพระราชกุศลและกุศล
อุทิศถวาย เพื่อจะได้รับผลสุขใน
ภพหน้า

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ขคนเดือนน วันน ถึงสปีดาหะที่เท่านั้น
และหน้าทนายนิรยบาลที่เท่านั้น ๕
จึงได้อาราธนา พระ ภิกษุสงฆ์เจริญ
พระพุทธรูป อุทิศส่วนพระราช
กุศลถวายหรือให้ผู้ทูล่วงลงไปยัง
ปรโลกแล้วนั้น ขอจงได้ไปสู่สุคติ
โดยอำนาจพระบารมีอธิการ แห่ง
พระรัตนตรัยเป็นเทพ

ประกาศคำถวาย

(กิมทักกัณหะเลียมกเฮ็องกราย หังอ
กุงเชอริยงว่านามบ้ายเต้า)

(นามโมกรงเทียนเตียวเห่งอ โปน
ชือทิกกามุนียังเผิก จิงมินกิมเลี่ยน
ทำท่า)

(นามโมไตเพ็องเตียบโต่ค้ายคั่ว
ชือฮายักเผิก จิงมินกิมเลี่ยน
ทำท่า)

(นามโมมินบ้ายจู้กูไฮโชนโตน กู
บ้ายคากมโต่ค้ายทั้น เตียบค่างเฮ็องโย
คักมาซาตัก จิงมินทั้นเลี่ยนคั่ว
ท่า)

(กุงยักคามบ้ายคั้นจุง ตือผุหยังลัน
ยักเทียบคเลี่ยนเท่ง กวางยังเฮ็อง
ค่างจิงมินโก้งคิก)

(กนิกคากันผุ่เหมา เท็กโต่กู
เห่งวียง หลิกค้ายโต้งเท่ง หลิก
คั่วค้อชัน บ้ายทั้นจันฮัก)

คำแปล

ปณิกตังเครื่องกระยาบวช อัน
ประณีตถวายเป็นพุทธบูชา ในการ
พระราชพิธีครั้งนี้ ทั้งอ่านพระพุท
ธฎีกาถวาย

ขออนยมน้อมนมัสการองค์สมเด็จพระ
สักยมุนีพุทธเจ้า จงเป็นประธาน

ขออนยมน้อมนมัสการองค์พระอรหันต
พุทธเจ้าเป็นประธาน

ขออนยมน้อมนมัสการ องค์พระมาลย์
เถรเจ้า ซึ่งเป็นผู้โปรดสัตว์ในอภย
ภูมิ จงเป็นประธาน

ขออัญเชิญเทพดาทั้งหลาย จง
มาเป็นองค์พระยานในการพระราชพิธี
นี้ด้วย

ขออุทิศพระราชกุศล และกุศลอัน
ถวายหรือพระราชทาน แก่สมเด็จพระ
พระบรมวงศ์ผู้เสด็จดับขันธไปแล้ว

ประกาศคำถวาย

(แห่งองการเล็กค้อ จังมื่นเฮงชา
เกิงเซ้อ เตทอเนี่ยนหงวากหยักท
เตค้อเพ็งเฮียง โคว์ช่ายเลื่องเซ้อ)

คำแปล

นั้น ของไท่เส็กที่สุ่สุคคิ ทั้งทรง
แผ่พระราชกุศลทั่วหมี่สุ่ทว้ทงหลาย
บ่เคอนวนเวลาอัน ขอพึ่งพระบารมี
อธินหาร แห่ง พระรัตน ตรีบ ทั้ง สาม
จงบันดาลให้เทวทูต ซึ่งได้เบิกพระ
เนตรแล่นนั้น นำพระพุทธุฎกาดะบับ
น้ถึงพระผู้เป็นใหญ่ยิ่งในสากลโลก
(ลงนามอธิบคี่สงฆ์เป็นประธาน)

เมื่อจบอ่านประกาศถวายเป็นพุทธุฎกาดะบับแล้ว เหากระคายที่เขียน
คำประกาศก็รูปนกกเทวทูต กระคายเงินกระคายทองเผาไฟ เป็น
เสร็จพิธี

พิธีข้ามสะพาน

จักแสดงพิธีข้ามสะพานตามต้นเหตุที่มาในพระคำภีร์ดังนี้

(ทั้งทางตามข้างซ้ายซื่อ หงว้างไต่ยเตียนก้าวย้าว เนิงเกวียน
ค้าย่างกินเกียนถ่อชันกิมยักเกวียน หุเลียบหยี่เตียงกว้าง นามเกียน
โยโจ้ว ชันห้ายี่เนิงเตียงอิมินค้อห่า ก้ากต้าถ่อชันเตียง หุจุ่ม่าง
กวาง ก็เคียบเนิงค้าว เกียนกินไค่ต่างไค้วยาง ไค้ยนามเกียนโยโจ้ว
จึงชัน ยาวหนายถ่อชันเกียน)

เมื่อครั้งพระภิกษุต่างตามต่าง (พระถึงซัมจัง) ไปเรียนพระไตรปิฎกณทวีปตะวันตกครั้งนั้น ท่านได้เห็นตัวพระไตรปิฎกมีพระคัมภีร์มีนามว่า (ถ่อซันกิน) หนึ่งผูก ในคัมภีร์ผูกนั้นกล่าวว่ามนุษย์ซึ่งอยู่ในชมพูทวีปนี้ ก่อนที่จะปฏิสนธิได้ยืม (ถ่อซันเตียง) ทรัพย์สินสมบัติของพระองค์ (หม่างกวาง) ผู้ทำให้มาปฏิสนธิเป็นมนุษย์อยู่ในชมพูทวีปนี้ คือบนนมอศรายิมมาเท่านั้น ครั้นเมื่อยังมีชีวิตอยู่ในมนุษยโลกยังหาได้ใช้หนี้ตนได้ยืมมานั้นไม่ ครั้นถึงเวลาที่ขันธ์ก็ยังมีได้ไปเกิดในที่ชอยได้ ฉะนั้นวงศ์ญาติจึงได้กระทำการกุศลอุทิศส่งข้ามสะพานไปใช้หนี้ที่ผูกนั้นยืมมาเมื่อเวลาปฏิสนธิ (อาณานผุกเง็ง เท่โตนนามเถียนโป้วโจวจัน คาหุ่กายเหง เวียนเบ็กนังหนายกัก) ในสมัยครั้งนั้นพระอาณนทเถรเจ้าได้กราบทูลว่า ข้าแต่พระองค์ผู้ทรงพระภาคเจ้าผู้เจริญ เป็นด้วยเหตุใดมนุษยซึ่งเกิดอยู่ในชมพูทวีปนี้ ทั้งความอธิฐานจึงมิได้สมประสงค์ ขอพระพุทธองค์ได้โปรดแสดงให้ข้าพระพุทธเจ้าทราบด้วย (เผ็กโงนเหญือกจันเบ็กหนาย ถ่อซันเตียงที่กรุงกินซุงเมียงโหม่งเถียนท้าวฮันโค้วรุงก็ย่องเง็งหง้อด่ายเตื่องกรุก เถียบเง็งโฮ่นพักเหยียบคณึงดินเท่งหยี่เคียมถ่อซันเตียง) องค์สมเด็จพระผู้ทรงพระภาคเจ้าจึงมีพระพุทธปฏิภาตรัสแก่พระอาณนทว่าดูกรอาณนท จงรู้เถิดมนุษยในโลกทั้งอธิฐานไม่ได้สมประสงค์นั้น ก็เพราะเมื่อชาติก่อนยืม (ถ่อซันเตียง) ทรัพย์สินสมบัติของพระองค์ (หม่างกวาง) แล้วยังหาได้ใช้หนี้กันนั้นไม่ จึงอธิฐานสิ่งใดไม่ได้สมความปรารถนา ทั้งในเวลานอน

ก็ให้มีความกระวนกระวายและหวั่นหวาดไปประการต่าง ๆ แม้ว่าข้าพเจ้า
ไปแล้วก็ไม่สามารถจะไปสู่สุคติได้ ฉะนั้นวงศ์ญาติจึงตั้งการพิธีกุศล
อาราธนาพระสงฆ์นำพระวิญญูญาณข้ามไปให้ข้าพเจ้า โดยพึงอำนาจแห่ง
พระรัตนตรัยก็อาจนำพระวิญญูญาณสู่สุคติได้

(นิทานเบื้องต้นที่นำมาเล่านี้มีได้ใช้สวดในเวลาทำพิธีข้ามสะพาน
แต่บางที่ก็ใช้สวดในเวลาเจริญพระพุทธมนต์บ้าง ที่ต้องสวดในเวลาทำพิธี
ข้ามสะพานนี้ คือว่าประกาศมอบให้ข้าพเจ้า คณะสงฆ์ได้เขียนมาในกระดาษ
แผ่นหนึ่งต่างหาก พอเดินข้ามสะพานถึงรูปนายคลัง จึงอ่านประกาศทั้ง
ท่อนี้)

คำประกาศมอบให้ข้าพเจ้า

(ตามข่าวผ่านทางขนิทกกาโยลยา
ลียาวยาตจันพายสอ เจียวกอ
เขียมลาเกวักขางกอกทักกือกรู)

(เผื่องเผือกทรายคือเขียน ต่งกิน
ว่างโค โท่ย้องกือเขี้ยว)

คำแปล

ที่ต่งพิธีสันนิบาตพุทธจักรนี้ ขอพระ
บรมมอณิหาร แห่ง พระรัตนตรัยทั้ง
สาม จงเป็นประธานในการพระราช
พิธีข้ามสะพาน ณ ประเทศสยาม หรือ
ประเทศใดตำบลใด ๆ

ขอขอบน้อมพระรัตนตรัยทั้งสามเป็น
ที่พึ่ง โปรดนำพระวิญญูญาณหรือ
วิญญูญาณข้ามสะพานไปให้ข้าพเจ้าให้พระ
องค์ (หม่างกวาง) ซึ่งได้ขี้มมา
ตั้งแต่เมื่อเวลามาปฏิสนธิ

คำประกาศมอบให้

(กิมเฮียวว่างเคเฮียวชั้นทั้งห้า
จ้อไทน้อยทงว้ายกงทั้งไท้เหนียม
ผูกบ๊วยง จันเตียนเหียนว่างลิน
เวงหม่างชั้นญเนียม หงวากหยิกที่
ถ้อชันเหื่องถ้อเต้ ค่ายท่างอ้อเนียน
หงวากหยิกท่ง)

(โอโฮอินชันอิดี้ ทั้งตำมินต้าย
กิมหยิกค้อยง กักเทิงท่ายหนาย
ท้อหยากิมหงวากถ้อยก งามเลิม
จักัน)

(ยอดเกรืองหม่างเทียนต่งฟุ้งต่งลิน
ยัง หยัตมึนเพือกหย่งเกรือชัน
เพื่อง โยนค่างคักถ้อ ลายท้อ
กรอหย ไต้ฮันควาย่าบ หงว้ายยอ
คังตำมินเตียง เฮงฮายเพาวทาน
หล่นพิกเทียนยังหย ใต้เงียบมิน)

คำแปล

ลงพระนาม และนามเจ้าภาพ พร้อม
ทวยพระบรมวงศานุวงศ์ฝ่ายหน้าฝ่าย
ในผู้ซึ่งมีความระลึกถึงพระคุณที่ล่วง
ลับไปยังปรโลกแล้วนั้น ลงพระนาม
ท่านผู้ทศบนัน ประสูติเมื่อใดเดือน
วันเวลา พระชนมายุได้เท่าไร
พรรษาหรือปี ครั้นถึงบวชวันเวลา
นั้นจึงเสด็จสวรรคตหรือค้ำไป
อนิจา เมื่อเวลามาปฏิสนธินั้นได้กี่
สมัยของพระองค์ (หม่างกวาง)
มา บัดนี้ขอพงพระบารมีอภินิหาร
แห่งพระรัตนตรัยทั้งสาม ได้โปรด
นำพระวิญญูณข้ามสะพานไปใช้หนี้
ให้สิ้นกรรมเวร
บัดนี้เดือนวันถึงสัปดาห์เท่าไร
จงอาราธนา พระสงฆ์เจริญ พระพุท
ธมภ์ นำพระวิญญูณหรือวิญญูณ
เสด็จและไปมอบทรัพย์สมบัติ ซึ่งได้
ขมมาแต่เดิมนั้นให้แก่องค์ (ท้าว
กวาง) คือนายคลังเท่าไรนั้น กงมี

คำประกาศมอบใช้หนี้

ผู้ว่าอินคำเต้ ได้ท้าวกวางตัน ค่าย
พ้ออ้างท่า!
(เต้ทอเนี่ยนหงวากยักท)

(ย้ายคันทเหว)

เมื่ออ่านประกาศมอบใช้หนี้จบแล้ว จึงเอาหนังสือประกาศสอทไว
ทสี่รูปนายคลัง แล้วเอาไปเผาไฟ พร้อมทั้งกระต่ายเงินกระต่ายทอง
เป็นเสร็จพิธี

คำแปล

แจ้งอยู่ในใบเสร็จจะขึ้นแล้ว

ลงขเดื่อนวันเวลาไว้เป็นสำคัญ (ลง
นามอธิบดีสงฆ์เป็นประธาน) อันที่
สะพานนั้นเป็นทียคข้ามจากทะเลทุกซ์
ไค้แก่

ศีล สมาธิ ปัญญา

พิธีล่อยกะทง

พิธีล่อยกะทงหมายความว่าทำบุญกุศลอุทิศไปทางน้ำ คณะสงฆ์
เขียนคำประกาศลงในกระต่ายแผ่น ๑ ขึ้นพร้อมกันอ่านประกาศดังต่อไปนี้

คำประกาศ

(ตามข่าวติโยนคั้ง วิจิตุันเจียวกือ
เซียมลาเกว๊ก)
(เผื่องเผือกทราย คือเตยนไค้ย้อง
กัเซียว กิมเซียวว่างเต้)

คำแปล

ทั้งพิณสันนิษาท พุทธจักรอยู่ ณ ประ
เทศสยามหรือประเทศใดตำบลใด ๆ
ขอนอบน้อม พึง อำนาจ พระรัตนตรัย
ทั้งสามเป็นประธาน ในการพระราช

พิธีล่อยกะทง

คำประกาศ	คำแปล
(เขียนทั้งชั้นจุ เหียบข้อไหนยห ว้ายกุงจุงทั้ง)	เพื่อออกทิศพระราชกุศลถวาย หรือถึง ท่านผู้ล่วงลับไปแล้วนั้น ลงพระ นาม และนามเจ้าภาพ พร้อมทั้ง พระ บรมวงศานุวงศ์ฝ่ายหน้าฝ่ายใน หรือ พร้อมทั้งวงศ์ญาติทั้งหลาย ช่วยในเวลาวันนั้นขออาราธนาพระสงฆ์ เจริญพระพุทธรูป ลอยกระทงแผ่ กุศล เชื้อเชื้อปฏิบัติกุศลชั่วเปรตทั้ง ๑๐ จำพวก มีประเภท ๓๖ ประเภท ต่าง ๆ กัน จงมาประชุมรับส่วน พระราชกุศลฉนวนเดือนขึ้น โดยเร็ว ตามกำหนดในประกาศฉบับนี้ (ลง นามอธิบดีสงฆ์เป็นประธาน)

เมื่ออ่านประกาศจบแล้วเอากระดาษคำประกาศนั้น และกระดาษเงิน
กระดาษทองเผาไฟลอยน้ำไปเป็นเสร็จพิธี

พิธี (ตราช้าง) ถวายข้าวสงฆ์

พิธีถวายข้าวสงฆ์นี้ไม่จำเป็นต้องทำทุกงาน ถ้างานใดเจ้าภาพเขา
ไม่จัดถวายข้าวสงฆ์ก็ไม่ต้องทำ ถ้าเขาถวายจึงทำ คือประชุมคณะ

สงฆ์แล้วหัวหน้าคุกเข่ารับแล้วสวดคำอนโมทนาเป็นเสร็จพิธีรับ เมื่อฉัน
แล้วจึงสวดสูตรอันบอกเหตุการณ์เบื้องต้นทถวายข้าวสงฆ์ดังต่อไปนี้

เรื่องต้นเหตุที่ถวายข้าวสงฆ์

พินิ (กึ่งเผือกทรายทั้ง) ถวายอามิสบูชา ต้นเหตุมีมาในพระ
สูตรดังนี้ (ข้อนี้หมายถึง ยี่ที่เผือกคาย ข้าเหี้ยเกวอกกัถ้อ เกียโกตก
เยียง ค่ายหมุกเกียนเลียน ถักหักโท้ง หยุกไต่ผู้ไหม้ว ข้าวหยุ
โบเจือง) สมัยครั้งหนึ่งของคัมภีร์พระเจ้าผู้พระภาคเจ้า เสด็จประทับ
อยู่ที่เขตวันวิหารเมืองสาวัตถี ในเวลานั้นพระโมคคัลลานเถระเจ้า พระ
ผู้เป็นเจ้าเล็งทิพยักษะตรวจดูทั่วมนุษยโลกตลอดถึงอบายภูมิ ก็ได้เห็น
มารคาท่านไปเป็นปรตักคูปชีวีเปรต ทนทุกขเวทนาอดอยากร่างกาย
ซูบผอม พระผู้เป็นเจ้ามีความเมตตาระลึกถึงพระคุณแห่งมารคา จึงยื่น
บาตรข้าวให้มารคาบริโภค มารคาจึงรับเอาบาตรอาหารมาดั่งมือแล้ว
แต่ยังหาทนระบริโภคาอาหารในบาตรนั้นไม่ ก็บันดาลให้อาหารในบาตร
นั้นลุกเป็นเพลิงทั้งสิ้น ก็หาจะบริโภคอาหารนั้นได้ไม่ พระ
โมคคัลลานเถระเจ้า จึงนำเอาเหตุนี้มากราบทูลของคัมภีร์พระเจ้าผู้ทรงพระ
ภาคเจ้า (เผือกโงนยื้อไหม้วไต่ยงักเทิมเกียย พี่ยอียักเงิงหลีกเสอ
หน้ายชา) พระพุทธองค์มีพระพุทธปฏิภาตรัสแก่พระโมคคัลลานเถระเจ้าว่า
คุกรโมคคัลลาน มารคาของเธอนั้นสร้างเวรกรรมไว้แต่ชาติปางก่อน
หนาแน่นนัก เหลืออำนาจของเธอแต่ผู้เดียวจะโปรคมารคาเธอให้พ้น

จากกองทูลขึ้นได้ ท้องฟ้าพระบารมีพระอริยสงฆ์เจ้าทั้งสิบทิศจึงจะ
ไปรณมรคาของเธอก็พ้นจากกองทูลได้ พระโมคคัลลานเถระเจ้าเมื่อ
ได้รับพระพุทธรูปจากนั้นแล้ว พระผู้เป็นเจ้าก็ทำปาฏิหาริย์ไปอาราธนา
พระอริยสงฆ์เจ้าทั้งสิบทิศมาประชุมสนธิษฐานพร้อมกันแล้ว พระผู้เป็น
เจ้าจึงจัดเครื่องอาหารบิณฑบาตถวายพร้อมทั้งเครื่องไทยทานต่าง ๆ เสร็จ
แล้วมารดาพระโมคคัลลานเถระเจ้าก็พ้นจากกองทูลไปสู่สุคติ โดย
ฟังอำนาจพระบารมีอันหาแห่งพระผู้ทรงพระภาคเจ้าและพระอริยสงฆ์
สิบทิศ ต้นเหตุมีเนืองมาจากพระสูตรดังนี้ จึงได้กระทำสืบต่อมาใน
ปัจจุบันนี้ (ที่ว่าสวดมนต์คือสวดแต่ภาษาญวนไม่ใช่แปลด้วย)

จบพิธี (ถึงคราวทั้ง) คือถวายข้าวสงฆ์

พิธีทิ้งกระจาด

เรื่องเหตุเดิมที่จะทิ้งกระจาด

พิธีสวดทิ้งกระจาดมีมาในพระสูตรดังนี้ (หยั่งที่เทโตน่ายกาคือ
ลาทัน ทิวหยิ่งกหลุมมาตังย่าลามเสอ หยอจือตอแคว จินตือโย่ตาก
โยโซ่จุงโห่บ เตียงโหว่เหญ่ยว ยี่เยกยพ่าย) ในสมัยครั้งหนึ่ง
องค์สมเด็จพระผู้ทรงพระภาคเจ้า เสด็จประทับอยู่ที่นครธามเมือง
กบิลพัสดุ์ พร้อมด้วยพระภิกษุเจ้าห้อมล้อมคอยสดับพระสังฆธรรมเทศนา
ในเวลานั้นพระอานนทเถระเจ้าไปนั่งสมาธิอยู่ที่สงฆ์เคอผู้เดียว ครั้นถึง

เวลาถึงสภทศพระผู้เป็นเจ้าได้พาไปเห็นอสุรกายมีนามว่า (เหญิมโซ้ว) ร่างกายซบผอมเหลืองแห้งและมีเพลิงพลุ่งออกจากปาก ถ้าขอเท้ารู้เข็มนครินทร์รุ่งรังทั้งนี้เขี้ยวของอกออกจากปากน่าฟังกลัวยิ่งนัก อสุรกายนั้นมาขึ้นประณมมือขอกพระอนันตว่า ยิ่งอีก ๓ ราตรีท่านก็จะถึงแก่กรรมภาพ แล้วต้องมาอยู่ในหม้ออสุรกายดังเช่นข้าพเจ้านี้ เมื่อพระอนันตได้ฟังอสุรกายบอกดังนั้น พระผู้เป็นเจ้าก็มีความหวาดเสียวกลัวต่อมรณภัย เพราะยังเป็นปลุกชนอยู่ พระผู้เป็นเจ้าจึงถามอสุรกายนั้นว่าจะทำประการใดจึงจะพ้นจากความตาย และพ้นจากทุกข์ในหม้ออสุรกายนั้นได้อสุรกายตอบว่า ถ้าพระผู้เป็นเจ้าอยากจะให้พ้นจากกองทุกข์ ก็ให้กระทำพุทธรูป ธรรมบูชา สังฆบูชา และบริจาคทานให้แก่ยากเข็ญใจที่ออกอยากและแผ่กุศลไปให้แก่พวกอสุรกายทั้งหลาย ท่านก็จักได้มีอายุยืนวันนานการ ส่วนอสุรกายทั้งนั้นก็จักได้พึงผลกุศลที่ท่านอุทิศให้ ก็อาจพ้นจากกองทุกข์ถึงสุขคติได้โดยพลัน เมื่อพระอนันตได้ฟังอสุรกายกล่าวดังนั้น จึงได้นำความมารายทูลองค์สมเด็จพระผู้ทรงพระภาคเจ้าตามคำที่อสุรกายกล่าวนั้น แล้วขอให้พระผู้ทรงพระภาคเจ้าช่วย (หยิบท่อน โทน ก้าวชานาโงน หยิกกิมเหยิกโพ หงาหุเพื่องเคียน หลั่นหยองนัท) พระผู้ทรงพระภาคเจ้าจึงมีพระพุทธรูปปฏิภาตรัสแก่พระอนันต ว่าครุฑอันที่ ๆ ขยำไ้ มีความหวาดเสียวเกรงกลัวไปเลยเราดลาคะระชี้ทางให้ เพื่อบริจาคทานให้แก่หม้ออสุรกายและพวกพรามหนที่อยู่เมืองมาย่ำค้ำ (เห็นจะเป็นเมืองมัทราฐกะมัง) เพราะ

พวกพราหมณ์ในเมืองนั้นยากจนอนาถามาก เมื่ออาณันทบริจาจากทานแล้ว
 อาณันทก็จกพินจากภยคงตกแล้วแล้วนั้นได้ แต่การที่จกบริจาจากทานให้
 ทวถึงอสุรกายนั้นยาก เพราะพวกอสุรกายนั้นสร้างกรรมไว้มาก จึง
 ไม่สามารถที่จะบริโภคนได้ ต้องตั้งพิธีประชุมพระอริยเจ้าทั้งหลายมา
 เจริญพระคาถา นามว่า (ถิกขัลลย) ทวอำนาจพระคาถานั้นอาให้
 ทวถึงหมู่สุรกายทั้งหลายได้ ส่วนอาณันทก็จกได้มีอายยืน เมื่อ
 พระอาณันทเถระเจ้าได้สัคคิพระพุทธรูปจนคงนั้นแล้ว พระผู้เป็นเจ้าจึงจัดหา
 เครื่องสักการบูชาและเครื่องอุปโภคบริโภคพร้อมแล้ว พระผู้เป็นเจ้าก็
 ตั้งพิธีสันนิบาตพุทธจักรณที่ควร จึงกระทำสักการบูชาพระพุทธรูปเจ้า
 พระธรรมเจ้า พระสงฆ์เจ้า มีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็น
 ประธานในการนี้ เมื่อพระอาณันทผู้เป็นเจ้าบริจาจากทานและอุทิศส่วนกุศล
 ไปให้หมู่สุรกายครั้งนั้น โดยได้ฟังอำนาจพระบารมีอิทธิฤทธิ์แห่งพระ
 รัตนตรัยทั้งสาม และอำนาจพระคาถา (ถิกขัลลย) นั้น จึง
 ยันดาลให้ทวถึงหมู่สุรกายทั้งหลาย ได้รับผลทานอันแล้วไปสู่สุคติ
 (เผิกโงนอาณาน หงาอ้อเตียงเทตักขัลลาโมน อ้อกวางต่อต่ายโป้ตัก)
 องค์สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้า จึงมีพระพุทธรูปกาตรัสแก่พระอาณันทว่า
 กุญชรอาณันท จงรู้เถิดเราตถาคตจะแสดงให้ทราบ เมื่ออดีตกาลล่วง
 แล้วครั้งนั้นเราตถาคตเกิดในตระกูลพราหมณ์ อยู่ในสำนักพระโพธิสัตว์
 ทรงนามว่า (กวางต่อต่ายโป้ตัก) ^(๓) พระโพธิสัตว์พระองค์นั้น เมื่อ
 ผู้ใดบริจาจากทานแก่หมู่สุรกายใด ๆ แล้ว พระองค์ก็อ่านพระคาถาน

นามว่า (ฉกัณฐะ) สวคชน ทวยอำนาจพระศาสดานี้หาให้ทั่วถึงหมู่
สัตว์อสุกายทั้งหลาย เราตถาคตจึงนำมาแสดงแก่อาณนทีในกาลบัดนี้
และ อาณนที จงรู้ซึ่งอสุรกายที่มาบอกแก่อาณนที ว่ายังอีก ๓ ราตรี
อาณนทีจักถึงมรณะนั้น หาใช่อื่นไกลไม่คือพระโพธิสัตว์ (กวางคือ
ท้ายโพธิ์) นั้นเอง พระโพธิสัตว์องค์นี้เธอปรารภจะโปรดทั้งมนุษย์
และอวยสัตว์ทั่วไป (คือปืเหยฉา) ทวยพรหมวิหาร คือ เมตตา กรุณา
มุทิตา อุเบกขา ทั้ง ๔ อย่างนี้บริบูรณ์อยู่ในเธอ ๆ จึงได้แบ่งภาคมา
บอกแก่อาณนที เพื่อจะได้เป็นต้นบริจาทานต่อ ๆ ไป เพราะเหตุนี้
การบริจาทานทั้งกระเจาท้องจึงต้องมีปฐมราช คือพระโพธิสัตว์แบ่งภาค (๔)
เป็นประธานสำหรับแจกเครื่องไทยทานทั้งกระเจาท้อง ปฐมพิธีทั้งกระเจาท้อง
มีมาในพระสูตรดังนี้ จึงได้กระทำตลอดมาจนปัจจุบันนี้ ที่ตั้งการสวด
พิธีทั้งกระเจาท้องนี้มีอาสนะตั้งเป็นชั้นสูงกลางค้ำตามลำดับดังนี้ คือพระ
สงฆ์องค์ที่สถิตอยู่ชั้นสูงนั้น สมมติสนของพระโอยฐูว่าที่พระ (ทิกกายา
มุนี) คือองค์พระสัทกมุนีโคตมสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงเครื่อง องค์ที่สถิต
อยู่ชั้นรองเบื้องขวานั้น สมมติสนของพระโอยฐูว่าที่พระ (คิปปาติเณก)
คือ พระวิปัสสิทรงเครื่อง องค์ที่สถิตอยู่ชั้นรองเบื้องซ้ายนั้นสมมติสนของ
พระโอยฐูว่าที่พระ (ทิกเณก) คือพระสิขิทรงเครื่อง องค์ที่สถิตอยู่ชั้น
รองต่อลงไปเบื้องขวานั้น สมมติสนของพระโอยฐูว่าที่พระ (คิปปาติเณก)
คือพระเวสสทรงเครื่อง องค์ที่สถิตอยู่ชั้นรองต่อลงไปเบื้องซ้ายนั้น

สมมติสนองพระโอรสผู้ว่าที่พระ (โก้วลิวโคเนเล็ก) พระกั๊กสันระทรง
 เครื่อง องค์ที่สถิตอยู่ณชั้นตำเบองขวานั้น สมมติสนองพระโอรสผู้ว่าที่พระ
 (โก้วนาซามุนเล็ก) พระโกนาคนะทรงเครื่อง องค์ที่สถิตอยู่ณชั้นตำ
 เบองซ้ายนั้น สมมติสนองพระโอรสผู้ว่าที่พระ (กาเยียบเล็ก) พระ
 พุทธกั๊กสปรทรงเครื่อง (๕) องค์ที่สถิตอยู่ณเบองตำหันหน้าหน้าออกนั้น
 สมมติสนองพระโอรสผู้ว่าที่พระ (เคียบ่างเบองโปตาก) คือพระมาลัยเถร
 เจ้าทรงเครื่อง หน่วงจิตภาวนาพระนามตลอดการพิชิตทั้งเกาะจาก องค์
 ที่สถิตอยู่เบองตำหันหน้าเข้านั้น สมมติสนองพระโอรสผู้ว่าที่พระ
 (กัลลอยานาเล็ก) พุทธเจ้าเบ็ดโลกทรงเครื่อง หน่วงจิตภาวนาพระ
 นามตลอดการพิชิตทั้งเกาะจาก องค์ที่สถิตอยู่ณทิศตะวันออกนั้น สมมติ
 สนองพระโอรสผู้ว่าที่พระ (โคงเฟื่องฮาไชเบเล็ก) ทรงเครื่อง หน่วง
 จิตภาวนาพระนามตลอดการพิชิตทั้งเกาะจาก องค์ที่สถิตอยู่ณทิศตะวันตก
 นั้น สมมติสนองพระโอรสผู้ว่าที่พระ (ไคยเฟื่องอายักกาเล็ก) พระ
 อรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงเครื่อง หน่วงจิตภาวนาพระนามตลอด
 การพิชิตทั้งเกาะจาก องค์ที่สถิตอยู่ณทิศเหนือ นั้น สมมติสนองพระ
 โอรสผู้ว่าที่พระ (บักเฟื่องทันตู่เล็ก) ทรงเครื่อง หน่วงจิตภาวนา
 พระนามตลอดการพิชิตทั้งเกาะจาก องค์ที่สถิตอยู่ณทางทิศใต้นั้น สมมติ
 สนองพระโอรสผู้ว่าที่พระ (นามเฟื่องบ่าวซันเล็ก) ทรงเครื่อง หน่วง
 จิตภาวนาพระนามตลอดการพิชิตทั้งเกาะจาก (๖) ส่วนพระอัครกษัตริย์ทั้งหลาย

(๕) ดูภาคผนวก ๕

(๖) ดูภาคผนวก ๖

นั้นสมมติสนองพระโอรสว่าที่พระสาวกทั้งหลาย เวลาแรกขึ้นสวดพิธิ
นั้นคณะสงฆ์ทั้งหลายซึ่งได้สมมติสนองพระโอรสว่าที่พระพุทธรูปเจ้าทั้งหลาย
นั้น ต้องหันหน้าห่มวงจิกข์ไปทางทิศตะวันตกขวามาแล้ว จึงหันหน้า
กลับ ที่ประธานมีอศมฺมจีวรนั้น เป็นการแสดงว่าได้สำรวจมอญทรี
แล้วสวดสรรเสริญพระบารมีพระพุทธรูปเจ้าทั้งหลายดังต่อไปนี้

คำสวดสรรเสริญบารมี	คำแปล
(เล็กเหยียนบูยอตันหมางเหงวยก)	พระพักตร์พระพุทธรูปเจ้านั้นแจ่มแจ้ง เสมือนดังพระจันทร์เมื่อดวงเพ็ญ
(เหยียบคยอเทียนหยักฟองกวางมิน)	คือพระพักตร์ประดุจดังพระอาทิตย์มี แสงสว่างพันดวง
(เทวณกวางโผเจียวอเดิบเฟื่อง)	คือรัศมีพระพุทธรูปเจ้านั้น มีแสงสว่าง ส่องทั่วทั้งสี่ทิศ
(เหยฉาตอขยายกุก)	คือพระองค์บริบูรณ์พร้อมไปด้วย เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา

ซึ่งขึ้นสวดประธานมีอศมฺมจีวรนั้น เป็นการแสดงว่ากระทำความจงใจ
ให้มั่นใน (ย้ายเกินเทว) คือ สมาธิ ปัญญา

๕๑

ตอนที่ ๒ นั้สวคพิธิพรมน้ำพระพทมนต์ ให้สะอาคในบริเวณ
สนนิยาคแล้ว จั้สวคชยัน โดยกพระเจ้า ๕ พระองค์^(๑) ขึ้นเป็นทวั้ลัก
เสรีจแล้ว คำสวคพิธิพรมน้ำคั้สวคสัจให้บริสุทธี

จบตอนที่ ๒

ตอนที่ ๓ เจริญพระคาถา (อุมลามซอซอ^(๔) อุมอย่าหมุกกอจาน
ลาย ยัมหรีนโซโล ๆ ซอซอ) ที่เอนันนางจุมน้ำพระพทมนต์คัก
เป็นปัญหาเสคกว่าให้บริสุทธีทั้งกายนอกภายใน (อุมว่าซือลาย โฝมี
อย่าโฮ้ง) หยิบข้าวสารขึ้นชัคออกไป เป็นปัญหาเสคกว่าปราคจาก
โลภ โทส โมห และให้ยังเกค คั้ล สมาธิ ปัญญาขึ้น ที่สนั้ระฆัง
เล็กนั้เจริญพระคาถากั้ (หงากิมเจงลินฉือ ทินเขียนเฉยเฟอซอ)
คั้ขอให้เสียงระฆังทั้งคัลออกทวั้ทั้งสัยทึค โดยอานาจพระคาถานั้เชอเฉย
เทพคามาประชุมเป็นทึพพะยานในการพระราชพิธิสนนิยาคนี้ จบตอนที่ ๓
แล้วหยคภาวนากรรมฐานบทยทหนึ่งแล้วแต่สวัค พอสมควรแล้ว
ทอไปถึงตอนที่ ๔ คั้อ่านประกาศเฉย คำประกาศนั้ต้องเขียนมา
ในกระคายแผ่น ๑ แล้วนั้อ่านประกาศกั้ทอไปนั้

คำประกาศเฉย	คำแปล
(ตามขวัคคิโย้นก้าง ยั้คั้คั้เจียวคั้ เขียมลาเกวิกขางกั้อกทันทกั้กรู)	ที่คั้พิธิสนนิยาคนี้ บำเพ็ญพระราช กุศลบรรจบสัปีดาเหตุที่เอนัน ฌประ- เทค สยาม หรือ ประเทศใด คำนัลใด

(๑) ดูภาคผนวก ๑

(๔) ดูภาคผนวก ๔

คำประกาศเจตน์

(เผื่องเล็กกว่ารายคือเตียน
ค่องกีน
โคย้องกัเชียว)

(กิมเขี้ยวว่างเค็ยวเท่งซันจูเหียบ
จื่อว่างกุงโหน่งหว่วกั้ง)

(ยี่หยักเกรืองคัง อี้ควาโตะเทียค
มินเยื่องฟ้ายทโยห่วยโกโฮ่น คิน
กรายเย็กโห่ยเท่งฮองโค้ว เฟ็กเอ็ง
ท่ากเชียวโตะ)

(กิม ทักกักบักกามโล่โหกว ถัก ยัก
เยียนโผ้นามหนือ เถียบหล่ายโก
โฮ่น เทรียวท้าวท้างเตียง ทินฟ้าย
ยักกีน ถ่อค้ายเหื่องถัก โต้้นคัก
ทามเซียงชี เกวียนกรือยัยคินเหว)

คำแปล

ขอ นอบ น้อม พึ่ง พระ บารมี อภินิหาร
แห่งพระรัตนตรัยทั้งสาม อุตทิศพระ
ราชกุศล และ กุศลถวายหรือให้พระ
วิญญูณและวิญญูณจงได้ไปสู่สุคติ
และเพื่อแผ่พระราชกุศลอันนี้ ให้แก่
หมู่อสุรกายทั้งหลายด้วย

ลง พระนาม และ นาม เจ้าภาพ พร้อม
ด้วย พระ บรม วงศานุวงศ์ ฝ่าย หน้า
ฝ่ายใน

วันนี้อัฏฐาราวาณา พระสงฆ์เจริญพระ
พุทธรณ์ในการพระราชพิธีบริจา
ทานทั้งกระชาติ อ่านประกาศทรง
แผ่ พระราชกุศล และ กุศลให้ทั่วถึง
หมู่อสุรกายทั้งหลาย

บัดนี้บริบูรณ์พร้อมด้วยเครื่องอุปโภค
บริโภค ทั้งหลาย บริจาคทานให้แก่
หมู่อสุรกาย ชายหญิง ทั้งสิบจำพวก
จึงมาร่วมส่วน พระราชกุศล และ กุศล
ผลคือผลทาน เพื่อสละ โลก โทส

คำประกาศเชิญ

วังเทิงบินคัง ซำมท๊าทโตโซลน กวี่
หม่างตามโตน คักกังเถยเคีย)
(เตทอเนยหงวากหยัก ท่เตยบ
ยักย้อลายเคิม)
(กรวงท้อต่าย)

(ยักเคิมเกรี้ยวฉิน พ้ายย้ายหลก
กว่า เถยหล่ายโกโฮ่น เหยียน
เยียนเสอโ้ว ทิดหลิดคาจุง เกร็ง
ซาเจ็องค้าย อีถาวฟูโหมวกลิหมี่
หย่างเหล็อง เกร่วพัคโกโฮ่น ท้อ
ทาเคียยัง ย่าเทงเกวียน ถวก
คั้งจุง)
(ถักย้อลาย)

คำแปล

โมห และให้มันอยู่ในศีล สมาธิ
ปัญญา แล้วก็จักได้ไปสู่สุคติ
ลงบเคือนวันเวลานแล้วนมัสการพระ
โพธิสัตว์
ซึ่งแบ่งภาคเป็นยมราช ขอให้รับ
ประกาศฉบับนี้ เพื่อเป็นทิพย์พะยาน
ในการพระราชพิธีนี้ และจงนำหมู่
อสุรกายทั้งหลายมารับส่วนพระราช
กุศลและกุศลณกาลบัดนี้
แล้วตั้งใจประกาศ เรียก อสุรกาย ๓๖
จำพวก และปรทัตตูปชีวัเปรตทั้งสี่
ซึ่งอาศัยอยู่ณหอย่อมหมื่น และกัน
พฤษยาทั่วไป ซึ่งอยู่ในความปก-
ครองของยมราช โดยอาศัยอำนาจ
พระคาถา
ขอจงนำมารับพระราชกุศลและกุศล
ในวันนี้ (ลงนามอธิบดีสงฆ์เป็น
ประธาน)

จบตอนที่ ๔

แล้วเผากระคายที่เขียนประกาศและกระดาษเงิน
กระดาษทอง หยู่ทภาวนาครุห์หนึ่งจะเป็นคาถาอะไรแล้วแต่จะสะดวก

ตอนที่ ๕ เจริญพระศาสนา (ถักขอลาย คือออกพระนามพระเจ้า
๗ องค์^(๕)) แม้พระราชกุศลและกุศลให้จำพวกอสุรกายซึ่งไม่มีญาติและที่
อาศัยพักพิง อสุรกายจำพวกนั้นเมื่อชาติก่อนไม่ได้สร้างผลคิดผลทานไว้
และเกียจคร้านไม่อยากจะสดับพระสัทธรรมเทศนา ซึ่งเป็นพระธรรมที่แท้
จริงขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ที่พระองค์ตรัสเทศนาสั่งสอน
ไว้ ก็กาลนั้นได้ฟังอำนาจคุณพระรัตนตรัยทั้งสาม ก็รักได้พ้นจาก
กองทุกข์ถึงสุคติ (จบตอนที่ ๕) เสร็จแล้วจึงทรงกระทำ

จบพิธีทรงกระทำ

พิธีเฝ้ากระต่าย

พิธีเฝ้าเครื่องกระต่ายต้องสวดสังเวทวันก่อน ๆ แต่วันที่สุก
เป็นวันรวมที่จะเฝ้า คณะสงฆ์ต้องเขียนใบประกาศอุทิศเครื่องภาชนะใช้
สอยต่าง ๆ ลงในกระต่ายแล้วยื่นอ่านดังต่อไปนี้

ใบประกาศมอบเครื่องใช้สอย
(ย้ากว้างขาวดำ ยี่สิบเจ็ดกิโล
เชี่ยมลาแก้วบางกอกทันกือกรู)

(เมื่อเลิกทูลรายชื่อเทียน ตู้งิน
ไต่ยี่องกัเขียว)

คำแปล

ที่ทรงพิธีสันนิบาตนี้ ข้าพเจ้าพระราชนิ
กุศล และ กุศล บรรพ สักดาหะ ที่เท่า
นั้นณประเทศสยามประเทศใดตำบลใด
ขอ นอบน้อม ฟัง พระ บารมี พระ รัตน
ตรัยทั้งสาม ทรงบำเพ็ญพระกุศล
และ กุศล อุทิศ ถวายเครื่อง ภาชนะ
ใช้สอยต่าง ๆ

ใบประกาศมอบเครื่องใช้สอย

(กิมเฮียวว่างเต๋เฮียวซันเท่ง จูเหียบ
ว่างกงโหน่ยหงว้ายจั้ง)

(โท้งเหินยมผกย้อย จันเตียน
เหียนว่างลินเท่งโฮ่น เวิงหม่างซัน
ยูเนี่ยนหงวากหยักที่ ถ้อซันเหื่อง
ถ้อเต๋ ค่ายห่างอ้อเนี่ยน หงวากหยัก
ที่จุ่ง)

(โอโฮยักตักเบ็ก โฮ้ยเทียนท หวิน
เบียก หย่งเท่งท้อเตียน โก้วโต
หรงว่างซัน)

(ค้อหยากิมหงวากถ้อยก งามเลิม
จัน จันกรโคโนผ เตเตียนมินเฮื่อง
อ้างเตียงเจียวโห้ย ขอดเถรื่อง
หม่างเทียนตัง ฟังตุงค่ายเทอ ฟ้าย
บ่าวโตนกิน เตยถ้อท้อมิน หรง วายน
กยอหงวากว่างซันเพื่อง เถื่อง)

คำแปล

ลงพระนาม และ นาม เจ้าภาพ พร้อม
ด้วย พระ ขรม วงศานวงศ์ ฝ่าย หน้า
ฝ่ายใน

เจ้าภาพ ทั้ง หลาย มีความ ระลึก ถึง
พระคุณ ท่าน ที่ ล่วงลี้ไป ยัง ปรโลก
แล้วนั้น ลงพระนามและนามผู้ค้ำ
ประสูติหรือเกิดเมื่อบ่เกิดเวลาเท่า
นั้น ครั้นถึงบ่เกิดวันเวลาเท่านั้น
เสด็จสวรรคตหรือค้ำไป

อนิจาสังขารซึ่งมีลมหายใจเข้าออก
แม้มลมออกไม่ย้อนเข้าแล้วก็จักไกล
จากโลกนี้ไปยังภพหน้าฉะนั้นจึงต้อง
บำเพ็ญพระราชกุศลและกุศลอุทิศ
ถวายของไว้ไปสู่สุคติ

เดือนวันเวลานั้น ถึงสัปดาห์ที่เท่า
นั้น เป็นหน้าทนายนิรยบาลที่เท่านั้น
เพราะ เหตุนี้ จึง อาราธนา พระ สังฆ
เจริญพระพุทโธมนต์ ทรงบำเพ็ญพระ
ราชกุศลและกุศลอุทิศถวาย ขอพึง
คุณพระรัตนตรัยทั้งสาม จงบันดาล

ใบประกาศมอบเครื่องใช้สอย

(ไว้เผิกเอ็ง ห่ากัเชื้อวโค)

(กิมตกตำวกร้าง กินโก้งว้าง
หมาง พ้ายสอโจ้วล้ง ชุกเกีย
โก้วงักกั เกียยังยักตำว พ้อยอ
ย้องโฮน ักเกียเจียว ยักเกีย
จักเคื่องเลื่อง ตักทงว้างซันยี่ โกง
กือ เชียวทงเทียนเจื่องเจียนเป็ก
คำเคียกรงจักเคีย เลียนคายกือเคิม
จิว เผิกถ่อยักซันจัก)

(ทักเคียหย่า ยักเพ่งวาคือเกีย
หั่วเคียบเกียพ้อยอของ จันเคียน
เคียน ว้าง ลิน ไท้วเจียยักเจียวเต็ก
เนียนทงวาก หักทักเกียกงยีนามโม
ไทย เพื่องเคียโคคำย ซ้ออายัก
เผิก ตักท่ายจิงมิน เกียยักยอ
ลายเคิม)

คำแปล

ให้พระวิญญูณ หรือ วิญญูณเสด็จ
ไปสู่สุคติ

บัดนี้การพระราชพิธีนั้นก็เสร็จบริบูรณ์
แล้ว จัก ถวาย หรือ ให้ ใบ ประกาศ
ฉบับนี้เป็นเครื่องสำหรับยักมัน จัก
ถวายเพื่อเสด็จไปเสวยสุขยังภพหน้า
คือสวรรค์และมรรคผลนิพพานเป็น
ที่สุด

ประกาศฉบับนี้ เผาอุทิศ ถวายพระ
วิญญูณหรือให้แก่วิญญูณ (ลง
พระนามและนามท่านที่ไต่ล้งลัไป
แล้วนั้น) จึงยักถ่อไว้เป็นสำคัญ
ลงยัดเคือนวันเวลารับ และชอนอ
น้อม นมัสการ พระอรหันตสัมมาสัม
พุทธเจ้า ซึ่งเป็นประธานใน การ พระ
ราชพิธีกุศลและกุศลโดยแน่และมัน
ใจทั้งประกาศฉบับนี้ (ลงนามอธิบดี
สงฆ์เป็นประธาน)

เมื่ออ่านใบมอบเครื่องใช้สอยเสร็จแล้ว จึงเอาใบมอบสอไว้ใน
วิญญูณ รอไว้คอยเผาพร้อมกับเครื่องอื่นต่อไป

เรื่องปฐมเหตุที่จะเผาเครื่องใช้สอย

การเผาเครื่องกระชายที่นับถือโดยแน่นอนว่าไว้รับนั้น คงมีปรากฏในพงศาวดาร (ที่ข้างลือเถียง) คือในเรื่องซุขลังเมื่อครั้งกระโน้นว่ามีพระเจ้าแผ่นดินพระองค์หนึ่งทรงพระนามว่า พระเจ้าลชชน พระองค์สละไป ทรงพระวิญญูญาณของพระองค์เสด็จไปยังอโยธยาภูมิ นายนิรยบาลจึงตรวจตราตามบัญชี เห็นว่าพระเจ้าลชชนยังไม่ถึงมรณะ นายนิรยบาลจึงนำส่งพระเจ้าลชชนกลับยังมนุษยโลก เวลาที่นายนิรยบาลนำพระองค์มานั้น มีพวกอสุรกายพากันมาอุกคร่าห์พระองค์ไว้ พระเจ้าลชชนจึงเรียกให้นายนิรยบาลช่วย นายนิรยบาลจึงตอบว่าข้าพเจ้าช่วยพระองค์ไม่ได้ แม้พระองค์มีเงินทองจงแจกจ่ายให้แก่พวกอสุรกายนั้นแล้วจึงจะไปได้ พระเจ้าลชชนตอบว่าเราไม่มีเงินทองติดมาเลย จะเอาที่ไหนมาแจกจ่ายให้พวกนี้ นายนิรยบาลทูลว่ามีที่มนุษยโลก มีราษฎรผู้หนึ่งนามชื่อว่า (เคื่องเลื่อง) เป็นราษฎรอยู่ในความปกครองของพระองค์ และเป็นคู่ค้าขายเลี้ยงชีพ เมื่อค้าขายได้เงินมาแล้วผู้นั้นก็ซื้อกระชายเงินกระชายทองเผาเสมอทุก ๆ วัน แต่หาได้อุทิศให้แก่ผู้ใดไม่ กระชายที่เผานั้นก็กลายมาเป็นเงินอยู่ในอโยธยา ๑๓ ครั้งขอพระองค์จึงมีเงินสักคลังหนึ่ง เพื่อยะไ้แจกจ่ายให้แก่พวกที่อดอยากที่อโยธยาแล้วพระองค์จึงจะกลับไปไ้สะดวก ครั้นพระเจ้าลชชนได้ทรงฟังนายนิรยบาลทูลดังนั้นแล้ว พระองค์จึงมีเงินนั้น คลังหนึ่งแจกจ่ายให้แก่พวกอสุรกายที่อดอยากทั่วกันแล้ว นายนิรยบาลจึงนำ

พระองค์กลับยังมนุษย์โลก ครั้นเมื่อพระเจ้าลชบนพนชนมาแล้ว พระองค์
 จึงตรัสเล่าให้ข้าราชการของพระองค์ทราบ แล้วพระองค์มีรับสั่งให้ตาม
 (เคื่องเลื่อง) เจ้าของเงินเข้ามาแล้ว พระองค์จึงตรัสเล่าเรื่องคังมีมา
 ข้างกันนั้นให้ (เคื่องเลื่อง) เจ้าของเงินทราบ แล้วพระองค์จึงมอบ
 เงินคังหนึ่งให้ (เคื่องเลื่อง) ตามที่ได้ขียนั้น เมื่อเฝ้าเครื่อง
 กระดาษมีปรากฏในพงศาวดารคังนี้ จึงได้กระทำตลอดมาจนปัจจุบัน
 แต่มาพลิกแพลงทำเป็นเครื่องภาชนะใช้สอยต่าง ๆ เฝ้าอุทิศถวายและให้
 ท่านที่ล่วงลับไปยังปรโลกแล้วนั้น ในการพระราชพิธีเฝ้าเครื่องกระดาษ
 คือทั้งโต๊ะพระภูมิเจ้าที่ขึ้นโต๊ะหนึ่งมีเครื่องสักการบูชาพร้อม แล้วยก
 เครื่องกระดาษมาตั้งรวมแห่งเดียวกัน ส่วนในโรงพิธีกึ่งเต้านั้นพระสงฆ์
 ทั้งหลายเจริญพระพุทธมนต์และให้เจ้าภาพโยกพระวิมูญฐานหรือวิมูญฐาน
 สวดขมากรรมต่อพระพุทธเจ้า พระธรรมเจ้า พระสงฆ์เจ้า แล้วพระสงฆ์
 สวดขอขมาแทนคังนี้

คำสวดขอขมา	คำแปล
(โต่ยท่งเคิมเซยเคื่องเคิมข้ม)	อกุศลที่จะบังเกิดขึ้นนั้นก็เพราะใจ เป็นเหตุ
(เคิมเยือกเหยียกที่โต่ยเหยียดย้อง)	ถ้าใจ คับ แล้ว อกุศล ก็ ย่อม คับ สูญ สิ้นไป
(โต่ยย้องเคิมเหยียกเหลื่องกูโคว้ง)	ถ้าอกุศลคับสูญสิ้นแล้วใจก็ว่างเปล่า บริสุทธิ์

คำสวดขอขมา
(ถัดก้นย่นโก้วซำมโฮ้ย)

(นามโมโก้วซำมโฮ้ยโฮ้ตักมาซา
ตัก)

คำแปล

เมื่อใจบริสุทธิ์แล้ว จึงเรียก ว่า ขมา
กรรม
คือขออนอบน้อมนมัสการ พระพุทธเจ้า
พระธรรมเจ้า พระสงฆ์เจ้า ขอจงมา
เป็นประธานในการพระราชพิธี ซึ่ง
พระ วิญญูญาณ หรือ วิญญูญาณ ไ้ ขมา
กรรมโดยบริสุทธิ์จนกาลนี้ด้วย

เมื่อสวดขอขมากรรมเสร็จแล้วพระสงฆ์ทั้งหลายจึงนำพระวิญญูญาณ
ไปณโตะพระภูมิเจ้าที่ ประกาศว่าดังนี้

คำประกาศ

(เก้งดินวันหลก เหยยวเจื่องมินอิ
ซอหยา หยอเลิมต่ายเท่ง เกียยียบ
เกียต่ายเท่ง เจียวยเกียโย่น้อย
พ้อหยันผุกุ้ยย้อง เท่งโฮ่นโ้วเจีย)

คำแปล

ขอประกาศแก่พระภูมิเจ้าที่ จงเป็น
ทิพย์พระยานในการพระราชพิธีและพิธี
อื่น ขออุทิศเครื่องภาชนะใช้สอย
ต่าง ๆ ถวายและให้ท่านที่ล่วงลับไป
ยังปรโลกแล้วนั้น ก็มีแจ้งรายสิ่ง
ของต่าง ๆ ที่อุทิศถวายพระวิญญูญาณ
และวิญญูณนั้นแล้ว

เมื่อประกาศจบแล้ว ให้เจ้าภาพเผ่าเครื่องภาชนะต่าง ๆ การที่
เผ่านำมาทางโลกว่าได้รับขันธ์ที่กล่าวมาข้างต้นนั้นแล้ว ถ้าว่าตามธรรมก็

เป็นปัญหาสำหรับพิจารณา คือ เวลาที่อื่นที่จะเผาเครื่องกระตายนั้น
 คณะพระสงฆ์ทั้งหลายเห็นเวียนเครื่องกระต่ายสามรอบ แล้วภาวนา
 พระธรรมว่า (โยเทองโฮโศวโยหงา) คือ อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ซึ่ง
 เวียนสามรอบนั้นเป็นปริศนาธรรมว่าสามภพ แปลว่าบุคคลซึ่งอยู่ใน
 สามภพนั้นไม่ข้ามพ้นจาก อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา แล้วก็ย่อเย็บ
 ไปเหมือนเครื่องที่เผา

จบพิธีเผาเครื่องกระต่าย

พิธีทำนองนี้กล่าวมานักกล่าวโดยลำดับการทำ คำประกาศ
 และคำสวดไม่คงที่ ที่มีเวลาน้อยก็รวบรัดตัดสวดโดยสังเขป ต่อมี
 เวลามากจึงจะทำได้เต็มที่ สิ่งของที่เผาพร้อมกันคำประกาศคำสวดก็
 เหมือนกัน ถ้างานใดมีของพร้อมก็เผาไป ถ้าไม่มีก็สมมติเผาแต่
 กระต่ายเงินกระต่ายทอง

ว่าด้วยรายการและเครื่องใช้ในพิธีทำางเด็ก

การทำางเด็กเมื่อครบกำหนด ๗ วันนั้น ต้องมีคณะพระสงฆ์
อย่างน้อย ๕ รูป อย่างมาก ๒๕ รูป พิธีจะเริ่มกันต้องประกาศเทพคา
ด้วยพระคัมภีร์ จือเทียน หรือคัมภีร์นามเต้ายักเต้า เมื่อประกาศเทพคา
แล้วจึงประชุมคณะพระสงฆ์ อาราธนาพระรัตนตรัยด้วยคัมภีร์ตามยาว
แล้วเจริญวิญญานด้วยคาถาอาภัยคำเล็ก เมื่อเจริญวิญญานแล้วเริ่ม
สวดมนต์ตามพิธี ส่วนเครื่องกระต่ายจำเ็นต้องมี คือ ๑ วิญญาน
๒ มีรูปขลุ่ยขี้ม้า ขี่นก สำหรับที่จะไถ้นำข้าวไปส่งแก่ผู้ที่ล่องลัไปแล้ว
ส่วนใบประกาศต้องมีดังนี้ คือ ๑ ประกาศชุมนุมเทพคา ๒ ประกาศ
สวดมนต์ ๓ ประกาศเจริญวิญญาน ๔ ประกาศถวายข้าวพระ ๕ ประกาศ
สังเวทเภาเครื่องกระต่าย

ส่วนการเตรียมสถานที่ๆ ทำพิธี คือ จำเ็นต้องมีฉากพระรูปต่างๆ
คือ ๑ รูปพระพุทธรเจ้า ๒ รูปพระสาริบุตร ๓ รูปพระโมคคัลลาน ๔ รูป
พระมหากัสสป ๕ รูปพระอานนท์ ๖ รูปพระมาลัย ๗ รูปยมบาล ซึ่ง
มีอยู่ ๑๐ รูป คือสัปดาหะที่ ๑ แขนงรูปตั้งขวางเบื้อง ลับคาหะที่ ๒ รูป
เชษขางเบื้อง ลับคาหะที่ ๓ รูปตั้งเเียง ลับคาหะที่ ๔ รูปหงขวางเบื้อง
ลลับคาหะที่ ๕ รูปเยียมลาเบื้อง ลลับคาหะที่ ๖ รูปเขียนท้นเบื้อง ลลับคาหะ
ที่ ๗ รูปเทียเชิงเบื้อง ลลับคาหะที่ ๘ รูปปั้นตั้งเบื้อง ลลับคาหะที่ ๙ รูป

๕๒

โคถึเอียง สัปดาห์ที่ ๑๐ รูปเจียนหลนเอียง แต่เมื่อจะทำพิธีครบ ๑๐๐ วัน
ทองแขวนรปยมบาลครบทั้ง ๑๐ รูป

ส่วนโตะที่จะตั้ง คือต้องตั้งโตะเครื่องสักการบูชา ๔ โตะ คือโตะ
พระพุทธรูป ๑ โตะพระมาลัยเถรเจ้า ๑ โตะยมบาล ๑ โตะ ท้าวมหา
ชมพู ๑ (๑๐)

ขบถำรทำพิธีงเต็ก

ว่าด้วยพิธีทำงเต็กครบ ๕๐ วัน

ทำงเต็กเมื่อครบกำหนด ๕๐ วันนั้น ต้องมีคณะพระสงฆ์อย่างน้อย
๕ รูป อย่างมาก ๕๑ รูป โตะหนึ่งจะมีพระ ๒ รูปหรือ ๓ รูปก็ได้ แต่
พิธีเคารพรั้ง พิธีงประกาศ พิธีข้ามสะพาน พิธีลอยกระทง และพิธี
ทิ้งกระจาด เพิ่มเติมขึ้นจากพิธีครบ ๗ วัน นอกจากนั้นต้องเตรียมเหมือน
อย่างทักกล่าวมาแล้วในพิธีทำงเต็กครบ ๗ วัน

ว่าด้วยพิธีทำงเต็กครบ ๑๐๐ วัน

การเตรียมทำพิธีงเต็กครบ ๑๐๐ วัน มีพิธีและทำอย่างเกี่ยว
กันกับเมื่อครบกำหนด ๕๐ วัน

ส่วนการทำบุญทั้งผ้าขาว (หรือทั้งทุกซ์) จะกระทำพิธีและ
เตรียมการอย่างใดก็ได้ไม่กำหนด แล้วแต่กำลังพาหนะของเจ้าภาพ
ที่จะทำได้ แต่โดยมากมักทำใหญ่โตกว่าครั้งใดๆ หมก

คำสวดตอนสดับปกรณ์

๑ คำนมัสการ คือตั้งนโม

(นามโมตักกัตถาโท ย่าคายา
อาราชาเต ตามหน่าว ตามโขคาตำ)

คำแปลนโม

ขอนอบน้อมนมัสการพระผู้ทรงพระ
ภาคเจ้า เป็นผู้ไกลจากกิเลสเครื่อง
เศร้าหมอง มีไภมีในพระสันดาน
ของพระองค์ พระองค์เป็นผู้บริบูรณ์
พร้อมด้วยญาณถึงจำพวกเกิดพระ
พุทธเจ้า และพระองค์ควรบูชา
พิเศษ ของ เทพ มนุษย์ สัตว์ ทั้งปวง
พระองค์ผู้ตรัสรู้พร้อมชอบธรรมทั้ง
สิ้น แต่ลำพังพระองค์เอง ทั้งรู้
แจ้งไม่ทักขิยางค์หาในโลก ข้าม
พ้นจากโลกสงสาร

๒ คำสวดมาติกา

(โคทชัคตราเจกตา อามากัตถา
หรีเจกตา โขชาฮาร่า ย่าฮาร่า
โลเกียรฮาร่า ข่าตาฮาร่า มาฮ่าฮาร่า
รา ซ่าตาฮาร่า ถักตาฮาร่า ยาค
เหลื่อกออย่าฮาร่า ก้างค่างฮาร่า โย

คำแปลมาติกา

ธรรมอันใหญ่ยิ่ง และขัญญาธรรม
สอกล่องให้ซึ่งก็จัก เห็น ชันธทั้ง ๕
นั้นเป็นอนัตตา หาใช่ตัวตน จึง
ข้าม พ้น จาก กอง ทุกข์ใน สมุททัย
อุปไมยคังขุทุกกลอาคัยในเคหสถาน

ชักขาชาธา ฆาธาชาธา บ้าท่าชาธา
 ข้ายาเจ็กกา โคคชักตราเจ็กกา
 ลาวคำราเจ็กกา เข็ออกชาเกียตรา
 ชา เบ่เหล่คำเกียตราชา ตั้ชาย่า
 เกียตราชา โป้ตาเกียตราชา กบ้าน
 กร้าเกียตราชา เท็กก้างคำเกียต
 ราชา โอ้คำคมัก้า เกียตราชา
 ชาหย่าเกียตราชา อ้ายักตักมา
 ลาเกียตราชา กรักเค็กกร้ากัณ
 เกียตราชา หรี่เฝ็กเก็กเกียตราชา
 ช่ายักเกียตราชา ชักกัณเกียตราชา
 โหม่การานานเกียกาเกียตราชา อ
 ลามบ้ายเกียตราชา ก้างโค่นันเกียต
 ราชา เกียเฝ็กกราเอียงกาเฮกา
 ตั้เก็กเกียออกกา ค้าคเหล่เก็กเกียออกกา
 หยาโศตถักกานันเก็กเฝ็กกรา ตั้
 ชามมาเกียเฝ็กกราบาสเก็กกาต้เก็กกา
 เฝ็กเหล่ชักเหมิกกา คาเหนยัคเต
 กา ต้ากบ้ายเกียเฝ็กกรา เฝ็กโลเกียต
 เต้ หมากค้ายเบ่คาตโลเฝ็กเกียม ออ

ฉนั้นโคขันธ๕กัฉนั้น รูปนั้นเสมอน
 ว้างเปล่า ว้างเปล้ากัเสมอนรูป
 รูปนั้นคือว่างเปล่า ว้างเปล้านั้นคือ
 รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ
 กัฉนั้น ฉรมนั้นเป็นอนัตตาไม่มี
 ทวิตน และไม่เกิดไม่ดับ ไม่โสโครก
 ไม่สะอาด ไม่เต็ม ไม่หย่อน ฉนั้น
 จึงว่าในที่ว่างเปล้านั้นไม่มีรูปเวทนา
 สัญญาสังขารวิญญาณ และไม่มี
 อายตนะภายในภายนอก และไม่มี
 ภพ ไม่มีที่มัตมว ที่มัตมวหมค
 สัน จึงปลดเปลื้องความเกิดแก่ไข
 ตาย ความเกิดแก่ไขตายหมคสัน
 จึงไม่มีทุกข์ ไม่มีสุข ไม่มีขัญญา
 ไม่มีที่ไ้ เพราะไม่มีที่ไ้นั้น พระ
 โพธิสัตว์ทั้งหลาย จึงทำเนนตาม
 ธรรมขัญญาอันกว้างใหญ่นั้น จึง
 ปรุปรองไม่มีละของอุลัหมคสันความ
 หวากหวน ไม่มีมลทินคิดในสันดาน
 จึงถึงพระนิพพาน พระพุทธเจ้าทั้ง

โลเกียมหมุกเคโลเกียม เอียตหฺร อติยจุขันนาคท ก็ต้งค้ำเนน
 โตโตโลเกียม เกียตราชา เกียกลาม ตามธรรมมหาขุณฺณัน จังไค
 เอียคนายลามก้างกายลาม เทิกหฺร สำเร้งเป็นองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า
 หยา้ยลามหมากหม่ายลาม ยากหฺร
 เกียยายลาม คฺเทือกชักทวายลาม
 โอคำร่ายลาม เอียคตริยลาม ยาก
 เทิกเคียลาม โสโลยลามเทองย่าย
 ลาม ชักเทิกคายลาม ยากค้ายลาม
 ทาฟองอานย่ายากตรา เกล้องย่ายลาม
 โยคาคคาคำคฺรํถํนี้ เกียยาร่า
 ค้ำโคคโลกาเกียน โตโตโลเกียคตริ
 บ้าโหลคาคคาคำคฺรํถํย่ายชา
 คาคฺรํถํนาเอียคตริช่ายอญกา อาก
 นิโอค้ำกาหมากราเบร่าเกียนคํร่า
 อากราเหมิกหฺร โตโตคาคคฺลียมโป
 กา เกียเทือกหลักกร่า คฺหฺรชักเจิก
 กา คํกบ้านกร่า คฺอเหียงย่าเต
 เกียตราหฺรเหียออกชาคาครา โส
 หมากราถ่เผ่คฺชาม ทาเบ่ชามเต็ก
 คาคคาคคาคาคฺร่า มาช่ายาคชาโล
 ชักนํชาม มาช่ายาคฺร่าเกล้องกลาม

อย่าบาโคคคำซำย๋ชำนานา เบียนคำก
 เหล่นาคัก้า บำนค้ำมกาโลยี้เต ทุ
 บำนค้ำมกาโลยี้ย้าครา ักค้ำบำน
 ค้ำมกาโลยี้ค้ำเกียคทา อู่มอานา
 เหล่นาคัก้าเตเประ บาคซำร่าค้ำหว
 บำนค้ำบำนค้ำเห่น บาคซำร่าขังนี้
 เฟ็ง ให้อึงโคโลงเฟ็งตาข้ำซา)

(บาคยี้กเกียคเจียบเจืองถ้งโขนคัก
 ชันคิ่น ไคค้ำรานี้)

๓ คำสวดสดับปกรณ์

(อาธิอชันไวเทื่อง,
 ถันเหยียคพาย,
 ชันเหยียคเหยียคหยิ,
 คิกเหยียควิหลาก)

๔ คำอธิษฐาน

(เหวียนชันไตเฟื่องคิ่นไค่กรง,
 กู่เฝิมเลี่ยนว้าวี่ผู้เหมา,
 วาคายเกียนเผิกโห่งไวชัน,

(บทตรงนี้เป็นคำแผ่ส่วนกุศล เมื่อ
 จบคำสวดสมาธิกาไม่มีคำแปล)

แปลคำสดับปกรณ์

สังฆารทั้งหลาย เป็น อนิจจังไม่เที่ยง
 แม้มีความเกิดแล้ว ความดับก็ย่อม
 มี
 เมื่อหมดความเกิด ความดับก็ย่อม
 หมดไป

พระนิพพานเป็นบรมสุขอย่างยิ่ง

แปลคำอธิษฐาน

ขอจงไปยังภิกขุภิกขุภิกขุภิกขุ ภราดร
 จาก โลก โกรธ หลง
 จงได้ไปเสวยสุขใน คอกกอบล ๕ ชั้น

เบิก โทษ โขทัย่างหลือ,
เหวียนหยอถอกกิก โผกายออยก
เทียก หงากังหยือจัน ยายก่อง
ทันเผิกถ่าว)

๕ คำสวดอนุโมทนาคือยถา
(คำกถาหน้าตามหม่าวตามโขก้า
ภูจินาคาคเกียตทา อุมเจียกเหล
จุเหล จันเก้าย้าฮา อุมมานันยาค
ยง ชงย้าคนมาอุม)

๖ คำสวดสัพพะ

(เทียง หง หยุก หลาก หวัค ผุก จือ
เทียนหลาก,

เหียอกกยายเทิงหลาก เทียนเพิง

ซึ่งอยู่ในฝั่งพระนิพพาน ประก
กิงยิตามารดา
ถ้าคอกอบลเบิกยานเมื่อใด ก็จักได้
ข้ามพ้นโสมสงสาร ประสพองค์
พระพุทเจ้าเมื่อนั้น
จักได้ร่วมกับ พระโพธิสัตว์ทั้งหลาย
ดวงจิตต์ไม่ทอดอຍจากทาง พระโพธิ
ญาณ
ขอแผ่ส่วนกุศลอันนี้แก่สัตว์ทั้งหลาย
ทั่วไป จงได้เสวยสุขตามคติของ
ตน ๆ เทอญ

(บทนี้ไม่มีคำแปล เป็น แต่กล่าว
อานิสลโวว่า สวดพระคาถาบทนี้
มีอำนาจได้สมประสงค์ทุกประการ)

คำแปลสัพพะ

อันมนุษย์อยู่ในโลก และเทวดาใน
ชั้นสวรรค์ ย่อมได้เสวยซึ่งความ
สุข กว่ยรปรสกลั่นเลียงสำผัส
แม้จะได้เสวยซึ่งความสุขทั้งสองชั้น

เมื่อกับอีก)

(ยอเตบงันขันโซ เียงโซผูกขันเคียบ

(ยักทันท่าวนึงเขี้ยวจี้เหยี่ยวหนาก
ข้างซอ)

(เสอหว่ไต้หยา เต็กหวักกัเหล่ย
ฮัก)

(เหยื่อหว่หลากไต้หยา ไหว่เต็กกัก
ฮาก)

(ค่ายพายหยัก ทั้งไวซายเหยียด)

(ค้างขาลาหมึกกัตุ๊กเวียงหมาง)

นพฺพสฺวณ กัจกัไม่ข้ามพ้นจากกอง
ทุกข์ในสมุททัย

เพราะเหตุ มี เกิด จึง มี ความ ทุกข์
เพราะประชุมกองทุกข์จึงมีเกิด
แม้ไต่ถุฏฐังคิกมรรคแปด กัจกั
ข้าม พ้น จาก โลก สงสาร เข้าสู่ ทาง
พระนิพพาน

อันความสุขทั้งสองชั้นนั้น กัโดย
ไต่ พึง ผล ศิล ผล ทาน เป็นต้น จึงไต่
เพิ่มพูนมรรคผลขึ้น

แม้มี ผล ศิล ผล ทาน ต่อไป จึงได้รับ
ความสุข

ทานทรัพย์และธรรม อานิสงส์ทั้ง
สองประการต่างกัน

ผลศีลผลทานอันนี้ ของเพิ่มพูน
บริบูรณ์ด้วยอายุวรรณะสุขขังพลึง

คำสวดกึ่งเต็กครั้งพระบรมศพ

สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิรุณหิศ

คำสวดที่หน้าพระพุทธรูป ในโรงกงเต็ก	แปลคำสวดที่หน้าพระพุทธรูป ในโรงกงเต็ก
ผูกหีบ ขาวเคียนยิ่งกาย ถิ่น เที่ยงจันโหลลิ้น วงคำยเสียขวัญ หายจือท่าน เชื้อว เชื้อมลา เกวอกเผื่องเผือกกลาย ต่อเคียน โตเวงก็เชื้อวก็มกลาย ภูเขา สวักวามะคิต เขียวขื่อจึ่งตั้ง ตัก หยิกหมกถุเนียมเชื้อ เกียนทัน เค้าย้ายหม่าวทาง สมเด็จพระบรม มะโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาว ชิรุณหิศสยามมกุฎราชกุมาร เว หม่างชันว เนียนหวานักที่ เือง โหมเนียนหางอเนียนหวานักที่ ค้อเลเยื้องเท่ ทุกโฮกเอิมตี้ หว เหียวทั้งเกล็ด อายเทิงค้อเคียน ค้อยากิมหวานักที่หยิกงาเลิมจัน	ขอน้อมนมัสการ คุณพระรัตนตรัย อันประเสริฐ นำให้เทวามนุษย์ สัตว์ทั้ง หลายทั้งปวง เห็น มรรค และ ผล พระผู้มีพระภาคทรงแสดง ธรรมเทศนาแพร่หลาย ประคอง นาวาใหญ่บรรทุก เทว มนุษย์ สัตว์ ทั้งปวง ข้ามพ้นจากวิญญูสงสารนั้น ได้พร้อมด้วย พุทธกิจ พระวิภา ประ ภาศพระบาทสมเด็จพระเจ้ากรุงสยาม ผู้ดำรงสิริราชสมบัติ ทรงพระราช ศรัทธาชนอน้อม เคารพใน พระไตรย รัตน ไพรกให้กระทำพิธีกึ่งเต็กใน พระบรมมหาราชวัง พร้อมด้วย เครื่องสักการบูชา และได้อาราธนา พระสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์ ทรง

คำสวดที่หน้าพระพุทธรูป

กลัโณณบุ ยอ^๑ถึง^๒อ็อก^๓ง^๔โหน^๕ย^๖ เก^๗ล^๘อง^๙
 หม่า^{๑๐}ง^{๑๑}เท^{๑๒}ย^{๑๓}น^{๑๔}ต^{๑๕}ง^{๑๖} ฟ^{๑๗}ง^{๑๘}ค^{๑๙}่า^{๒๐}ย^{๒๑}เท^{๒๒}อ^{๒๓}พ^{๒๔}าย^{๒๕}
 ข่า^{๒๖}ว^{๒๗}โตน^{๒๘}ก^{๒๙}ิน^{๓๐} เค^{๓๑}ย^{๓๒}ถ^{๓๓}ือ^{๓๔}ค^{๓๕}อ^{๓๖}มิ^{๓๗}น^{๓๘} เท^{๓๙}ว^{๔๐}ย^{๔๑}ก^{๔๒}
 วั^{๔๓}ห^{๔๔}ย^{๔๕}า^{๔๖} ค่ำ^{๔๗}ว^{๔๘}ห^{๔๙}ว^{๕๐}ง^{๕๑}ซ^{๕๒}ัน^{๕๓}เพ^{๕๔}อ^{๕๕}ง^{๕๖}เค^{๕๗}้า^{๕๘}
 เฝ^{๕๙}ก^{๖๐}เ^{๖๑}ิง^{๖๒} กิ^{๖๓}ม^{๖๔}ค^{๖๕}ก^{๖๖}ก^{๖๗}ุ^{๖๘}เหล^{๖๙}ย^{๗๐}ก^{๗๑}เ^{๗๒}อ^{๗๓}ง^{๗๔}ค^{๗๕}ง^{๗๖}
 เฝ^{๗๗}อ^{๗๘}ก^{๗๙}ง^{๘๐}เช^{๘๑}ว^{๘๒}วั^{๘๓}ง^{๘๔} ว่า^{๘๕}น^{๘๖}า^{๘๗}ม^{๘๘}ย^{๘๙}้าย^{๙๐}เ^{๙๑}้า^{๙๒}
 น^{๙๓}า^{๙๔}ม^{๙๕}โ^{๙๖}ม^{๙๗}ติ^{๙๘}ค^{๙๙}า^{๑๐๐}ม^{๑๐๑}ิ^{๑๐๒}น^{๑๐๓}เ^{๑๐๔}ฝ^{๑๐๕}ก^{๑๐๖} น^{๑๐๗}า^{๑๐๘}ม^{๑๐๙}เ^{๑๑๐}อ^{๑๑๑}ง^{๑๑๒}
 ค^{๑๑๓}ุ^{๑๑๔}ร^{๑๑๕}เ^{๑๑๖}ฝ^{๑๑๗}ก^{๑๑๘} น^{๑๑๙}า^{๑๒๐}ม^{๑๒๑}เ^{๑๒๒}ก^{๑๒๓}ย^{๑๒๔}ท^{๑๒๕}ำ^{๑๒๖}ว^{๑๒๗}เ^{๑๒๘}อ^{๑๒๙}ง^{๑๓๐}เ^{๑๓๑}ย^{๑๓๒}เ^{๑๓๓}ค^{๑๓๔}ำ^{๑๓๕}
 ก^{๑๓๖}ง^{๑๓๗}ย^{๑๓๘}ิ^{๑๓๙}ตาม^{๑๔๐}ย^{๑๔๑}้าย^{๑๔๒}เว^{๑๔๓}อ^{๑๔๔}ง^{๑๔๕}ก^{๑๔๖}ว^{๑๔๗}าง^{๑๔๘} ค^{๑๔๙}อ^{๑๕๐}ผ^{๑๕๑}ห^{๑๕๒}ว^{๑๕๓}ำ^{๑๕๔}
 ล^{๑๕๕}ิ^{๑๕๖}น^{๑๕๗} โห^{๑๕๘}เ^{๑๕๙}พ^{๑๖๐}าย^{๑๖๑}จ^{๑๖๒}อ^{๑๖๓}เ^{๑๖๔}ย^{๑๖๕}น^{๑๖๖} ห^{๑๖๗}ย^{๑๖๘}ก^{๑๖๙}เ^{๑๗๐}ย^{๑๗๑}ค^{๑๗๒}
 เถ^{๑๗๓}ย^{๑๗๔}น^{๑๗๕}เ^{๑๗๖}ท^{๑๗๗}ง^{๑๗๘}ก^{๑๗๙}ว^{๑๘๐}าง^{๑๘๑}ย^{๑๘๒}ำ^{๑๘๓}ง^{๑๘๔}เ^{๑๘๕}อ^{๑๘๖}ง^{๑๘๗}ค^{๑๘๘}ำ^{๑๘๙}ง^{๑๙๐}
 ก^{๑๙๑}ง^{๑๙๒}ค^{๑๙๓}ก^{๑๙๔}ผ^{๑๙๕}ก^{๑๙๖}เ^{๑๙๗}ว^{๑๙๘}ย^{๑๙๙}ง^{๒๐๐} ห^{๒๐๑}ล^{๒๐๒}ก^{๒๐๓}ค^{๒๐๔}ว^{๒๐๕}า^{๒๐๖}ย^{๒๐๗}า^{๒๐๘}ย^{๒๐๙}ท^{๒๑๐}ัน^{๒๑๑}
 จ^{๒๑๒}ัน^{๒๑๓}ย^{๒๑๔}ำ^{๒๑๕}ก^{๒๑๖} เ^{๒๑๗}ท^{๒๑๘}ง^{๒๑๙}อ^{๒๒๐}าง^{๒๒๑}เ^{๒๒๒}ฝ^{๒๒๓}ก^{๒๒๔}ค^{๒๒๕}อ^{๒๒๖}จ^{๒๒๗}ง^{๒๒๘}มิ^{๒๒๙}น^{๒๓๐}
 เอ^{๒๓๑}ง^{๒๓๒}เ^{๒๓๓}า^{๒๓๔}เ^{๒๓๕}ก^{๒๓๖}ง^{๒๓๗}เช^{๒๓๘}อ^{๒๓๙} เ^{๒๔๐}ท^{๒๔๑}เ^{๒๔๒}อ^{๒๔๓}เ^{๒๔๔}น^{๒๔๕}ย^{๒๔๖}น^{๒๔๗}ห^{๒๔๘}ว^{๒๔๙}า^{๒๕๐}ก^{๒๕๑}
 ห^{๒๕๒}ย^{๒๕๓}ก^{๒๕๔} จ^{๒๕๕}ุ^{๒๕๖}น^{๒๕๗}พ^{๒๕๘}าย^{๒๕๙}ส^{๒๖๐}ือ^{๒๖๑}เ^{๒๖๒}ฝ^{๒๖๓}เ^{๒๖๔}อ^{๒๖๕}ง^{๒๖๖}เ^{๒๖๗}ค^{๒๖๘}ำ^{๒๖๙}ย^{๒๗๐}า^{๒๗๑}
 พ^{๒๗๒}าย^{๒๗๓} ย^{๒๗๔}ัน^{๒๗๕} พ^{๒๗๖}ะ^{๒๗๗}ค^{๒๗๘}ุ^{๒๗๙}ค^{๒๘๐}ะ^{๒๘๑}น^{๒๘๒}า^{๒๘๓}น^{๒๘๔}ม^{๒๘๕} ส^{๒๘๖}ะ^{๒๘๗}เ^{๒๘๘}น^{๒๘๙}า^{๒๙๐}จ^{๒๙๑}า^{๒๙๒}น^{๒๙๓}
 เถ^{๒๙๔}อ^{๒๙๕}ง^{๒๙๖}ซ^{๒๙๗}้อ^{๒๙๘}

คำแปล

พระราชอุทิศส่วนพระราชกุศล ถึง
 สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิรุณหิศ สยามมกุฎราช
 กุมารที่สวรรคตไปนั้น ให้ได้ส่วย
 พระบรมสุขในทาง มรรค ผล นิพพาน
 พระยาสวัสดิความกิจ รัับพระบรม
 ราชโองการใส่เกล้าฯ ให้นำเครื่อง
 สักการบูชา เคารพ นอบ น้อม อุทิศ
 ถวายแก่พระผู้มีพระภาคเจ้า เพื่อ
 ไถ่ทรง พระเมตตา โปรดให้
 พระ วิญญูญาณ ของ สมเด็จพระบรม
 โอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิรุณหิศ
 สยาม มกุฎราช กุมารได้ สู่พระบรม
 สุข เติมเมื่อสมเด็จพระบรมโอรสา
 ธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิรุณหิศ สยาม
 มกุฎราชกุมาร ได้มาปฏิสนธิ
 ประสูติ ในรัชกาลสัมฤทธิ์ศก ๑๒๔๐
 วันพฤหัสบดี เดือน ๗ แรม ๑๒ ค่ำ
 เวลาบ่าย ๓ โมง ๑๖ นาที เจริญ
 พระชนมายุได้ ๑๖ ปี เสกีสวรรคต

คำแปล

ใน^๕มะเมียฉก ๑๒๕๖ วันศุกร์
 เกือบขึ้น ๕ คำ เวลา ๒ ทุ่มกับ
 ๒๓ นาที มิแจ้งว่าพระวิญญาณ
 เสด็จไปเสวยพระสุคตพระสุคติเป็น
 ประการไภยหาทราบไม่ พระบาท
 สมเด็จพระเจ้ากรุงสยาม จึงทรง
 ตั้งสัตยาธิษฐานในพระไตรรัตนทรง
 พระราชอุทิศ ส่วนพระราชกุศลพระ
 ราชทานแก่ สมเด็จพระบรม
 โอรสาธิราชพระองค์นั้น ให้ได้
 เสวยสุขในสุคติ และ ถึงพระนิพพาน
 ปราศจากสรรพอกทุกข์ สมเด็จพระ
 บรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้า
 มหาวิริยดิศ สยามมกุฎราช
 กุมาร สวรรคตล่วงมาถึงวันศุกร์
 เกือบ ๓ แรม ๑๓ คำ ^๕มะเมีย
 ฉก ๑๒๕๖ นี้ได้ ๔๕ วัน เป็น
 วันกำหนดพิธีงตั้งครั้งที่ ๗ ตาม
 ลำดับ เหตุฉะนั้นจึงมีพระบรมราช
 โองการ ดำรัสให้ชุมนุมพระสงฆ์

คำแปล

เจริญพระพุทธรูป ในพระบรม
 มหาราชวัง พระมหาคัมภีร์ประมวล
 พระราชกุศล แผลงพระวิญญาณ
 สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช อัน
 สวรรคตนั้น ขออำนาจพระพุทธานุ
 นำ พระ วิญ ญาณ สม เติง พระ บรม
 โอรสาธิราชพระองค์นั้น ไปสู่สุคติ
 ให้ทรงพระเจริญในความสุขทุกประ
 การณกาลบัดนี้ มีพระฤกาเริ่มนำ
 แสดง พุทธกิจ เผยถวาย พร้อม ด้วย
 องค์ ๕ ประณมนมัสการแก่พระ
 ผู้มี พระ ภาค องค์ พระ สากยมุนี เจ้า
 และพระพุทธรูปเจ้าแต่ปางก่อน และ
 พระมาลัยเถรเจ้า ทรงเสด็จ
 สวรรคประทุมบัลลังก์ มาเป็นองค์
 ประธานในพระราชพิธีนี้ ขอน้อม
 นมัสการ เชิญ ท้าวอมรินทร์เทวราช
 และท้าวจุลโลกบาล และเทพารักษ์
 องค์ใด ๆ ของมาประชุมในพระ
 ราชพิธีนี้ เป็นองค์พระยาน

คำแปล

ในการพระราชกุศลนี้ ขออุทิศส่วน
พระราชกุศลนี้ แผลงถึงพระบรมวงศา
นวงศ์ทั้งดำรงพระชนม์อยู่ ขอให้
ทรงพระเจริญ อยู่ในราชอิสริยยศ
สวัสดิมงคลยิ่ง ๆ พระองค์ใดที่
ล่วงแล้ว ก็ขอให้ไต่ส่วยสุขใน
สุคติภพตราายเท่า ถึงซึ่ง พระนิพพาน
ขอแผ่ส่วนพระราชกุศลแก่พระญาติ
วงศ์ทั้งหลาย ซึ่งอยู่ในหูกห้อง
ชนพางมีความสุขทั่วกันเทอญ ขอ
นมัสการ พระผู้มีพระภาคเจ้า ผู้ประ
กอบด้วยพระกรุณาใหญ่ จงเป็นองค์
พระยานด้วย ข้าพระพุทธเจ้าได้
ประมวลสรรพกิจ พระราชกุศลลงไว้
ในฎีกาฉะบับนี้ ตั้งแต่วันศุกร์เดือน๓
แรม ๑๓ ค่ำ ปีมะเมีย ฉศก ๑๒๕๖
พระสงฆ์ผู้ได้รับ พระราชทาน เป็น
องค์ประธาน ในการพระราชพิธี
กรรมกนเทกน คือพระครูคณานัม
สมาจารย์ ได้ลงลายพระทัยตรา
หน้าพระราชฎีกาอุทิศอ่านถวาย

คำแปล

๕ คำ บมเมียบ นศก ๑๒๕๖
 เวลา ๒ ชั่วโมง ๒๓ นาที ครั้นมาถึง
 วันศุกร์ เดือน ๓ แรม ๑ ค่ำ ปี
 มะเมีย นศก ๑๒๕๖ สมเด็จพระบรม
 โอรสาธิราชพระองค์นั้น สวรรคต
 แล้วล่วงมาได้ ๔๕ วัน เป็นวัน
 กำหนดพิธีฌาปนกิจครั้งที่ ๗ พระสงฆ์
 เจริญพระพุทธมนต์ พระบาทสมเด็จพระ
 พระเจ้ากรุงสยาม ซึ่งได้ทรง
 กระทำการพระราชกุศล ทรงพระ
 ราชอุทิศแผ่ส่วนพระราชกุศลไปยัง
 สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ซึ่ง
 เสกสวรรคตไปแล้วนั้น กับทั้ง
 พระราชทานทรัพย์ และสรรพสิ่งของ
 ต่าง ๆ ซึ่งพระราชทานอุทิศไปนั้น
 ขอให้ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช
 พระองค์นั้น เสกมารับพระราชทาน
 ส่วนพระราชกุศล และได้เสกสู่
 พระบรมสุขสถานยิ่งขึ้นไปในบัดดล
 นี้ และ อนาคตภายหน้า ขอให้

คำแปล

ได้มีบรรพตถึงแก่พระนิพพาน ข้า
พระพุทธเจ้าพร้อมทั้งมวล สรรพกิจ
พระราชกศลทั้งปวง ลงไว้ ในฎีกา
ฉะบับนี้ ตั้งแต่วันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์
รัตนโกสินทรศก ๑๑๓ พระสงฆ์
ผู้รับ พระ ราช ทาน เป็น องค์ประธาน
ในการพระราช พิธิพทธศาสนกึ่งเทศกาล
นี้ นำพระราชฎีกาอ่านถวาย

คำสวดในพิธีกฐิน
ของพระสงฆ์อาณานิิกาย

คำอาราธนาศีล

ข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลาย เคารพบูชา
กัมมัตถาย กุศลแห่งข้าพระพุทธเจ้า
เหวี่ยงข้าพระพุทธเจ้า วัฏฏะแห่งข้าพระพุทธเจ้า
ข้าพระพุทธเจ้า เคารพบูชา กุศลแห่งข้าพระพุทธเจ้า
ข้าพระพุทธเจ้า เคารพบูชา กุศลแห่งข้าพระพุทธเจ้า
ข้าพระพุทธเจ้า เคารพบูชา กุศลแห่งข้าพระพุทธเจ้า
ข้าพระพุทธเจ้า เคารพบูชา กุศลแห่งข้าพระพุทธเจ้า

คำแปล

ขอท่านผู้มีธรรมอันประเสริฐ มี
ความคำนึงแก่ข้าพเจ้าศิษย์ทั้งหลาย
บัดนี้ ขอ อาราธนา ท่านผู้มี ธรรม อัน
ประเสริฐเป็นอาจารย์ศีล ๕ และ
ขอท่านผู้มีธรรมอันประเสริฐ เป็น
อาจารย์ให้ศีล ๕ แก่ข้าพเจ้า ศิษย์ทั้ง

คำแปล

หลาย ข้าพเจ้าศิษย์ทั้งหลายขอยก
ท่านผู้มีธรรมอัน ประเสริฐเป็นที่พึ่ง
ขอได้เมตตากรุณาให้พวกข้าพเจ้า
ได้รักษาศีล อุบาสก ให้ว่า ๓ ครั้ง
และกราบ ๓ หัน

คำนมัสการคือนโม

นามโมตักตัก ทาโตยาคายา
อวราชาเต้ ตามเหมาตามโยคาทำ

คำอธิบายดูที่ระดับปกรณ์

คำไตรสรณคมน์

เท็กซันถ่อกว้อเพ็ก เท็งซันถ่อกว
อพิข เท็งซันถ่อกว้อตัง ต่ายเต็ง
ซันถ่อกว้อเพ็กคา ต่ายเต็งซันถ่อกว
อคาตหม่า ต่ายเต็งซัน ถ่อกว้อตังย่า
ตามเต็งซันถ่อกว้อเพ็กคาย่ากัณ ตาม
เท็กซันถ่อกว้อคาตหม่าย่ากัณ ตาม
เต็งซันถ่อกว้อตังย่าย่ากัณ

คำแปล

ร่างกายและชีวิตจนถึงพระพุทธแล้ว
ซึ่งเป็นทพึ่ง ร่างกายและชีวิตจนถึง
พระธรรมแล้วซึ่งเป็นทพึ่ง ร่างกาย
และชีวิตจนถึงพระสงฆ์แล้วซึ่งเป็นท
พึ่ง

๒ ร่างกายและชีวิตจนถึงพระพุทธแล้ว
ซึ่งเป็นทพึ่ง ๒ ร่างกายและชีวิต
ถึงพระธรรมแล้วซึ่งเป็นทพึ่ง ๒ ร่าง

คำแปล

กายและชีวิต นิ่งพระสงฆ์แล้ว ซึ่ง
เป็นทพ

๓ ร่างกายและชีวิตนิ่งพระพทแล้ว
ซึ่งเป็นทพจนถึงที่สุด ๓ ร่างกาย
และชีวิตนิ่งพระธรรมแล้วซึ่งเป็น
ทพจนถึงที่สุด ๓ ร่างกายและชีวิต
นิ่งพระสงฆ์แล้วซึ่งเป็นทพจนถึง
ที่สุด

คำให้ศีล

ยก เวยก เบิก ชำก ชน ถีเพิก เกม
ย้าย หยอนงเื่องกริ ค่ายเวยก
เบิกไ้ว่ก่าว ถีเพิกเกมย้าย หยอ
นงเื่องกริ ตามเวยกเบิกค้ำเี่ยม
ถีเพิกเกมย้ายหยอนงเื่องกริ คอ
เวยกเบิกหย่งหังอ ถีเพิกเกมย้าย
หยอนงเื่องกริ หงเวยกเบิกอ้อม
ค้ว ถีเพิกเกมย้ายหยอนงเื่องกริ

คำบอกอานิสงส์ศีล

ค่างกริหงย้ายเบิกค้ำตามไ้ เียง
ทนเหล่ยชนไ้ขัน หมายความว่าออกต่อ

คำแปล

พุทธบัญญัติข้อ ๑ ห้ามไม่ให้ฆ่าสัตว์
เจ้าจงรักษาวไว้ พุทธบัญญัติ ข้อ ๒
ห้ามไม่ให้ฉกฉกเจ้าจงรักษาวไว้ พุทธ
บัญญัติข้อ ๓ ห้ามไม่ให้กระทำความ
ในกาม เจ้าจงรักษาวไว้ พุทธ
บัญญัติข้อ ๔ ห้ามไม่ให้กล่าวเท็จ
เจ้าจงรักษาวไว้ พุทธบัญญัติข้อ ๕
ห้ามไม่ให้เสพสุรา เจ้าจงรักษาวไว้

คำแปล

การรักษาศีล ๕ นี้และไม่ต้องไปสู่
ชาติทั้งสาม คือไม่ตกเวจิ ไม่ไป

คำบอกอาณิสยศีล

จิตตํหยาเตยนตรีกวํ จิตตํหยาโธวํ
อียาวเผอของหน

คำถวายผ้ากฐิน

หงาภิมฺพฺงคํ ทอถิตตามอํ เตงกง
หยาอติงยาหาหยาอวิพฺพสฺสํ ตามเขยน

คำประกาศสงฆ์

กายํคิกตงคณทณํ ยอภิมฺพฺหอตงเถอง
เทยนอํ หยาอติงหาลายํ ทอทายอ
คอตเคยนเตยมํ เบกตเชวยกหยาอ
กายํคิกทณฺทณํ ทอกรุงทายุงทาก
ทวเพงถอหยาอหยาอ เขยนถิตเทยน

คำแปล

เกิดเป็นเปรต ไม่ไปเกิดเป็นสัตว์
เปรตฉน ผู้ที่ได้เป็นเทพดาและ
ได้ถึงแก่การสำเร้งนั้น ก็เพราะ
ศีล ๕ นี้เป็นต้น ส่วนที่ได้ทำผิด
แต่หนหลังที่ล่วงแล้วมาจนบัดนี้เมื่อ
รู้สึกล่วงงมงายเสีย แต้นต่อไปภาย
ภาคหน้าจึงกระทำความพุทธบัญญัติตน
เลิก

คำแปล

บัดนี้ข้าพเจ้าทั้งหลาย ยกเอาผ้าสาม
ตัวนี้มาน้อมถวายแด่นาเคนทอเถร
เพื่อเป็นผ้าครองสิกขาบท (ว่า
สามครั้ง)

คำแปล

ท่านผู้มีธรรมอันประเสริฐสงฆคอบ
ฟัง ด้วยบัดนี้ผู้มีผ้าทิพย์ลอยตาม
น้ำฝนมา อยู่ทหน้าฐานพระประธาน
ในวัดนี้ ผ้าทิพย์นี้มีใช้จะได้แก่ผู้ใด
สงฆ์ทั้งหลายในวัดนี้ ก็ปฏิบัติธรรม

คำประกาศสงฆ์

อิหยา เทกัณหันต่ายคักกล่ำโยหิว
 เขวียกเคียม ตามอ้งหย่งยัพพิ วัก
 จึ่งกรุงหิวต่าวกาวคัก กล่ำหย่าง
 หย่งยัพพิ เคื่องกิมจึ่งกรุงหิวโหม
 ค่ายคักนังถ่อหย่งผู้ ตามหม่ง
 โง่หยิตามดินเวียงจึ่งกรุงโยถ่อหย่ง
 โก่อ้หมักเยียนโง่คั้วค้ายว่าถ่อหยิ
 เดียววงคักเดียวกรัต่าย เยียน
 เยียบเคื่อกักจ้อยถ่อยพิธิ ถาถิน
 ต่ายห้อยอาช้าแล้วเผื่อง เยียนเทียบ
 อิหยา

คำแปล

อันประเสริฐ ข้อมมีส่วนได้ผาติพณ์
 ด้วยกันแล แต่ผาติพณ์ควรได้แก่ผู้
 ปฏิบัติอย่าง อุกฤษฐ มีธรรม อัน
 หนักแน่นไม่บกพร่อง จึ่งสมควร
 ครองผ้าสามตัวนี้ หรือในหมู่สงฆ์
 นี้มีสงฆ์รูปใดปฏิบัติอย่าง อุกฤษฐ มี
 ธรรม อัน หนักแน่นก็ ควรครอง ผ้า
 สามตัวนี้เห็นมีแต่สงฆ์รูปนั้น ซึ่งอยู่
 ในหมู่สงฆ์ทั้งหลายณที่นั้น เป็นผู้ มี
 ธรรม อัน ประเสริฐ ควร รั้ง ผ้า นั้น
 ครองไว้ใหม่ (ถาม ๓ ครั้ง)
 อาตมะได้ถามสงฆ์ทั้งหลาย ๓ ครั้ง
 แล้ว ไม่มีสงฆ์รูปใดจะรับเอาผ้า
 นี้ไว้จึงนั่งอยู่ โดยอาตมะเป็นสงฆ์
 ผู้ใหญ่ในหมู่สงฆ์นั้นจริง แต่มีสติ
 ปัญญาน้อยคุณธรรมก็น้อย ไม่สม
 ควร รั้ง ครอง ผ้า นี้ ขอ อารามนา
 อาจารย์ทั้งสองช่วยพิจารณาผาติพณ์
 นี้ด้วยแล

คำตอบสงฆ์

กายคิกตังคันทน โงเียคหิวโงน
 เฝงเียน ถือเียนอหยา เเคอง
 หยอกรักรเืองหลาวพือ ห่าหยา
 เืองหลาวกตักตางทวนกริเหวัก
 ตุงพือเียนอ หงากิมยูกเเคอง
 เียนอเกินเืองตางหวักรคายจุงยอ
 ห่าคายหยุ่งเหียอกคัมคัมหยา ถิน
 กากากเกนยมอายิกา

กายจุงคัมเกนยม อายิกา

คำแปล

ท่านผู้มีธรรมอันประเสริฐสงบคอย
 พง อาตมะขอแสดงว่า ฝ่าทพยน
 ควรได้แก่ ท่าน สมภารผู้มีอายุ
 เหตุใดแล เหตุด้วยท่านผู้มีอายุ
 น มีสติปัญญาพร้อมและมีคุณธรรม
 บริบูรณ์ จึงเห็นสมควรครองผ้า
 ทพยนได้ อาตมะจะนำผ้าทพยน
 น้อมถวายในบัดนี้ แต่ยังไม่ทราบว่าจะ
 สงฆ์ทั้งหลายจะเห็นชอบด้วยหรือไม่
 ถ้าหากว่าสงฆ์ทั้งหลาย เห็นชอบ
 พร้อมกันแล้ว ขอให้ว่า “อายิกา”
 ขนพร้อมกัน

สงฆ์ทั้งหลายพร้อมกันว่า “อายิกา” (อายิกา คำจีนอ่านว่า
 “อามิทะ” เป็นภาษามัชฌมประเทศ เป็นนามพระพุทธเจ้าองค์หนึ่ง
 สงฆ์ญวนนิกายหรือสงฆ์จีนนิกายหมายความว่า “สาธุ”
 เข้าใจว่าไม่ตรงกับความจริง เพราะในบาลีซึ่งสันสกฤตภาษาจีนในหอ
 พระสมุด ๑ ทมิหนงส์โรมันเป็นภาษาสันสกฤตประกอบหนังสือจีน
 “อามิทะ” ๓ ตัวนั้นว่า “อามิตาภะวหะ” ณะ ซึ่ง เป็นนามพระ
 พุทธเจ้าองค์หนึ่ง)

คำอธิษฐานผ้า

อุมเท็กย่ำยาคาป่าชา อุมตุบ่าตุบ่า
ชา อุมมาชากาชาชาตราเท็กเตกา
ป่าชา

คำแปล

ผ้านุ่งห่มนี้แล้ว อาตมะรับครอง
ในบ้นเพอกระทำกิจสมาธิ ต่อไป
ถึงชาติใด ๆ ก็ไม่ทิ้งผ้านุ่งห่มนี้ ผ้านุ่ง
ห่มนี้แล้ว อาตมะรับครองใน
บ้นเพอกระทำกิจสมาธิ ต่อไปถึง
ชาติใด ๆ ขอให้ผ้านุ่งห่มนี้ครอง
เสมอ ผ้านุ่งห่มนี้แล้ว อาตมะ
ครองรักษาไว้ตามพุทธบัญญัติ เพอ
กระทำกิจสมาธิ จะไ้แนะนำสัตว์
ทั้งหลายให้พ้นจากความหลง

เมื่อจบคำอุปโลกครองผ้าแล้วก็มีขณาสัพพอนุโมทนากตามธรรมเนียม

ภาคผนวก

ข้อความที่กล่าวในภาคผนวกนี้ ได้อาศัยความกรุณาจากท่าน
พระครูคณานิสมณาจารย์ (บ๊) เจ้าอาวาสวัดมงคลสมาคม ตำแหน่ง
เจ้าคณะใหญ่ฝ่ายอานมอังก่อน และพระครูคณานิสมณาจารย์ (เวียง
ทมาง) เจ้าอาวาสวัดกุศลสมากร ตำแหน่งเจ้าคณะใหญ่ฝ่ายอานม
ปัจจุบัน ได้ชี้แจงให้ทราบเรื่องราวทางฝ่ายอานมนี้ภายใน; แต่ที่นำมาลง
ไว้ในนี้ ละเพาะที่ตรวจสอบได้ความแจ่มแจ้งแล้ว. ผู้รวบรวมข้อมูล
พระคุณในความกรุณาของท่านพระครูทั้งสององค์นั้น ซึ่งเต็มใจชี้แจง
ด้วยความซื่อสัตย์อย่างดียิ่ง.

เลี่ยมรักเสด

โสด-วิหิต

วันที่ ๑๕ มกราคม พ.ศ. ๒๕๗๖

ภาคผนวก ๑ (ในหน้า ๕)

อัยกาเณก คือพระอมิตาภะพุทธ (阿彌陀佛) ตามคติ
 พระพุทธรูปศาสนาฝ่ายมหายาน ว่าพระพุทธรูปเจ้ามีจำนวนมากมายเหลือ
 คณนา เท่าเมื่อก็ทราบในคงคามหานที ได้มีสืบต่อกันมาแต่กาลก่อน
 ย้อนดอยหลังขึ้นไปจนหาเขตต์มิได้ ประจำอยู่เสมอในโลกต่าง ๆ ทั่ว
 ทุกทิศ และแบ่งออกเป็นพระพุทธรูปเจ้าส่วยสวรรค์ (ฉานันพุทธรูป) ซึ่ง
 สถิตอยู่ในแดนอันเรียกว่า พุทธเกษตร มิได้เสด็จลงมาตรัสรู้ ในมนุษย์
 โลก. กล่าวเฉพาะพระอมิตาภะพุทธเจ้า เป็นพระฉานันพุทธรูปองค์
 หนึ่งในชุดห้าองค์ และเป็นองค์สำคัญที่สุดที่สุดในลัทธิมหายาน, เพราะ
 ถ้าผู้ใดพร่ำสวดอิฉอนภาวนาระลึกถึงพระองค์ แม้ทำบาปไว้นักก็หลุด
 พันบาป เข้าสู่พุทธเกษตรอันเป็นสถานบรมสุขที่สุดของพระองค์ คือ
 สวรรค์สีขาวที่อยู่ทางทิศตะวันตก (西方極樂世界) อันเป็น
 แดนที่รุ่งเรืองวิจิตร แจ่มอยู่ในคัมภีร์สีขาวด้วยพระใหญ่ สีขาวด้วยพระ
 น้อย และอมิตายัสสตรแล้ว (คัมภีร์หลังนี้ พระวรวงศ์เธอ พระองค์
 เจ้าอาสน์วัดทรงแปลและพิมพ์เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๑). ผู้ใดเป็นคนดีไม่ว่า
 หญิงชาย ถ้าได้สวดหรือและจำพระนามพระอมิตาภะพุทธไว้ขึ้นใจโดย
 มิหลงลืมตลอด หวันวัน สองวัน สามวัน สี่วัน ห้าวัน หกวัน หรือ เจ็ดวัน
 แล้ว, ถ้าและเมื่อผู้นั้นใกล้จะถึงกาลมรณะ จะได้มีนิมิตต์เห็นพระพุทธรูป
 อมิตาภะ, และเมื่อถึงแก่มรณะจะได้ไปเกิดในแดนสีขาวดี. เหตุฉะนี้
 พุทธศาสนิกชนจึงนึ่งต้องทำรูปพระพุทธรูปอมิตาภะไว้ ในวิหารเป็นพระ
 ประธาน ด้วย องค์หนึ่ง และมีการ สวด ภาวนา ระลึก ถึง พระ นาม ว่า

南無阿彌陀佛 นามโอมิตุชฺค (นโมอมิตุพุทธ; ญวน นำโม
อาปัคาเผ็ก).

ภาคผนวก ๒ (ในหน้า ๕)

เตี้ยต่างโง่ตาค คือพระกษิติครรภโพธิสัตว์ 地藏菩薩
(กัฉัฟุสะ). พระโพธิสัตว์องค์นี้ ในประเทศที่ถือพระพุทธศาสนาฝ่าย
มหายาน นับถือกันมาก รองจากพระอวโลกิเตศวรโพธิสัตว์ซึ่งจะได้
กล่าวต่อไปข้างหน้า. ทำไมจึงนับถือกันมาก? เพราะมีคติว่า พระ
กษิติครรภโพธิสัตว์เป็นผู้ช่วยมนุษยชาติให้พ้นจากการทรมานในขมนรก
และเปิดทางให้สัตว์บาปกลับใจประพฤติแต่คุณงามความดี. เหตุนี้ ใน
พิธีงักเต็กจะขาดแท่นบูชาพระโพธิสัตว์องค์นี้ไปไม่ได้. รูปลักษณะพระ
กษิติครรภโพธิสัตว์เป็นชายหนุ่ม สวมหมวกเป็นรูปใบไม้ห้าแฉก มีแถบ
ยาวห้อยลงมาสองข้างหู (รูปใบไม้หมายความว่าถึงกลับบัว หมวกชนิดนี้
เป็นของพระโพธิสัตว์สวม) ทรงพาหนะสิงห์โต. พระกษิติครรภโพธิสัตว์
นั้น มีเรื่องราวกล่าวไว้มากมาย. และเหตุที่จะได้มาเป็นโพธิสัตว์เป็น
ใหญ่ในนรก ในเรื่องหนึ่งเล่าถึงชาติก่อนเห็นอันขึ้นไปหลายชาติ. มารดา
นางพราหมณีกล่าวร้ายต่อพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ต้องตายไป
เสวยทุกข์ในนรกแสนสาหัส. นางพราหมณีประสงค์จะช่วยมารดาให้พ้น
ทุกข์ จึงทำการบูชาพระพุทธเจ้าในอดีตฉะเพาะพระพุทธรูปทุกวัน อ้อน
วอนขอความรอดพ้นให้มารดา. วันหนึ่ง นางได้ยินเป็นเสียงมาพูดที่หูว่า
ให้กลับบ้านแล้วภาวนารลึกถึงพระพุทธเจ้า. นางกระทำตาม ในขณะ

เฟื่องภาวนาอย่างแน่นแค้นแก่ล้าอยู่นั้น วิญญาณออกจากร่างไปสู่พรหม
แดนนรก พยัคฆ์คามังกรแจ้งให้ทราบว่า บุญบารมีซึ่งได้บำเพ็ญ
เพียรมาแต่หนหลัง ส่งผลให้มารดาพ้นนรกไปแล้ว. นางคิไฉงนิก แต่
มาได้เห็นสัตว์นรกอีกเป็นอันมากต้องทุกข์ทรมาน ให้มีความสงสาร
สังเวชเป็นกำลัง, จึงได้ตั้งอธิษฐานว่าจะบำเพ็ญบารมีต่อไปทุกชาติ
กว่าจะได้ช่วยสัตว์นรกให้พ้นทุกข์. เหตุนี้ เมื่อนางสิ้นชีพแล้ว ก็ไป
บังเกิดในครั้งที่สี่เป็นพระโพธิสัตว์กษิตีกรรม. เรื่องพระกษิตีกรรม
โพธิสัตว์นี้มีมากมายและต่าง ๆ กัน ทั้งได้กล่าวไว้พิสดารในหนังสือ
ลัทธิของเพื่อนภาค ๔ ตอน ๑ และ ๒ แล้ว.

ภาคผนวก ๓ (ในหน้า ๓๗)

กวางคือท้ายไต้กัก คือพระอวโลกิเตศวรโพธิสัตว์ (แปลเป็น
ภาษาจีนว่า 觀自在菩薩). ในบรรดาพระโพธิสัตว์ฝ่ายมหายาน
พระอวโลกิเตศวรนี้มีเรื่องราวมากกว่าองค์อื่นทั้งหมด เพราะนับถือ
กันว่าเป็นองค์แห่งกรุณา คอยช่วยมนุษย์ให้พ้นทุกข์ภัยพิบัติ. อัน
เรื่องราวพระอวโลกิเตศวรมีมาก ทั้งรูปลักษณะก็ต่าง ๆ กัน: เป็น
รูปมนุษย์หนุ่มทรงอาภรณ์ เคียรสวมมงกุฎก็มี, ที่มีหัตถ์ตั้งแต่สี่กระทั่ง
สองหมื่นสองพันหัตถ์ก็มี, เคียรมากกว่าหนึ่งไปจนถึงสิบเอ็ดเคียรก็มี.
เพราะฉะนั้นเรื่องของท่านจึงต้องวิจิตรพิสดารไปตามคุณลักษณะแห่งรูป.
ปรากฏในตำนานทางฝ่ายทิเบตว่า ครั้งหนึ่ง พระอมิตาภะพุทธทรงเข้า
ฌานประทับนั่ง, ครั้นแล้วยังเกิดวิมานสว่างขาวออกจากพระกายของชาว

เกิดเป็นพระอัมมปาณิ คือพระอวโลกิเตศวรจีน เพื่อมาทำหน้าที่ธรอสต์
ให้พ้นทุกข์. กล่าวเฉพาะข้างจีน พระอวโลกิเตศวรจีน จีนเรียกว่า
กวนอิม (觀音) แต่นิยมทำเป็นรูปผู้หญิงมากกว่าเป็นผู้ชาย.
เหตุที่พระอวโลกิเตศวรจะกลายมาเป็นพระโพธิสัตว์ผู้หญิงมีต่าง ๆ กัน.
บ้างว่าเพราะตามคติมหายานที่ในทิเบตและประเทศใกล้เคียงแถบนั้น ย่อม
มีเทวีเป็นนางคู่บารมี ประจำองค์พระฉานีพุทธเจ้าและฉานีโพธิสัตว์
เรียกกันว่า คักคิ ส่วนพระอวโลกิเตศวร มีเทวีชื่อคารา (陀羅)
โดยเสด็จเสมอ. ประกอบทั้งที่ทั้งสองพระองค์มีฤทธิ์เดช อาภรณ์เบื่อน
กายได้ต่าง ๆ นักปราชญ์จีนจึงรวมให้เป็นองค์เดียวกันเสีย. และ
อาศัยเหตุที่คุณลักษณะแห่งความเมตตากรุณา ทางจีนเห็นว่าเป็นอภิ-
มุขมากกว่าบุรุษเพศอีกประการหนึ่ง พระอวโลกิเตศวรจึงนิยมกันว่า
เป็นพระโพธิสัตว์ผู้หญิงมากกว่าผู้ชาย. แต่ที่ยังเป็นพระโพธิสัตว์ผู้ชาย
อยู่ก็มีอย่างเช่นในจีน.

ตำนานที่กล่าวถึงพระกวนอิม ข้างจีนมีพิเศษอยู่เรื่องหนึ่งเล่าว่า
ครั้งดึกดำบรรพ์ ก่อนพุทธศักราช ๒๐๔๔ ปี พระเจ้าเมียวจงแห่งประเทศ
เซินมอ อยู่ทางใต้แห่งประเทศเซียมหลอก๊ก มีธิดาสามองค์. องค์
สุดท้องชื่อเมียวเสียง ชอบอยู่ในที่สงบวิเวกรักษาศีลมั่นอยู่ในพระพุทธ
ศาสนา ไม่สมัครมีสามีเหมือนอย่างพี่สาวทั้งสอง. พระเจ้าเมียวจง
ทรงพิโรธให้ลงโทษโดยเนรเทศให้ไปอยู่ยังวัดแปะเจียเซียมมัย (วัดนก
กระบอกขาว), ถึงกระนั้นนางก็ไม่กลับใจ, จนที่สุดทรงตกพระทัยให้
ประหารชีวิตเสีย. ขณะประหารชีวิต เกิดอัศจรรย์เป็นพายุใหญ่มีฟ้า

มัททิน พอพายุหุยกทอ้งฟ้าสว่าง นางก็หายไป. ทั้งนี้เพราะพระภูมิเจ้าที่
 ได้รับเทวบัญชาให้แปลงเป็นเสือมาคายนางซึ่งกำลังสลบอยู่ไปสู่แดนภูเขาค.
 ขณะสลบ วิญญาณของนางไปสู่่นรก, และกัวยอาศัยบารมีที่ไ้ช่วยสัตว์
 นรกให้พ้นโทษ, เมื่อกลับมามนุษยโลก คือ พนชน, พระพุทธเจ้าตรัส
 ใ้ นางไปจำศีลภาวนาอยู่ยังเกาะ พุท้อ และประทานผลที่ที่เกิดจากต้น
 บนสวรรค์หนึ่งผล. เมื่อนางได้กินแล้ว ก็ไม่หิวกระหายและไม่แก่ด้วย.
 รันถึงพระภูมิเจ้าที่อีก แปลงเป็นเสือพานางโคยรวกเร็วถึงลมหพิไปสู่
 เกาะนั้น. นางจำศีลภาวนาเป็นเวลาได้เก้าปี. ระหว่างนั้นได้ศิษย์
 สองคน คนหนึ่งเป็นนักบวชหนุ่ม ชื่อ เสียงไฉ, คนที่สอง ชื่อ เล่งนง คือ
 ลูกสาวพญานาค, (รูปพระกวนอิมย่อมมีศิษย์ทั้งสองประจำอยู่ซ้ายขวา
 เสมอ). ต่อมาพระเจ้าเมี่ยวจงประศวรไม่มีใครรักษาได้ ต้องรันถึง
 เมี่ยวเสียงเชือกเนื้อมาใ้เข้าเครื่องยา (บางฉบับว่าควักลูกนัยน์ตา).
 พระเจ้าเมี่ยวจงจึงหายโรค, ภายหลังมานับถือพระพุทธศาสนาแข็งแรง
 และติดตามนางไป. ในที่สุด พระเจ้าเมี่ยวจงและพระมเหสีก็ไ้ภูมิ
 สุขาวดี คือไปสู่แดนพระอมิตาภะพุทธเจ้า. ส่วนนางเมี่ยวเสียงไ้ถึง
 ภูมิโพธิสัตว์แล้ว ยังไม่ยอมเข้าสู่พุทธภูมิ จนกว่าจะไ้ช่วยสัตว์โลก
 ใ้พ้นจากทุกข์ทั้งหมด (การที่ย่อเรื่องขนาดใหญ่มลงมาเพียงเท่านั้น
 ตอนที่สำคัญซึ่งมีในเรื่องอยู่หลายตอน ก็ต้องขาดตกไปมากเป็นธรรมดา
 จึงรู้อะไรที่เล่าลุ่น ๆ ไปสักหน่อย).

ภาคผนวก ๔ (ในหน้า ๓๘)

พระโพธิสัตว์ในทณ หมายถึงพระอวโลกิเตศวรโพธิสัตว์ ซึ่งตามปกติอาภิกเขื่อนรูปกายไปไต่ต่าง ๆ. ตามคติมหายานแสดงว่าพระโพธิสัตว์ยอมไต่กำเนิดมาจากพระฉานีพุทธเจ้า และจะเป็นพระพุทธรเจ้าองค์ใดก็ยอมมีรูปพระพุทธรเจ้าองค์นั้นเทิดไว้บนเคียบ. ถ้าพระโพธิสัตว์องค์ใดแบ่งภาคมาเป็นอะไร ก็ยอมมีรูปพระโพธิสัตว์องค์นั้นไว้เหนือเคียบ. ในทณพระอวโลกิเตศวรแบ่งภาคลงมาเป็นยักษทณยมเรียกกันว่า ยมราช จึงได้มีรูปพระกวนอิมคืออวโลกิเตศวรอยู่เหนือรูปนั้นเพื่อบอกกำเนิดเดิม. แต่ตามคติที่ได้ฟังจากเพื่อนจีน ว่ายมราชที่กล่าวนี้เรียกว่า ไต้ซือเอี้ย เป็นผู้กินจู้ มักแย่งเครื่องเช่นพวกผีกินเสียหมด จึงต้องมีรูปพระกวนอิมไว้เหนือเคียบเพื่อกอวยควบคุมไว้ มิให้กินเครื่องเช่นแต่ผู้เดียว ทั้งได้เล่าเรื่องไว้แล้วในลัทธิของเพื่อนภาค ๔ ตอน ๒

ภาคผนวก ๕ (ในหน้า ๓๘-๓๙)

พระลักยมุนีโคคม (ทิดกยายามุนี)

พระวิบัสสี (ทียาที่เผิก) พระสิขี (ทักเคิเผิก)
 พระเวสสฏฐ (ทียาผู้เผิก) พระกักกัสนธะ (โก้วลัวโตนเผิก)
 พระโกนาคมน์ (โก้วนาอำมนี่เผิก) พระพุทธกัสสป (กาเยียบเผิก)
 พระพุทธรเจ้าที่แรงอยู่ข้างต้นนี้ คือที่เรียกว่าพระเจ้าทั้งเจ็ด (สัพ-
 ทมานุญพุทธ) ซึ่งในสวคมนตรีเจ็ดตำนานกล่าวถึงว่า นโม สทฺตุนัน
 สมุมาสมพุทธานัน ขอน้อมแต่พระสัมมาสัมพุทธรเจ้าทั้งเจ็ดพระองค์. พระ

วิษณุ พระสี และพระเวสสุ เป็นพระพุทธรูปเจ้าที่ไถ่ตรัสในกัลปก่อน.
ส่วนพระกัณฐกะ พระโกนาคมน พระพุทธรูปกัณฐกะ และพระสัทยมุนี
เป็นพระพุทธรูปเจ้ามาตรัสในกัณฐกะ. ข้างที่รวมพระที่ขังกรพุทธรูป และ
พระรัตนตรัยพุทธรูปเข้าด้วย ก็เป็นพระเจ้าทั้งเก้า

ภาคผนวก ๖ (ในหน้า ๓๕)

พระกัณฐกะ	คือ พระไวโรจนพุทธรูป	田比盧遮那
โคกเพ็ญอาโชนะ	พระอัมภัญชัญพุทธรูป	不動佛
โคกเพ็ญอาโชนะ	พระอมิตายะพุทธรูป	阿彌陀佛
บักเพ็ญทนต์	พระอมิตายะพุทธรูป	成就佛
นามเพ็ญบัวขัน	พระรัตนตรัยพุทธรูป	寶生佛

พระไวโรจนพุทธรูป เป็นพระนิพพานเจ้าองค์ที่หนึ่ง สีขาว สถิต
เหนือดอกบัวสีน้ำเงิน ฉนวนเบื้องกลางมีสิงห์โตเป็นพาหนะ มี
พระกัณฐกะเป็นพระมานุสยพุทธรูปเจ้า, และพระสมันตภัทร (普賢) เป็น
พระโพธิสัตว์ (คือ โพธิญาณโพธิ์ ในใจอ้อ). ในห้องสี่มีชื่อว่า
บักเพ็ญ เคยเป็นคิณย์ทั้งเทียนกำจู้, ภายหลังไถ่ตรัสเป็นพระไวโรจน
พุทธรูปเจ้า.

พระอัมภัญชัญพุทธรูป เป็นพระนิพพานเจ้าองค์ที่สอง สีน้ำเงิน สถิต
พุทธรูปเกสรคานันตวันออก (โคกเพ็ญ) มีช้างเป็นพาหนะ, มีพระ
โกนาคมนเป็นพระมานุสยพุทธรูปเจ้า, และพระวชิรปาณี (四金剛)
เป็นพระโพธิสัตว์.

๒

พระอมิตาภะพุทธ เป็นพระฉานีพุทธเจ้าองค์ที่สี่ (ในชั้นเรียงไวย เป็นองค์ที่สาม) สีแสด สถิตพุทธเกษตรค้ำนครวันตกลุขวคิ มีพระสัถยมุณีเป็นพระมานุญิพุทธเจ้า และพระอวโลกิเตศวรเป็นพระโพธิสัตว์ (ความนอกนั้ภาคผนวก ๑ และ ๓).

พระอโมฆสิทธี เป็นพระฉานีพุทธเจ้าองค์ที่ห้า (ในชั้นเรียงไวย เป็นองค์ที่สี่) สีเขียว สถิตพุทธเกษตรค้ำเนินอ มีพระวิศวปาณิเป็นพระโพธิสัตว์. ส่วนพระมานุญิพุทธเจ้า ในตำราที่นำมานั้ไม่กล่าวถึง.

พระรัตนสมภพพุทธ เป็นพระฉานีพุทธเจ้าองค์ที่สาม (ในชั้นเรียงไวยเป็นองค์ที่ห้า) สีเหลือง สถิตพุทธเกษตรค้ำไน้ มีม้าเป็นพาหนะ มีพระกัศปเป็นพระมานุญิพุทธเจ้า พระรัตนปาณิเป็นพระโพธิสัตว์.

ภาคผนวก ๑ (ในหน้า ๕๑)

พระเจ้า ๕ พระองค์ ถ้าเป็นพระฉานีพุทธเจ้า ก็แจ้งอยู่ในภาคผนวก ๑, ถ้าเป็นพระมานุญิพุทธเจ้าก็คือ พระกัถกัสนธิ พระโกนาคมนั้ พระพุททกัศป พระสัถยมุณี และพระศรีอารยไมเตรย.

ภาคผนวก ๒ (ในหน้า ๕๑)

เข้าใจว่าเป็นพิธิอุลลัมพน หรือเรียกในพากย์จีนแท้จั่วว่า ยู่ถัน

พันธุ์ชวย ทั้งไท่กล่าวไว้ในลัทธิของเพื่อนภาค ๕ ตอน ๑ แล้ว

ภาคผนวก ๕ (ในหน้า ๕๔)

พระเจ้า ๗ องค์ ถ้าเป็นพระสัพพัญญูพุทธเจ้า ก็มีรายพระนาม
ทั้งแจ้งอยู่ในภาคผนวก ๕, แต่ที่จดมามีพระอมิตาภะ (อายัศา) และ
พระพุทธรูปองค์อื่น ๆ ปนอยู่ด้วยซึ่งยังไม่ออก เขียนเป็นตัวจีนดังนี้

阿彌陀如來	อายัศาโยไล
井露王如來	กามโลเอียงโยไล
離怖畏如來	ลีโพวโยไล
廣博身如來	กวางชากเทิงโยไล
妙色身如來	เหยียวชกเทิงโยไล
寶勝如來	เข้าตงโยไล
多寶如來	คาเข้าโยไล

พระนามเหล่านี้ยังเทียบไม่ถูกว่าจะเป็นชื่อทางลัทธิพุทธว่าอะไร,
คงทราบได้ก็แต่องค์นี้ คือพระอมิตาภะเท่านั้น.

ภาคผนวก ๑๐ (ในหน้า ๕๒)

ตามคติฝ่ายจีน ว่าบุคคลทุกคน เมื่อตายชีพแล้ว วิญญาณก็ไป
สู่แดนนรกก่อน เพื่อให้ศาลที่หนึ่งในนรก ตรวจดูทะเบียนที่ทำไว้. ถ้า
ปรากฏว่าเป็นคนดีมีแต่บุญ หรือว่าบุญและบาปเท่ากัน ก็จัดส่งให้ไป
เกิดใหม่ในภูมิซึ่งแล้วแต่ผลกรรมที่ได้ทำไว้, ถ้าส่วนบาปมีมากกว่าก็จะ
ต้องถูกส่งไปชั้นศาลถัดไป เพื่อชำระสระล้างผลตามโทษานุโทษโดย

ญ

ลำดับ. ครั้นใช้ โทษเสร็จแล้ว ก็ระฤกศาลที่สืบซึ่งเป็นศาลสุดท้ายตัดสิน
สั่งให้ไปเกิดเป็นมนุษย์หรือเทวราชานแล้วแต่เคยบาปที่ทำไว้. เหตุฉะนั้น
การทำพิธีในสัปดาหที่ ๑ นับแต่ได้ตายไป คือการทำบุญ ๗ วัน จึง
แขวนรูปมณฑลผู้เป็นประธานศาลที่หนึ่ง, แล้วเลื่อนเป็นรูปมณฑลศาล
ที่ ๒ ศาลที่ ๓ เป็นลำดับไปทุกสัปดาห์ ทั้งได้กล่าวไว้ในหนังสือเล่มนี้
แล้ว. ส่วนข้อความพิสดารอันว่าด้วยศาลทั้งสืบนี้ มีแจ้งอยู่ในหนังสือ
ลัทธิของเพื่อนภาค ๔ ตอน ๑.

พระมาลย์เถรเจ้า คือพระภิกษุครรรพโพธิสัตว์นั่นเอง. ท้าวมหา
ชมพู คือที่จีนเรียกว่า อ้วยโท 維桃 ซึ่งเป็นแม่ทัพของซำไต้เทียน
ฮ่อง (จากุมหาราช) มีหน้าที่พิทักษ์วิหารในพระพุทธศาสนา และคอย
ระวังปราบปรามผู้ค้ายศชั่วร้าย. เพราะฉะนั้น ในการพิธีจึงขาดท่านองค์
นี้เสียไม่ได้ (ดูเรื่องในลัทธิของเพื่อนภาค ๔ ตอน ๒).

